

059

U-37

ԿԵՑՑԵ ԲԱՆԿՈՐԻ և ԳՅՈՒԶԱՅՈՒ ԴԱՇԻՆՔԸ

ՍԵԶԱՆԻ ԳՅՈՒԶԱՅԻԱԿԱՆ

ՈՐԱՅՈՒՅՑ

1929

ՎՐԱՑԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

„ՍԱՋԿԱԼ“

ԳՅՈՒԶԱՅԻԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ

059

U-37

ՀԱՅՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ 12-ՐԴ ՏԱՐԻՆ
(Տախսակ որացույց 1929 թ.)

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք

059
U-37

Ո Ր Ե Ր	Հունվար	Փետրվար	Մ ա ր տ	Ապրիլ
Կիրակի	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Յերկուշաբթի	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Յերեքշաբթի	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Չորեքշաբթի	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24
Հինգշաբթի	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25
Ուրբաթ	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Շաբաթ	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Ո Ր Ե Ր	Մ ա յ ի ս	Հ ու ն ի ս	Հ ու լ ի ս	Ոգոստոս
Կիրակի	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Յերկուշաբթի	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Յերեքշաբթի	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Չորեքշաբթի	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Հինգշաբթի	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Ուրբաթ	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Շաբաթ	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24 31
Ո Ր Ե Ր	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
Կիրակի	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Յերկուշաբթի	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 20 30
Յերեքշաբթի	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Չորեքշաբթի	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Հինգշաբթի	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
Ուրբաթ	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Շաբաթ	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28

Ս Ե Ղ Ա Ն Ի

ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՈՐԱՑՈՒՅՑ

1929 թ.

1929 Թ Ի Վ Ը Ո Ւ Ն Ի 365 Ո Ր

Հ Ա Ն Գ Ս Տ Ի Ց Ե Վ Տ Ո Ն Ո Ր Ե Ր Ը 1929 թ.

Հունվարի 1-ը՝ Նոր տարի, 6-ը՝ հատուկ հանգստի որ, 22-ը՝ ընկ. Լենինի մահվան որը և Վերջունոս Կիրակին: Մարտի 12-ը՝ Միապետության տապալման որը, 18-ը՝ Փարիզյան կոմունայի որը: Մայիսի 1-ը՝ Միջազգային բանվորական որ, 2-ը՝ հատուկ հանգստի որ: Հուլիսի 15-ը՝ հատուկ հանգստի որ, 29-ը՝ հատուկ հանգստի որ: Ոգոստոսի 12-ը՝ հատուկ հանգստի որ: Սեպտեմբերի 20-ը՝ Բազմի 26 կոմունարների որը, Նոյեմբերի 7-ը՝ և 8-ը՝ Հոկտեմբերյան Հեղափոխության որը, 29-ը՝ Հայաստանի խորհրդայնացման որը:

ՀԱՏՈՒԿ ՈՐԵՐ. մարտի 8-ը՝ Կանանց միջազգային որը, 18-ը՝ ՄՈՊՐ-ի որը: Ապրիլի 17-ը՝ Լենայի կատորածի տարեդարձը, 22-ը՝ Լենինի ծննդյան որը, Մայիսի 5-ը՝ Մամուլի որը, 10-ը՝ Հայաստանի մայիսյան ապստամբության որը: Հուլիսի 6-ը՝ Խորհրդային Միության սահմանադրության հիմնադրման որը, Կոպերնիցի միջազգային որը: 7-ը՝ Խորհրդային Միության որը: Սեպտեմբերի 1-ը՝ Միջազգային յերեւոթաբարության որը, Հոկտեմբերի 15-ը՝ Գյուլաղայի Ինտերնացիոնալի որը:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

≡ „ՄԱՃԿԱԼ“ ≡

Գյուլաղայի Կոպերնիցի

Թ Ե Ր Ի

ԸՆԿ. ԼԵՆԻՆԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լենինն ամբողջ աշխարհի բանվորներին և բոլոր աշխատավորներին մեծ առաջնորդն է։ Դրա համար ել ամեն մը բանվոր ու գյուղացի պիտի շատ լավ ծանոթ լինի նրա կյանքին ու գործունեությունը և աշխատի նրա կյանքն ու աշխատանքը միշտ իրեն որինակ ծառայեցնել։

Վլադիմիր Իվլին Լենինը ծնվել է Սիմբիրսկ քաղաքում 1870 թ. ապրիլի 22-ին։ Նրանց ընտանիքը հեղափոխական ընտանիք է յեղել. Լենինի յեղբայր Ալեքսանդրը փորձել է ուսմբով սպանել Ալեքսանդր 3-րդ ցարին և յերբ նա բռնվել է՝ նրան կախաղան են բարձրացրել։

Լենինը հեղափոխական գործունեյությունն սկսել է իր յերկտասարդ հասակից: Յերբ նա ղալրոցն ալարտելով մտալ Կազան քաղաքի համալսարանը, այնտեղ ուսանողներէից հեղափոխական խմբակ կազմակերպեց, իսկ հետո ցարի դեմ ցուլց կազմակերպեց քաղաքի հրապարակում: Դրա համար նրան Կազան քաղաքից քշեցին:

1893 թվին Լենինը գնում է Պետերբուրգ (այժմյան Լենինգրադը)։ Այնտեղ նա մի կողմից ավելի խորացնում է իր գիտությունը, լավ ուսումնասիրում է սոցիալիզմի մեծ ուսուցիչներին—Մարքսի, Ենգելսի, ինչպես նաև բոլոր մեծ հեղափոխական գրողներին գործերը, իսկ մյուս կողմից սկսում է գաղտնի հեղափոխական աշխատանք կատարել գործարանների բանվորներին մեջ։ 1895 թվին գնալով արտասահման, նա լսում ու ծանոթանում է այն ժամանակվա յվրոպական մեծ սոցիալիստների հետ, իսկ Պետերբուրգ վերադառնալով՝ հիմնադրում է «բանվոր դասակարգի ազատագրման համար պայքարող միություն» կազմակերպությունը։ Շուտով Լենինն աքսորվում է Սիբիր, մինչև 1899 թիվը, յերբ նա ազատվում է գնում է արտասահման։ Դրանից հետո մինչև 1917 թ. Լենինն արտասահմանից ղեկավարում էր կուսակցություն աշխատանքը։

1903 թվին Լենինը կուսակցութեան յերկրորդ համագումարում առաջ եր տանում իսկական հեղափոխական գիծ. համագումարի մի մասը դեմ գնաց այդ հեղափոխական գծին, բռնելով ցարիզմին ու բուրժուազրային զինված եր անելու ճանապարհը. գրանից հետո ապագա մենշևիկներն եյին, վոր վերջնականապէս դաժմամտեցին բանվոր դասակարգին և անցան նրա թշնամիների շարքը. նրանց դեմ Լենինն իր ամբողջ էջանքի ընթացքում վճռական պայքար տարաւ:

1905 թվի հեղափոխութեան ժամանակ Լենինը բայիլիկների կուսակցության գլուխն անցած, կոչ եր անում բանվորներին ու գյուղացիներին հաստատ առաջ գնալ, զենքով զուրա գալ ցարին ու բուրժուազիայի դեմ։ Հետո սկսվեցին հեղափոխականների հարձակումները Կոնստանդնուպոլիսի դեմ։

1924 ²¹ 1929
1906.4.40

«Անհրաժեշտ է հեճազայում գյուղում ել ավելի ամրապնդել պրո-
լետարիատի դասակարգային դիրքերը, սահմանափակել կուլակա-
յին կապիտալիստական տարրերը, անդադար աշխատանքի տանել
ընդլայնելու սոցիալիստական տարրերը գյուղատնտեսության մեջ՝
կուսակցության, խորհուրդների յեկ կոռպերացիայի շուրջը կազ-
մակերպելով մեր հենարանը—չփափուրությունը, միաժամանակ ամ-
րապնդելով դաշինքը գյուղացիության միջին խավերի հետ»:

(ՀԱՄԱԳՈՒՄԿՈՄԻ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՆՈՅԵՄԲ. ՊԼԵՆՈՒՄԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻՑ)

64575-67

րինները, յերբ Լենինը շարունակ հրահանգ եր տալիս կուսակցության կազմակերպություններին, թե ինչպես նրանք գաղտնի կերպով պահպանեն իրենց գոյությունը և ուժեղացնեն իրենց աշխատանքը:

1914 թվին, յերբ սկսվեց մեծ պատերազմը, Լենինը Շվեյցարիայում եր: Նա հենց սկզբից սկսեց բացատրել բանվորներին, վոր պատերազմը բուրժուազիայի շահերի համար և և կոչ անել նրանց՝ գեմ դուրս գալ պատերազմին, ապստամբել ու հեղափոխություն կատարել:

1917 թվին, ցարի պատերազմից կարճ ժամանակ հետո, Լենինը յեկավ Ռուսաստան և սկսեց կազմակերպել հոկտեմբերյան Մեծ Հեղափոխությունը: Նրա հաստատ ղեկավարության տակ բայլևիկյան կուսակցությունը բանվորներին ու գյուղացիներին տարավ դեպի հաղթանակ և մեր յերկրում վերջ դրեց շահագործող դասակարգերի իշխանությանը:

Հեղափոխությունից հետո, Լենինը իր բոլոր ջանքերը գործ դրեց պահպանելու և ուժեղացնելու բանվորական պետությունը. քաղաքացիական պատերազմների շրջանում նրա հմուտ ղեկավարությանը հնարավոր յեղավ հաղթել բոլոր թշնամիներին, Գեվրոպայի կապիտալիստական պետություններին գործերին ու հակահեղափոխական գեներալներին և յերկիրը մաքրել նրանցից:

Լենինի առաջարկությամբ ու ղեկավարությամբ մեր պետությունն անցավ նոր տնտեսական քաղաքականության, վորի նպատակն էր վերականգնել քայքայված տնտեսությունը և պայմաններ ստեղծել սոցիալիստական շինարարությունն առաջ տանելու համար:

Լենինի ղեկավարությամբ և հիմնադրվել կոմիտեները, բոլոր յերկրներին ընդհանուր կոմունիստական կուսակցությունը, վոր ղեկավարում է բանվոր դասակարգի ու գաղութային ճնշված ժողովրդի պայքարն իրենց ազատագրման համար:

Իր ամբողջ կյանքը Լենինն անց է կացրել շատ ծանր ու դժվար պայմաններում: Մինչև հեղափոխությունը շարունակ յեղել է աքսորում կամ ստիպված է յեղել ապրել արտասահմանում, միշտ յենթակա լինելով հալածանքի և գտնվելով նյութական ամենավատ վիճակում: Իր ամբողջ կյանքում նա միշտ լաված, որ ու գիշեր աշխատել է հեղափոխության համար: 1918 թվին ել մի եսեր ատրճանակով վիրավորեց նրան և նա չրանից շատ թուլացավ: 1921—23 թվերին արդեն նա ծանր հիվանդ եր և 1924 թվին հունվարի 21-ին նա մեռավ:

Չնայած Լենինը մեռել է, բայց մեր կուսակցությունը նրա տված պատգամներով և առաջ տանում սոցիալիզմ կառուցելու մեծ գործը և կոմունիստական ինտերնացիոնալը նրա պատգամներով և առաջնորդվում համաշխարհային հեղափոխություն առաջ բերելու և ամբողջ յերկրագնդի յեկուսին ազատ սոցիալիստական կարգեր հաստատելու համար:

Այս նիդրո-կայանի ռնոհիվ Լենինգրադի առդյունաբերությունը արեկան 18 միլիոն փութ ածուխ կխնայի: Վոլխոսոյը ցսեկ և 100 միլ. ուրիլ:

1 Յերբըբթի Նոր տարի — 1906 թ. Մոսկվայի բանվ. ղինված ապստամբության ճնշումը:

2 Չորեքշաբթի

3 Հինգշաբթի 1919 թ. Բելուսիայում կազմակերպվեց խորհրդային իշխանությունը:

4 Ուրբաթ 1918 թ. Գանձակի նահ. գյուղ. շարժում

5 Շաբաթ 1924 թ. Անդրկովկասյան խորհուրդները 2-րդ համագումարը թիֆլիսում:

6 Կիրակի 1919 թ. Սպարապ. ապստ. Բերլինում:

7 Յերբըբթի

8 Յերբըբթի

9 Չորեքշաբթի

10 Հինգշաբթի 1918 թ. Դոնի շրջանը հայտարարվում է խորհրդային հանրապետություն:

11 Ուրբաթ 1918 թ. Գլխ. հրամ. Կրիլենկոյի կոչը Գ. Բ. ստեղծելու մասին:

12 Շաբաթ

13 Կիրակի

14 Յերկուշաբթի 1923 թ. Անդրկով. խորհ. Ֆեդեր. կենտ. գործկոմի 1 նստաշրջանը:

15 Յերբըբթի 1919 թ. Կ. Լեբկինսոյի և Ռ. Լյուկսեմբուրգի սպանությունը Բերլինում:

16 Չորեքշաբթի

17 Հինգշաբթի

18 Ուրբաթ 1918 թ. Ս. Շահումյանը Ռուսաս. խորհ. իշխ. կողմից նշանակվում է Կով. գործերի ժամ. արտակարգ կոմիսար:

19 Շաբաթ 1912 թ. ՌՍԴԲ կուսակցության (բայլևիկներին) կոնֆերանսը Պրագայում:

20 Կիրակի 1925 թ. Պեկինում ստորագրվեց Յապոն-խորհրդային դաշնագիրը:

21 Յերկուշաբթի 1924 թ. Լենինի ՄԱՀԸ Գորկայում:

22 Յերբըբթի Լենինի մահ. տարեդարձը և 1905 հունվ. 9 (22) բանվ. կոտորածը Պետրոգրադում (Մերկուս կերակի):

23 Չորեքշաբթի

24 Հինգշաբթի 1919 թ. Լեհ. Կոմկուս. հիմնադրումը:

25 Ուրբաթ

26 Շաբաթ

27 Կիրակի 1924 թ. Լենինի թաղումը Մոսկվայի Կարմիր հրապարակում:

28 Յերկուշաբթի

29 Յերբըբթի 1923 թ. Յերևանի բանֆակի բացումը:

30 Չորեքշաբթի 1922 թ. Հայաս. բանվ. գյուղ. և Կ. բա- նակայինների Պատգ. խորհ. 1 համ.

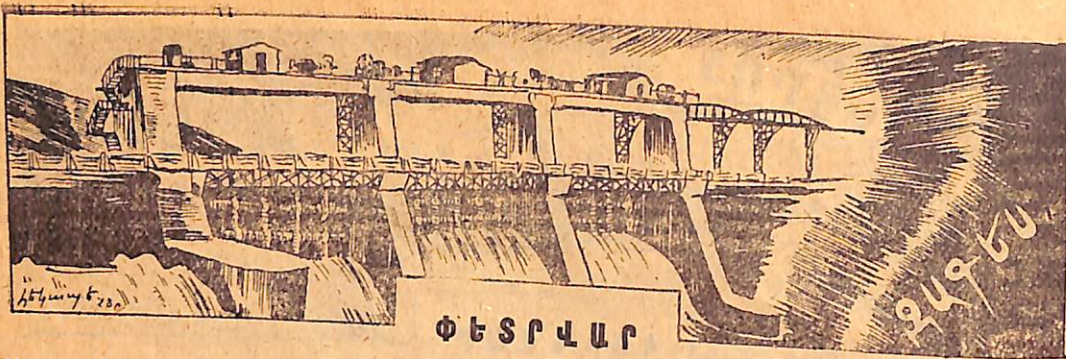
31 Հինգշաբթի

ՊԱՏՐԱՍՏՎԵՆԻ ԳԱՐՆԱՆԱՅԱՆԻՆ

Նախորդը պետք է պատրաստվել գարնանացանի համար: Ամենից առաջ հարկավոր է կարգի բերել ու վերանորոգել գյուղատնտեսական մեքենաներն ու գործիքները՝ գութանը, տրակտորը, փոցխերը, սերմազտիչներն ու շարքացանը:

Գյուղատնտեսական խոշոր մեքենան ու տրակտոր, շարքացան, սերմազտիչ և այլն ձեռք բերելու համար ավելի լավ է Մեքենատգտագործական ընկերություն կազմակերպել, վոր հնարավոր լինի համ հեշտ ձեռք բերել այդ մեքենաները և համ ել վարկով ստանալ: Ցանքսի համար հարկավոր է տեսակավոր ու լավ սերմացու ձեռք բերել:

Մեր յերկրում բավականաչափ սերմազտիչներ կան, վոր կանոնավոր չեն ոգտագործվում: Որինակ՝ անցյալ տարի ամեն մի 100 տրեկերը զտել է միայն 1,200 տոնն — (72,000 փութ), այնինչ պետք է զտեր 12,000 տոն: Նույն ել կարելի յե ասել շարքացանների մասին: Տրակտորներն ել լավ չեն ոգտագործվել: Նախորդը պետք է ֆորմալին ձեռք բերել, վոր ժամանակին սերմացուն ախտահանվի: Բամբակացանները պիտի մտածեն քուսպի խառնուրդից պարարտանյութ ձեռք բերելու:

Զեմո-Ավնալյան ջրանեխողայանը (ԶԱԳ-ԵՍՐ) կառուցվել է 1924 թվին, Թիֆլիսի մոտ: Ուժ է ցալիս Վրաս. արդյունաբեր. յեվ գյուղատնտեսությանը:

- 1 Ուրբաթ
- 2 Շաբաթ 1924 թ. Անգլիան ճանաչում է խոր. Միության կառավարությունը:
- 3 Կիրակի 1922 թ. Հայաս. խորհրդ. պառլամ. I համագում. ընդունվում է հաստատվում է ՀՀՍԽՀ հիմնական օրենքը՝ սահմանադրությունը:
- 4 Յերկուշաբթ.
- 5 Յերեքշաբթի
- 6 Չորեքշաբթի
- 7 Հինգշաբթի 1925 թ. խ. Հայաստ. բաղրակների առաջին համագումարը:
- 8 Ուրբաթ 1924 թ. Խորհրդան ճանաչում է խոր. Միության կառավարությունը:
- 9 Շաբաթ 1922 թ. Արևելքի կոմունիս. և հեղ. կազմակերպ. I համագումարը բազմում:
- 10 Կիրակի
- 11 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Լոռու գյուղացիութ. ապստամբությունը Վրաստանի մենդելևյան կառավարության դեմ:
- 12 Յերեքշաբթի 1809 թ. Գիտ. 2. Դարվիկի ծնունդը:
- 13 Չորեքշաբթի 1897 թ. Յարի հրամանով Լենինն արտրվում է Միություն:
- 14 Հինգշաբթի 1918 թ. խ. Ս. Կենտգործկոմը ընդունում է կարմիր Նավատորմ կազմակերպելու բանաձևը:
- 15 Ուրբաթ
- 16 Շաբաթ
- 17 Կիրակի
- 18 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Դաշնակցականների ավանտ. Հայաստանում խ. կառավարութ. դեմ:
- 19 Յերեքշաբթի 1918 թ. Հողի համայնացման գեկերտը խորհրդային Ռուսաստանում:
- 20 Չորեքշաբթի 1924 թ. Ավստրիան ճանաչում է խոր. Միության կառավարությունը:
- 21 Հինգշաբթի
- 22 Ուրբաթ
- 23 Շաբաթ 1918 թ. խոր. Ռուսաստանն ընդունում է Բրեստի հաշտութ. պայմանները:
- 24 Կիրակի
- 25 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Վրաստանում խորհրդային Իշխանության հաստատվելը:
- 26 Յերեքշաբթի
- 27 Չորեքշաբթի
- 28 Հինգշաբթի 1921 թ. Բաբելամական դաշնագիր խ. Ռուսաստ. և Ավստրիական միջև:

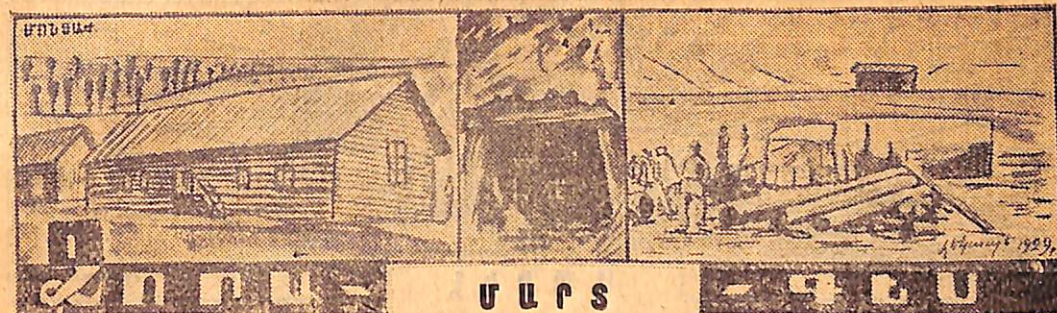
ԿԵՐԻ ԽՈՏ ՅԱՆԵՔ

Մեր յերկրում անասունի կերի պակաս կա: Դրա դեմ պայքարելն այնքան դժվար չէ: Հարկավոր է դաշտում խոտաբույս, կարտոֆիլ և արմատավորող ցանել:

Կորնդանը և առվույտը մեկ հեկտարից 400—450 փութ բերք են տալիս, իսկ այդքան խոտն իր աննդարարությամբ հավասար է 200 փութ հացահատիկի: Շատ լավ կերարույս է նաև դարնան վիզը, վորը հնարավոր է հարուստ (խամ) թողած արտում ցանել: Նա համ 200—300 փութ խոտ կտա, համ կլ հողը կհարստացնի ու նրանից հետո աշնանացանը մեծ բերք կտա:

Վերոհիշյալ թիթեռնածաղիկ խոտերից բացի, կա սուղանական խոտը: Սուղանական խոտը յերաշտին շատ զիմացկուն է ու մեր մի շարք գավառների դեմի հողերում շատ լավ բերք է տալիս: Սուղանական խոտի սերմացվից մեկ հեկտարին հարկավոր է ցանել մեկ, մեկ ու կես փ., վորը կամենա ամենաթանգը 5—6 ուրբի:

Սաբալանջերի վրա և սնանկացած արտերում ապելի լավ է կորնդան ցանել: Վերջ ապես իբրև հյուսթալի կեր հարկավոր է գլխավորապես ճակնդեղ ցանել: Ճակնդեղն, ինչպես մեր յերկրի մի շարք հիմնարկների փորձերն են ցույց տվել, խոշոր բերք է տալիս մեկ հեկտարից մինչև 4000—5000 փ.:

ԶՈՐԱԳԵՍԸ հիմնադրվել է 1927 թ. հուլիսի 24-ին: Ունենալու յե 30,000 ձ. ուժ: Զորագետր բացի յույսից, պատրաստելու յե ցիանամիդ պարտասանյութը:

- 1 Ուրբաթ 1926 թ. Համահայաստանյան գյուղատնտ. համագումարը Յերևանում:
- 2 Շաբաթ 1919 թ. Կոմունիստ. Խնտերնացիոնալի I համագումարը Մոսկվայում:
- 3 Կիրակի
- 4 Յերկուշաբթ.
- 5 Յերեքշաբթի 1918 թ. Բոլշև. VII համագ. վարտեղ կուս. վերանվանվեց. Կոմունիստական:
- 6 Չորեքշաբթի 1919 թ. III Խնտերնացիոնալի հիմնումը:
- 7 Հինգշաբթի
- 8 Ուրբաթ 1910 թ. Սահմանվեց «կանանց միջադպրվի օրվա» տոնը:
- 9 Շաբաթ 1917 թ. Բանվ. գործադուլ Լենինգրադում փետրվարյան հեղափոխության սկիզբը Ռուսաստանում:
- 10 Կիրակի
- 11 Յերկուշաբթ.
- 12 Յերեքշաբթի 1917 թ. Յարիվի տոսպլման օրը:
- 13 Չորեքշաբթի 1923 թ. ՀԿԿ-ի II համագ. Յերևանում:
- 14 Հինգշաբթի 1883 թ. Կ. Մարքսի մահը Լոնդոնում:
- 15 Ուրբաթ 1917 թ. Կազմվեց Ժամակավոր կառավ. ինկուլայ II հրաժարվեց դահլից:
- 16 Շաբաթ
- 17 Կիրակի
- 18 Յերկուշաբթ. 1871 թ. Փարիզի պրուետար. ապստամբությունը և Փարիզի Կոմունան:
- 19 Յերեքշաբթի 1925 թ. Նարիմանովի մահը Մոսկվայում:
- 20 Չորեքշաբթի
- 21 Հինգշաբթի
- 22 Ուրբաթ 1925 թ. Մյասնիկյանի, Աթաբեգյանի, Մադրիսկու վարդերգական մահը:
- 23 Շաբաթ
- 24 Կիրակի 1918 թ. Բաշկեր-թաթարական խորհրդ. հանրապետության հիմնադրումը:
- 25 Յերկուշաբթ.
- 26 Յերեքշաբթի
- 27 Չորեքշաբթի
- 28 Հինգշաբթի
- 29 Ուրբաթ 1919 թ. Մ. Ի. Կալինինն ընտրվում է Համառուս. Կենտգործկ. նախագահ:
- 30 Շաբաթ 1882 թ. խաղաղության, Ժեյարովը Ողեսայում սպանեցին զինվորական դատախազ Մարեկինիովին:
- 31 Կիրակի 1921 թ. խ. Իշխանութ. Արևադարձում:

ԳՅՈՒՂՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Գյուղատնտեսական խմբակների գարնանային գործնական աշխատանքները կթեթևանան միայն այն դեպքում, յերբ ձմռան ընթացքում աշխատանքի ծրագիրը խմբակի անդամները մշակած, կազմած կլինեն: Բացի այդ ել բոլոր աշխատանքներն անդամների մեջ նախորդ բաժանված պիտի լինի, վոր գարունը բացվելուն պես ամեն միսը գիտենա, թե ինչ աշխատանք է կատարելու:

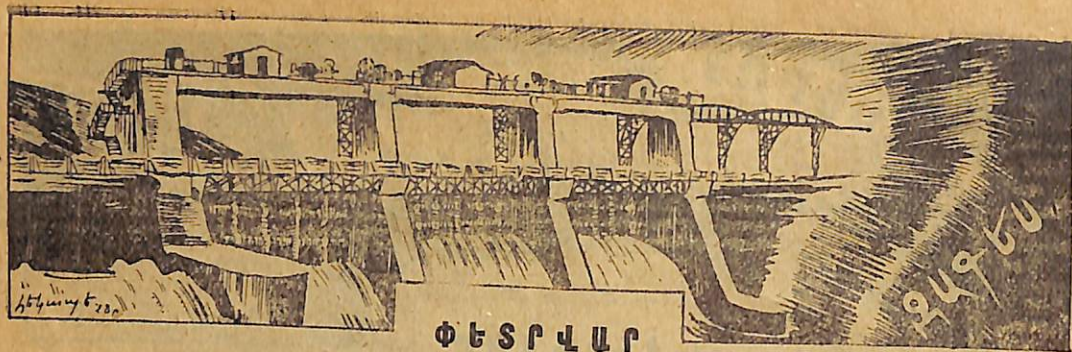
Անդամների մեջ աշխատանքներն ըստ նրանց ուժի ու կարողությունների պիտի բաժանված լինի: Կարիք չկա, մի քանի անդամի միանման փորձ կատարելու հանձնարարական տալ: Ավելի լավ է այդպիսի դեպքերում վորձը հանձնել մի քանի հոգուց կազմված փորրիկ խմբակի:

Խմբակը պետք է սերմի ախտահանման, շարքացանի, դառած սերմի ցանք, սի, հանքային պարարտացման փորձեր դնի:

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել բամբակի, արմատապտուղների և խոտաբույսերի մշակության վրա:

Խմբակը պարտավոր է խոտաբույսերի ցանքսեր կազմակերպել:

Այն պյուղերը, վորոնք ծրագրով պիտի բամբակ, այգի կամ ուրիշ կուլտուրա ցանեն, այնտեղի գյուղխմբակը պարտավոր է մշակել բանջարատնոցային և դաշտային սերմաբուծությունը ու նրանց օգտին ազդեցիկ աշխատանքներ:

Զեմո-Ավնայան ջրանեփսոկայանը (ԶԱԳԵՍԸ) կառուցվել է 1924 թվին, Թիմիշի մոտ: Ուժ է տալիս Վրաս. արդյունաբեր. յեվ գյուղատնտեսությանը:

- 1 Ուրբաթ
- 2 Շաբաթ 1924 թ. Անգլիան ճանաչում է Պոր. Միությունը կառավարությունը:
- 3 Կիրակի 1922 թ. Հայաս. խորհրդ. պատգամ. I համագում. ընդունվում է հաստատվում է ՀՍՄՀ հիմնական որոշումը՝ սահմանադրությունը:
- 4 Յերկուշաբթ.
- 5 Յերեքշաբթի
- 6 Չորեքշաբթի
- 7 Հինգշաբթի 1925 թ. Պ. Հայաստ. բաղնիքների առաջին համագումարը:
- 8 Ուրբաթ 1924 թ. Իտալիան ճանաչում է Պոր. Միությունը կառավարությունը:
- 9 Շաբաթ 1922 թ. Արևելքի կոմունիստ. և հեղ. կազմակերպ. I համագումարը Բագվում:
- 10 Կիրակի
- 11 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Լոռու գյուղացիութ. ապստամբությունը Վրաստանի մենշևիկյան կառավարության դեմ:
- 12 Յերեքշաբթի 1809 թ. Գիտ. 2. Դարվիկի ծնունդը:
- 13 Չորեքշաբթի 1897 թ. Յարի հրամանով Լենինն արտոնվում է Միերի:
- 14 Հինգշաբթի 1918 թ. Պ. Ռ. Կենտգործկոմը ընդունում է կարմիր Նավատորմ կազմակերպելու բանաձևը:
- 15 Ուրբաթ
- 16 Շաբաթ
- 17 Կիրակի
- 18 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Դաշնակցականների ալանտ. Հայաստանում Պ. կառավարութ. դեմ:
- 19 Յերեքշաբթի 1918 թ. Հոգի համայնացման դեկրետը Պորեղային Ռուսաստանում:
- 20 Չորեքշաբթի 1924 թ. Ավստրիան ճանաչում է Պոր. Միությունը կառավարությունը:
- 21 Հինգշաբթի
- 22 Ուրբաթ
- 23 Շաբաթ 1918 թ. Պոր. Ռուսաստանն ընդունում է Բրեստի հաշտութ. պայմանները:
- 24 Կիրակի
- 25 Յերկուշաբթ. 1921 թ. Վրաստանում Պորեղային Իշխանության հաստատվելը:
- 26 Յերեքշաբթի
- 27 Չորեքշաբթի
- 28 Հինգշաբթի 1921 թ. Բարեկամական դաշնագիր Պ. Ռուսաստ. և Ավդանիստանի միջև:

ԿԵՐԻ ԽՈՏ ՅԱՆԵՔ

Մեր յերկրում անասունի կերի պակաս կա: Դրա դեմ պայքարելն այնքան դժվար չէ: Հարկավոր է դաշտում խոտաբույս, կարտոֆիլ և արմատապտուղ ցանել:

Կորնգանը և առվույտը մեկ հեկտարից 400—450 փութ բերք են տալիս, իսկ այդքան խոտն իր սննդարարությամբ հավասար է 200 փութ հացահատիկի: Շատ լավ կերարույս է նաև գարնան վիճի, վորը հնարավոր է հարուստ (խամ) թողած արտում ցանել: Նա համ 200—300 փութ խոտ կտա, համ էլ հողը կհարստացնի ու նրանից հետո աշնանացանը մեծ բերք կտա:

Վերոհիշյալ թիթեռնածագիկ խոտերից բացի, կա սուգանական խոտը: Սուգանական խոտը յերաշտին շատ դիմացկուն է ու մեր մի շարք գավառների դեմի հողերում շատ լավ բերք է տալիս: Սուգանական խոտի սերմացվից մեկ հեկտարին հարկավոր է ցանել մեկ, մեկ ու կես փ., վորը կաժենա ամենաթանգը 5—6 ուռերի:

Սարալանջերի վրա և սնանկացած արտերում ավելի լավ է կորնգան ցանել: Վերջապես իբրև հյուսիսի կեր հարկավոր է գլխավորապես ճակնդեղ ցանել: Ճակնդեղն, ինչպես մեր յերկրի մի շարք հիմնարկների փորձերն են ցույց տվել, խոշոր բերք է տալիս մեկ հեկտարից մինչև 4000—5000 փ.:

ՉՈՐԱԳԵՍԸ հիմնադրվել է 1927 թ. հուլիսի 24-ին: Ունենալու յե 30,000 ձ. ուժ: Չորագետը բացի լույսից, պատասխելու յե ցիանամիդ պարտահանությո:

- 1 Ուրբաթ 1926 թ. Համահայաստանյան գյուղատնտ. համագումարը Յերևանում:
- 2 Շաբաթ 1919 թ. Կոմունիստ. Ինտերնացիոնալի I համագումարը Մոսկվայում:
- 3 Կիրակի
- 4 Յերկուշաբթ.
- 5 Յերեքշաբթի 1918 թ. Բուլղե. VII համագ. վորտեղ կուս. վերանվանվեց. կոմունիստական:
- 6 Չորեքշաբթի 1919 թ. III Ինտերնացիոնալի հիմնումը:
- 7 Հինգշաբթի
- 8 Ուրբաթ 1910 թ. Սահմանվեց «կանանց միջադպարի որվա» տոնը:
- 9 Շաբաթ 1917 թ. Բանվ. գործադուլ Լենինգրադում Փետրվարյան հեղափոխության սկիզբը Ռուսաստանում:
- 10 Կիրակի
- 11 Յերկուշաբթ.
- 12 Յերեքշաբթի 1917 թ. Յարիգի տոսպլման որը:
- 13 Չորեքշաբթի 1923 թ. ՀԿԻ II համագ. Յերևանում:
- 14 Հինգշաբթի 1883 թ. Կ. Մարքսի մահը Լոնդոնում:
- 15 Ուրբաթ 1917 թ. Կազմվեց Ժամակապորտ կառավ. ինկոլայ II հրաժարվեց զանից:
- 16 Շաբաթ
- 17 Կիրակի
- 18 Յերկուշաբթ. 1871 թ. Փարիզի պրոլետար. ապստամբությունը և Փարիզի Կոմունան:
- 19 Յերեքշաբթի 1925 թ. Նարիմանովի մահը Մոսկվայում:
- 20 Չորեքշաբթի
- 21 Հինգշաբթի
- 22 Ուրբաթ 1925 թ. Մյասնիկյանի, Աթաբեգյանի, Մադելիսկու վողրերգական մահը:
- 23 Շաբաթ
- 24 Կիրակի 1918 թ. Բաշկեր-թաթարական խորհրդ. հանրապետության հիմնադրումը:
- 25 Յերկուշաբթ.
- 26 Յերեքշաբթի
- 27 Չորեքշաբթի
- 28 Հինգշաբթի
- 29 Ուրբաթ 1919 թ. Մ. Ի. Կալինինն ընտրվում է Համառուս. Կենտգործկ. նախագահ:
- 30 Շաբաթ 1882 թ. Պալուստինը, Ժելյարովը Ողեսայում սպանեցին գերմանական գաղտնադ Մարենիկովին:
- 31 Կիրակի 1921 թ. Պ. Իշխանութ. Արևադայում:

ԳՅՈՒՂԽՄԲԱԿԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Գյուղատնտեսական խմբակների գարնանային գործնական աշխատանքները կթեթևանան միայն այն դեպքում, յերբ ձմռան ընթացքում աշխատանքի ծրագրերը խմբակի անդամները մշակած, կազմած կլինեն: Բացի այդ էլ բոլոր աշխատանքներն անդամների մեջ նախորոք բաժանված պիտի լինի, վոր գարունը բացվելուն պես ամեն միսը գիտենա, թե ինչ աշխատանք է կատարելու:

Անդամների մեջ աշխատանքներն ըստ նրանց ուժի ու կարողության պիտի բաժանված լինի: Կարիք չկա, մի քանի անդամի միանման փորձ կատարելու հանձնարարական տալ: Ավելի լավ է այդպիսի դեպքերում փորձը հանձնել մի քանի հոգուց կազմված փոքրիկ խմբակի:

Խմբակը պետք է սերմի փոխանման, շարքացանի, դաժ սերմի ցանքսի, հանքային պարարտացման փորձեր դնի:

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել բամբակի, արմատապտուղների և խոտաբույսերի մշակության վրա:

Խմբակը պարտավոր է խոտաբույս սերի ցանքսեր կազմակերպել:

Այն պյուղերը, վորոնք ծրագրով պիտի բամբակ, այգի կամ ուրիշ կուլտուրա ցանեն, այնտեղի գյուղ-խմբակը պարտավոր է մշակել բան-ջարտնոցային և դաշտային սերմարուծութունը ու նրանց ոգտին ազդիտացիա տանել:

Այս գաւառնացանի՜ն բոլոր հողերը վարելու համար անհրաժեշտ է 18,699 գուրան:

- 1 Յերկուշարթ.
- 2 Յերկուշարթի 1921 թ. Յերկանի վերագրավումը, վերացրան հակահեղ. կառավարության տապալումն ու փախուստը:
- 3 Չորեքշաբթի
- 4 Հինգշաբթի
- 5 Ուրբաթ 1917 թ. Լենինգրադում փետրվ. հեղափոխության 1382 զոհերի թաղումը:
- 6 Շաբաթ
- 7 Կիրակի 1919 թ. Բալասիկում ի. իշխանութ.
- 8 Յերկուշարթի 1917 թ. Լենինի վերադ. Շվեյցարիայից:
- 9 Յերկուշարթի 1905 թ. Գյուլագիական ապստամբական շարժումներ վերատառնում:
- 10 Չորեքշաբթի 1921 թ. Հայաստանի Հեղկամի ընդհանուր ներքին ապստամբությունը:
- 11 Հինգշաբթի
- 12 Ուրբաթ
- 13 Շաբաթ
- 14 Կիրակի
- 15 Յերկուշարթ.
- 16 Յերկուշարթի 1917 թ. Լենինի ժամանումը Ռուսաստան արտասահմանից:
- 17 Չորեքշաբթի 1912 թ. Լենինի վոսկեսանքերի բանվորների զննականարումը:
- 18 Հինգշաբթի 1918 թ. Դոնի շրջ. սպանվում է հակահեղափոխական գեներալ Կորնիլովը:
- 19 Ուրբաթ 1903 թ. Հրեյակ մեծ ջարդ Կիշինևում:
- 20 Շաբաթ 1905 թ. Բազմի յերկաթուղու ծառայողների գործադուլը:
- 21 Կիրակի 1919 թ. Բանվորականների համաքաղաքային կոնֆերանսի Մոսկվայում:
- 22 Յերկուշարթի 1870 թ. Վ. Ի. Լենինի ծնունդը:
- 23 Յերկուշարթի
- 24 Չորեքշաբթի
- 25 Հինգշաբթի 1905 թ. ՌՍԴԲԿ կուսակցության III համագումարը Լոնդոնում:
- 26 Ուրբաթ
- 27 Շաբաթ 1924 թ. Եվրոպայի արևելահատվածի ջրանցքի բացումը, վորը վոտովում է 1,500 գեյսառնի հող:
- 28 Կիրակի 1905 թ. ՌՍԴԲԿ կուսակցության միայնակ (բայրիկները ու մենշևիկները) համագումարը Մոսկվայում:
- 29 Յերկուշարթի 1920 թ. Ազրբեյջանում հաստատվում է Խորհրդային Իշխանություն:
- 30 Յերկուշարթի

ԱՅԳԻՆԵՐԸ ՓՈՐԵԼԸ

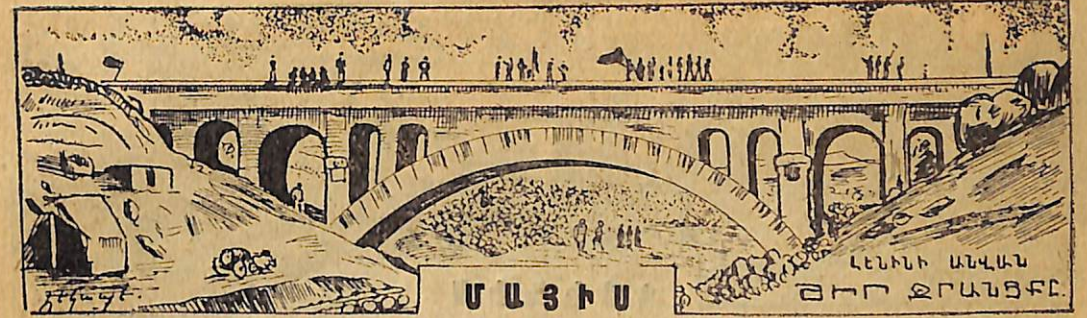
Ապրիլը խաղողի այգիները փորելու ամիսն է. Պետք է այնպես անել, վոր մինչև ապրիլի վերջը այգիները փորելու գործը վերջացած լինի: Յեթե վոչ, նրանից հետո խաղողի աչքերը սկսում է բացվել, իսկ բացված աչքերն այնքան թույլ են լինում, վոր թեթեկայելուց փչանում են:

Այգիները ինչքան խոր փորենք, այնքան լավ կլինի: Շատերը մի բան փորում և անցնում են, կարծելով թե այդքանը բավական է. բայց ով վոր կամենում է իր այգին լավ մշակված լինի, պետք է ամենաքիչը 2 բան խորություն փորի: Դա բավական չէ, փորելու ժամանակ պետք է հողի միջից հայրները մաքուր հավաքել, վորպեսզի մշակված այգին մի ամսից հետո նորից խոտերով ու հայրերով չծածկվի:

Փորելու ժամանակ պետք է խաղողի թփի բունը բաց անել և վերևի բարակ արմատները այգու մերատու կտրել: Դա շատ կարևոր է, վորովհետև այդ վերևի արմատները վոչ մի ոգուտ խաղողին չեն տալիս:

Բացի վերի մասի արմատիկներից, լավ է կտրտել նաև փառած քթուկները, վորոնք յեթե միան կփախն ու գանաղան վրաստանների բուն կգանա:

Փորած այգին մեկ ու կես ամսից հետո մի անգամ պետք է քահանել, վոր մոխրոտները նորից չզարգանան ու վազի բաժին սննդանյութերն ու խոնավությունը քաշեն:

ՇԻՐԱԿԻ—ընկ. Լենինի անվան ջրանցք, վորի կառուցումը սկսվել է 1922 թ., վոտովում յե 13,000 դես. մեակելի հող:

- 1 Չորեքշաբթի 1890 թ. Մայիս 1-ի առաջին տոնակատարությունը:
- 2 Հինգշաբթի
- 3 Ուրբաթ 1926 թ. Անգլիայի բանվորական ընդհանուր գործադուլի սկիզբը:
- 4 Շաբաթ
- 5 Կիրակի 1921 թ. Լենինգրադում լույս է տեսնում «ՊՐԱՎԴԱ» թերթի № 1-ը:
- 6 Յերկուշարթ.
- 7 Յերկուշարթի
- 8 Չորեքշաբթի 1923 թ. Անգլիական կառավարության վարչապետ Կերզոնի ալալիմատումը խորհրդային կառավարությանը:
- 9 Հինգշաբթի 1881 թ. Հրեական մեծ ջարդ Կիևում, վորը տեղի յերկուս ու:
- 10 Ուրբաթ 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը Հայաստանում:
- 11 Շաբաթ
- 12 Կիրակի 1927 թ. Անգլիական վոտիկանություն յերկուսումը Լոնդոնում խորհրդային առևտրական ներկայացուցչության շենքի մեջ:
- 13 Յերկուշարթի 1891 թ. Պետերբուրգում առաջին անգամ տոնում են Մայիսի 1-ը:
- 14 Յերկուշարթի
- 15 Չորեքշաբթի
- 16 Հինգշաբթի 1926 թ. Յերկանի հիդրոէլեկտրական հանգիսավոր բացումը:
- 17 Ուրբաթ 1789 թ. Ֆրանսիական Մեծ Հեղափոխության սկիզբը:
- 18 Շաբաթ
- 19 Կիրակի 1923 թ. Խ. Հայաստ. հրամ. զորքը տալիս է առաջին շրջանավարտները:
- 20 Յերկուշարթ.
- 21 Յերկուշարթի
- 22 Չորեքշաբթի 1871 թ. Փարիզի Կոմունայի անկումը:
- 23 Հինգշաբթի 1924 թ. ՌԿԿ XIII համագում. Մոսկվա:
- 24 Ուրբաթ
- 25 Շաբաթ
- 26 Կիրակի
- 27 Յերկուշարթի 1927 թ. Չեքոսլովակի հայտադիրը Անգլիա խորհրդային հաղթանակությունների խմբին մատնի:
- 28 Յերկուշարթի
- 29 Չորեքշաբթի
- 30 Հինգշաբթի
- 31 Ուրբաթ

ԲԱՄԲԱԿԸ ՊԻՏԻ ՇՈՒՏ ՑԱՆԵԼ

Սովորաբար բամբակի ցանքսը սկսվում է ապրիլի վերջին և մինչև մայիսի 10-ին վերջացնում են: Բամբակը լավ է գնում ու մեծ էլ բերք է տալիս առվույտից, բանջարեղեններից ու բոստաններից հետո:

Շատ լավ է, յեթե բամբակի հողն աշնանից հերկված, պատրաստ է լինում: Աշնան վարած հողի մեջ է կուտակվում աշնան, կանուխ դարնան անձրևների ու ձմռան ձյան ջրերը: Աշնան վարած հողը լավ էլ փխրացած է լինում ու նրա մեջ ցանած բամբակը շատ ջուր չի պահանջում և մեծ էլ բերք է տալիս: Շատ լավ է լինում, յերբ աշնանը հերկած բամբակի հողը դարնանը կրկնավար է արվում ու նոր ցանքս կատարվում: Մինչև հիմա դեռ մեր յերկրի բամբակների մեծ մասը շաղացան է կատարվում: Այնինչ արդեն ամեն տեղ էլ շարքացանի փորձեր է կատարվում ու իրենք գյուղացիք էլ տեսել են շարքացանի ոգուտները: Շարքացանի տված ոգուտներից առաջինը, վոր 5-6 փուլ սերմ ցանելու փոխարեն 4 փուլ է ցանում, յերկրորդը շարքացանով ցանված սերմը կանոնավոր կերպով էլ բնկնում հողի մեջ:

Շարքով ցանված բամբակը հեշտ էլ բաղնանվում է ու ջրվում: Բամբակի շարքերը մեկը մյուսից 8-12 վերջոկ հեռավորության վրա պիտի լինի, իսկ թուփ-թուփից՝ 6 վերջոկ հեռու: Քաղահանր հարկավոր է կուլտիվատորով անել (քաղհանիչ մեքենա):

Յերեվանի, ընկ. Ռիկովի անվան հիդրո-էլեկտրակայանը բացվել է 1926 թ. Կայանի ուծր հասցվելու յե մինչեվ 5600 ձիու ուծի:

- 1 Շաբաթ 1921 թ. Բեկիայում հիմնվում է Կոմունիստական Կուսակցությունը:
- 2 Կիրակի
- 3 Յերեվանի
- 4 Յերեվանի 1920 թ. Մայիսյան սպառնալիքի ժամանակ Մ. Փանյանի, Յ. Սեյդախանյանի և Պրիշիպիկոյի գլխավորությամբ զինված զորքերը հաջողությամբ մտնում են Յերեվան:
- 5 Չորեքշաբթի 1918 թ. Գ. Վ. Պրիշիպիկոյի մահը:
- 6 Հինգշաբթի
- 7 Ուրբաթ 1927 թ. Նորհրդ. կառավ. դեպարտ. Վրացական կոմիտեի ստանդարտները Վրացական կոմիտեի:
- 8 Շաբաթ
- 9 Կիրակի 1923 թ. Հեղափոխական-գյուղացիական շարժում Բուլղարիայում:
- 10 Յերեվանի
- 11 Յերեվանի 1924 թ. Կոմունիստ. կոդեքսի միջոցով 2-րդ կոնֆերանսը Մոսկվայում:
- 12 Չորեքշաբթի 1922 թ. Ս. Սյունյանի, Ս. Մուսախանյանի, Բ. Նազարյանի գլխավորությամբ զինված զորքերը Յերեվանում:
- 13 Հինգշաբթի
- 14 Ուրբաթ
- 15 Շաբաթ 1918 թ. Համառուս. Կենտր. կոմիտեի հեղափոխական մեմբեր. և աջակցություն:
- 16 Կիրակի
- 17 Յերեվանի 1921 թ. Կոմունիստ. III-րդ համագումարը Մոսկվայում:
- 18 Յերեվանի
- 19 Չորեքշաբթի 1924 թ. Զին-խորհրդային համաձայնության վավերացումը:
- 20 Հինգշաբթի 1918 թ. Վրացական սպանությունը Պետրոպոլսում և Երևանի ձեռքով:
- 21 Ուրբաթ 1925 թ. Շիրակի լեռնային շրջանի հանդիսավոր բացումը:
- 22 Շաբաթ
- 23 Կիրակի
- 24 Յերեվանի 1848 թ. Փարիզի բանվ. ապստամբ և Նրա արյունալի ճնշումը, վորի մեջ շոյին լուրժ. կոտորեց 3000 մարդ:
- 25 Յերեվանի
- 26 Չորեքշաբթի
- 27 Հինգշաբթի 1927 թ. ՁԱԳԵՍ-ի հանդիս. բացումը:
- 28 Ուրբաթ
- 29 Շաբաթ 1927 թ. Կալինինի այցը Լենինական:
- 30 Կիրակի 1879 թ. Լիպեցկում ուսու հեղափոխականների համագումարը:

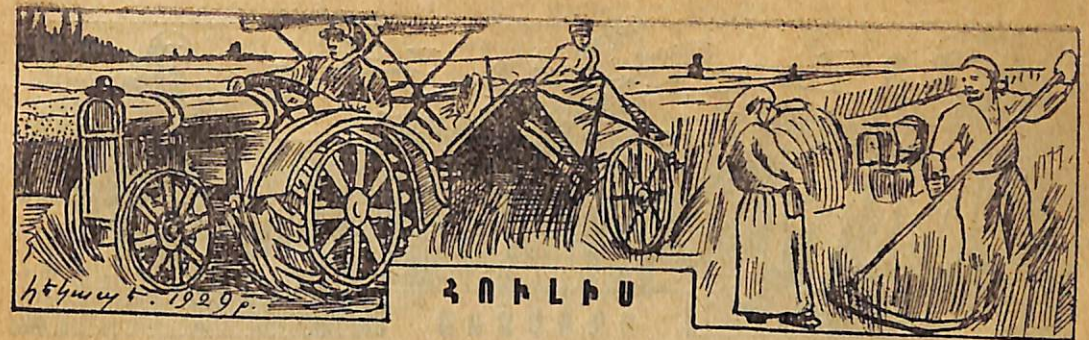
ՀԱՎԱՑՆՆԻՔ ԱՐՈՏԱՏԵՂՆԵՐԸ

Մեր յերկրում մոտ 600 հազար հեկտար արոտատեղի կա, բայց շատ անգամ մեր անասունները կիսաքաղցած են մնում: Տարեկան մեկ հեկտար արոտատեղին հազիվ կես անասուն է կշտացնում: Այնինչ հնարավոր է լավացնելու միջոցով այնքան բարձրացնել մեր արոտատեղիների արտադրությունը, վոր մեկ հեկտարը վոչ թե կես անասուն կշտացնի, այլ 2 և մինչև 3:

Ինչ է պատճառը, վոր մեր արոտատեղիները սնանկացել են: Պատճառն այն է յիդել, վոր արոտատեղիները հաշվով չեն ոգտագործվել, միանգամից ավելի շատ անասուն է արածել այնքան տեղի վրա, վորքան հազիվ թե այդ անասունների կեսը կշտացնի: Բացի այդ ել տավարն արածելիս լավ խոտերն է ջոկում, շատ անգամ արմատահան է անում ամենալավ խոտերը, ինչպես յերեքնուկը, կորնգանն, առվույտը, սիգախոտը, վարսակը և այլն:

Ժամանակն է արդեն մեր արոտատեղիները լավացնելու գործով զբաղվելու: Դրա համար հարկավոր է գիտագ փորցնով փորցնել, յերեսի ճեմերը բանդել ու խոտարույսեր ցանել:

Արոտատեղիները բարելավելու գործն անհատ գյուղացու բան չէ: Դրա համար հատուկ մեկ միջոցառում էրկերությունն են կազմակերպում, պիտությունից մորոջ տարածությունն արոտատեղիներ (սնանկացած) վերցնում ու սկսում բարելավմանն անցնել:

Մինչեվ այժմ մեր յերկրում մոտ 150 հազար մեքենա յե ներմուծված:

- 1 Յերեվանի 1917 թ. Լենինգրադի բանվ. մեծ ցույցը ժամանակ, կառավարության դեմ:
- 2 Յերեվանի 1921 թ. Զանգեզուրի խորհրդայնացումը և մաքրումը զանազ բանդաներից:
- 3 Չորեքշաբթի 1921 թ. Պրիշիպիկոյի մահը և համագումարը Մոսկվայում:
- 4 Հինգշաբթի 1918 թ. Նորհրդային համառուսական Վրդ համագումարը:
- 5 Ուրբաթ 1927 թ. Գ. Սեյդախանյանի մահը:
- 6 Շաբաթ
- 7 Կիրակի 1922 թ. ՆՍՄՀ հիմնադրության ուրը:
- 8 Յերեվանի
- 9 Յերեվանի 1921 թ. Կոմունիստ. միջազգային II համագումարը Մոսկվայում:
- 10 Չորեքշաբթի
- 11 Հինգշաբթի
- 12 Ուրբաթ 1820 թ. Գրոգ Գ. Սունդուկյանի ծնունդը Թիֆլիսում (վախճանվեց 1912 թ.):
- 13 Շաբաթ
- 14 Կիրակի 1919 թ. Կ. Բ. Նազարյանի գործը:
- 15 Յերեվանի 1924 թ. Կոմունիստ. IV-րդ համագումարը. համագումար. Մոսկվայում:
- 16 Յերեվանի
- 17 Չորեքշաբթի 1922 թ. Ընկ. Կամոյի մահը Թիֆլիսում:
- 18 Հինգշաբթի 1917 թ. Կոմունիստ. բանվ. ապստամբությունը Մոսկվայում (հեղափոխ. 3-5 դեպերը):
- 19 Ուրբաթ 1920 թ. III Խոտերնացիոնային II-րդ համագումարը Լենինգրադում:
- 20 Շաբաթ 1926 թ. Ընկ. Զեքերիանի մահը:
- 21 Կիրակի
- 22 Յերեվանի
- 23 Յերեվանի 1922 թ. Ն. Հայ. հաստատվում է հողի աշխատավ. ոգտագործման կարգի և հող. հանձ. հիմնելու որոշումը:
- 24 Չորեքշաբթի 1927 թ. Չորագետի հիդրոէլեկտրակայանի կառուցման աշխատանքների սկիզբը:
- 25 Կինգշաբթի
- 26 Ուրբաթ 1893 թ. Միջազգ. սոցիալիստական համագ. Լոնդոնում ուսու բանվ. մասնակց.
- 27 Շաբաթ
- 28 Կիրակի 1914 թ. Համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմի սկիզբը:
- 29 Յերեվանի 1920 թ. Կոմունիստ. կանաչ և առաջին միջազգային կոնֆերանսը:
- 30 Յերեվանի 1903 թ. ՌՍԴԲԿ կուսակցության II համագումարը Բրյուսսել-Լոնդոն:
- 31 Չորեքշաբթի

ԻՆՉՊԵՅ ՍՏԱՆԱԼ ԽՈՏԱՍԵՐՄ

Կորնգանից, առվույտից ու յերեքնուկից սերմ ստանալու համար լավ է ցանելուց հետո յերկրորդ տարին, խոտի համար չհնձել և թողնել սերմի: Սերմի համար այդ բույսերը հարկավոր է նոսր ցանել, վոր արև ընկն: Բույսի ծայրերին ու լավ սերմ տավ խոտ ցանածները շատ անգամ պտուկում են, արևը նրանց վրա լավ չի ընկնում ու շատ քիչ ու նվազ սերմ են տալիս: Մինչևիսկ շատ լավ կլինի սերմացվի համար այդ խոտաբույսերը շարքով ցանել և ամեն մի շաբաթ մյուսից 6 վերջով հեռու լինի: Դրա համար մեծ (11 շաբաթանի) շաբաթանի խոփիկներից մեկ ու մեջ փակել (այսինքն մեկը փակել, մյուսը բաց թողնել) սերմի հետ հավասար չափով ավազ կամ մանր չոր հող խառնել ու շաբաթացան անել:

Ամառվա ընթացքում այդ շաբաթների արանքները մի յերկու անգամ քաղահանվում է: Քաղահանի նպատակն է վոչ միայն հեռացնել մոլախոտներն, այլև փխրացնել հողը: Յերկրորդ տարին միայն մի անգամ են քաղահանում: Շաբաթով ցանած առվույտը կամ յերեքնուկը 10—15 փուլ ավել բերք կտան, քան թե շաղացանը:

Նոտաբույսերը պիտի սերմի համար հավաքել, յերբ գլուխները պնդանում ու քիչ սևանում են: Իմանալու համար թե սերմն հասել է թե վոչ, հարկավոր է բույսը վերցնել ձեռներով տրորել ու փորձել:

ՌԳՈՍՏՈՍ

Խ. Հայաստանում անցյալ տարի 290,342 հեկտար խոտաբույս եր մեակված. այս տարի այդ տարածությունը 7 տկոսով ավելացել է:

- 1 Հինգշաբթի 1914 թ. Գերմանիան պատերազմ է հայտարարում Ռուսաստանին:
- 2 Ուրբաթ
- 3 Շաբաթ 1914 թ. Գերմանիան պատերազմ հայտարարեց Ֆրանսիային, Բելգիային:
- 4 Կիրակի
- 5 Յերեքշաբթի. 1895 թ. Ֆրեդրիկ Ենգելսի մահը:
- 6 Յերեքշաբթի 1914 թ. Ավստրիան պատերազմ է հայտարարում Ռուսաստանին:
- 7 Չորեքշաբթի
- 8 Հինգշաբթի 1917 թ. ՌՍԴԲ կուսակցության (բայր-շինկ.) 6-րդ համագ. Լենինը դուրս է գալիս:
- 9 Ուրբաթ
- 10 Շաբաթ 1914 թ. Ֆրանսիան պատերազմ է հայտարարում Ավստրիային:
- 11 Կիրակի 1921 թ. Ռուսաստանի Ժողովրդական կոորդինացիոն կոմիտեի մասին:
- 12 Յերեքշաբթի.
- 13 Յերեքշաբթի
- 14 Չորեքշաբթի 1920 թ. Ս. Մուսայելյանի, Ս. Ալլահ-վերդյանի, Բ. Ղազարյանի գլխավորությամբ զորավարությունը դաշնակցների ձեռքում:
- 15 Հինգշաբթի
- 16 Ուրբաթ 1918 թ. Բազմի 26 կոմունարների Շահումյանի, Զափարիյանի, Աղիզյանի և այլոց ձեռքակալում:
- 17 Շաբաթ
- 18 Կիրակի
- 19 Յերեքշաբթի. 1923 թ. Մոսկվայում Համամիութենական գյուղատնտես. ցուցահանդես:
- 20 Յերեքշաբթի
- 21 Չորեքշաբթի
- 22 Հինգշաբթի 1927 թ. Մակկո և Վանցիտտի բանվորների մանագաղաթին Ամերիկայում:
- 23 Ուրբաթ
- 24 Շաբաթ 1921 թ. Վիննայում գերման միացյալ կոմունիստ. կուսակց. համագումարը:
- 25 Կիրակի
- 26 Յերեքշաբթի.
- 27 Յերեքշաբթի 1914 թ. Ավստրո-Հունգարիան պատերազմ հայտարարեց Յապոնիային:
- 23 Չորեքշաբթի 1914 թ. Ավստրիան պատերազմ է հայտարարում Բելգիային:
- 29 Հինգշաբթի
- 30 Ուրբաթ 1918 թ. Ընկ. Լենինի վրա մահափորձ, վրիժի նա ծանր վիրավորվեց:
- 31 Շաբաթ

ՇԱՐԲԱՀԵՐԿ ԲՈՒՅՄԵՐԻ ՀՈՂՆ ԱՇ-ՆԱԼԸ ՊԵՏՏԻ Ե ՎԱՐԵԼ

Շարքահերկ բույսեր համարվում են՝ բամբակը, ճակնդեղը, կարտոֆիլը, յեղիպտացորենը և առհասարակ այն բույսերը, վորոնք շարքով են ցանվում և ամառվա ընթացքում քաղհանվում են: Մեր յերկրի դաշտային ու նախալեռնային շրջաններում շարքահերկ բույսերը մյուս կուլտուրաների հետ համեմատած կրկնակի ոգուտ են տալիս: Բայց ինչու շարքահերկ բույսերը շատ չեն տարածվում: Այդ նրանից և վոր շարքահերկ բույսերը չուր են պահանջում, իսկ մեր յերկրը շատ չուր չունի: Բացի այդ ել յեղած ջրերը շատ անխնամ ենք ոգտագործում: Որինակ, այնտեղ ուր հնարավոր է ցանքան ամառվա ընթացքում 2 անգամ ջրել, ջրում են 4 և ավելի անգամ: Յեթե շարքահերկ բույսի հողն աշնանից խորը լավ փորվի, աշնան ու գարնան անձրևների ու ձմրան ջրերը կծծվեն վարված փուխը հողի մեջ և այդ հողն ամբողջ ամառվա ընթացքում թաց կմնա և հնարավոր կլինի 4-ի փոխարեն 2 անգամ ջրել:

Աշնան վարած հողի մեջ շատ ջուր կլինի, բացի այդ ել, աշնան վարած հողի մեջ մոլախոտեր ու քիչ անտուներ ել չեն մնա և այդ ել կնպաստի բերքի բարձրացմանը:

Պետք է բամբակի և մյուս շարքահերկ բույսերի հողն աշնանից վարել:

ՍԵՂՏԵՄԵՐ

Պետղը հաւկավոր է մաքրել, արեւի տակ փռել, վնասվածները ջրել յեւ միայն լավերը պահել:

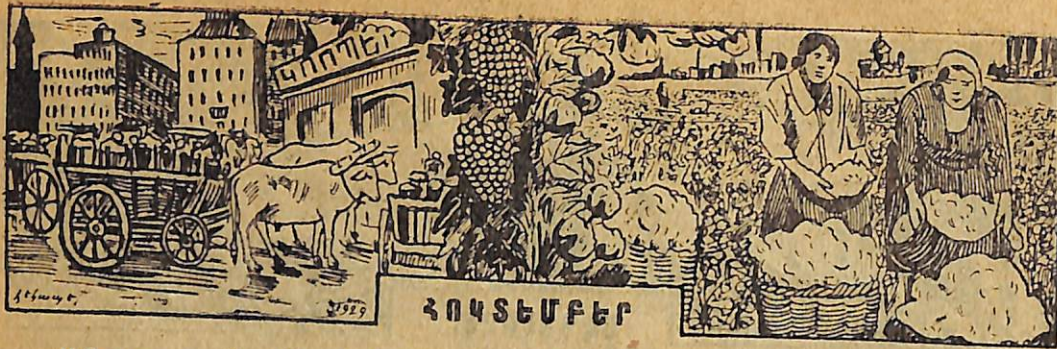
- 1 Կիրակի 1920 թ. Բազմում Արեւելի ժողովուրդ. համագում. 37 ազգության 1890 պատգամավորի մասնակցությամբ:
- 2 Յերեքշաբթի. 1920 թ. Բախարան հայտարարում է խորհրդային հանրապետություն:
- 3 Յերեքշաբթի
- 4 Չորեքշաբթի
- 5 Հինգշաբթի 1925 թ. Պորհրդ. Ռուսաստանի Գիտությունների ճեմարանի 200-ամյակը:
- 6 Ուրբաթ 1868 թ. Առաջին ինտերնացիոնալի 3-րդ համագումարը:
- 7 Շաբաթ
- 8 Կիրակի
- 9 Յերեքշաբթի. 1926 թ. Խ. Միտի. և Թյուրը միջև սահմանագծ. արձանագ. ստորագրում:
- 10 Յերեքշաբթի 1924 թ. Դաղաքացիական կռիվների սկիզբը Չինաստանում:
- 11 Չորեքշաբթի
- 12 Հինգշաբթի
- 13 Ուրբաթ
- 14 Շաբաթ 1917 թ. Ժամանակ. կառավ. Ռուսաստ. հայտարարեց հանրապետություն:
- 15 Կիրակի
- 16 Յերեքշաբթի. 1923 թ. Յերեքում պատկոմն. Համահայաս. 1 համագ. Հոկտեմբերականը:
- 17 Յերեքշաբթի
- 18 Չորեքշաբթի 1915 թ. Սոցիալիստների կոնֆերանսը Ցիմմերվալդում:
- 19 Հինգշաբթի 1919 թ. Ֆինլանդական կոմկուսակցության համագումարը Լենինգրադում:
- 20 Ուրբաթ 1918 թ. Բազմի 26 կոմունարների գլխավորությամբ. Անդրկասպյան յերկրում:
- 21 Շաբաթ
- 22 Կիրակի
- 23 Յերեքշաբթի.
- 24 Յերեքշաբթի 1917 թ. Սե ծովի նավատորմի կենտկոմը բանաձև ընդունեց՝ իշխանությունը խորհուրդներին հանձնելու մասին:
- 25 Չորեքշաբթի
- 26 Հինգշաբթի 1916 թ. Սուրեն Սպանդարյանի մահը Երևանում (Սիբիրում):
- 27 Ուրբաթ 1917 թ. Տաշքենդում և Աստրախանում իշխանութ. անցավ խորհուրդներին:
- 28 Շաբաթ 1864 թ. 1 Ինտեր հիմնումը Լոնդոնում:
- 29 Կիրակի 1926 թ. Դաշնագիրը ԽՍՀՄ-ի և Լիտվայի միջև:
- 30 Յերեքշաբթի.

ԻՆՉՊԵՍ ՍԻԼՈՍ ՊԵՏՐԱՍՏԵԼ

Աշնան հյուսիսի բույսերի թափ-թփուկները, կարտոֆիլի, ճակնդեղի, ճակնդեղի, դդումի, վարունգի թփերի, արևածաղկի ցողունն ու գլխարկները, յեղիպտացորենի ցողունն ու տերևները և վերջապես ամեն տեսակի մոլախոտ շնարավոր է սիլոս անել և անասունների համար լավ կեր պատրաստել: Սիլոսը կարելի յե պատրաստել, ինչպես հատուկ պատրաստված աշտարակներում, այնպես ել փոսերում:

Փոսի պատերը և հատակը քարեց են շինում ու ցեմենտով ծածկում: Փոսը պատրաստելուց հետո սկսում են փոսի մեջ լցնել հավաքած բույսերն ու մեծ-ծանր փայտե քոթուկով լավ պինդ նստեցնել: Պետք է ասել, վոր քանի պինդ դասավորվեն սիլոսի բույսերը փոսի մեջ, այնքան ել սիլոսը հաջող կպատրաստվի: Փոսը լիքը լցնելուց հետո, շատ լավ կլինի թեկուղ մի քանի վեղր թան լցնել այդ սիլոսի վրա, հետո քիչ խոնավացրած դարմանով ծածկել սիլոսն ու հողածել: Պետք է սիլոսն այն հաշվով գետնից բարձր մնա, վոր յեթե նստի՝ յերբեք գետնի յերեսից ցած չիջնի: Այդ հողի վրա լավ կլինի քիչ ել ձիու աղը ամել, վոր տաք մնա ու ձմրանը սիլոսը չսառչի:

Սիլոսը 3—4 ամսում հազիվ է հասնում ու մաճնի նման թթվում: Այդ ժամանակ սիլոսի հորի բերանը բաց են անում ու տանում դրանով անասուններին կերակրում:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Անցյալ տարի մեր յերկրում 14,422 հեկտար բամբակ եր ցանված:

- 1 Յերեքշաբթի
- 2 Չորեքշաբթի 1924 թ. Լենինականում Հայաստ. պատկերասրահի կազմակերպությունների 2-րդ հանգումը Երևանում:
- 3 Հինգշաբթի 1905 թ. Մոսկվայում տպարանակ. գործադուլը, վոր սկիզբ տվեց հոկտեմբերյան համառուսական շարժմանը:
- 4 Ուրբաթ
- 5 Շաբաթ 1924 թ. Հայաստանի կոոպերատիվների II համագումարը Յերևանում:
- 6 Կիրակի
- 7 Յերկուշաբթ.
- 8 Յերեքշաբթի
- 9 Չորեքշաբթի
- 10 Հինգշաբթի 1923 թ. Գյուլապլիական միջազգային I կոնֆերանսը Մոսկվայում:
- 11 Ուրբաթ
- 12 Շաբաթ
- 13 Կիրակի 1921 թ. Ռուսաստանում Անդրկով. խորհրդ. հանրապետությունների, Անդրկով. խորհրդ. կառավար. միջև կնքվեց Ղարաբաղի խաղաղության դաշնագիր:
- 14 Յերկուշաբթ.
- 15 Յերեքշաբթի 1922 թ. Շիրակի ջրանցքի կառուցման սկիզբը:
- 16 Չորեքշաբթի 1900 թ. Դոնի ավազանի բարձունքի հանքավորների գործադուլը:
- 17 Հինգշաբթի
- 18 Ուրբաթ 1918 թ. Կարմիր զորքերը վոլնյայեցի գեներալ Կրասնովի հակահեղափոխական հրոսակներին:
- 19 Շաբաթ
- 20 Կիրակի
- 21 Յերկուշաբթ.
- 22 Յերեքշաբթի 1926 թ. Լենինականի մեծ յերկրաշարժը:
- 23 Չորեքշաբթի 1918 թ. Կարմիր Լիբերեստի ազատամարտից և մեծ ցույց նրա գլխավորությամբ Բերլինում:
- 24 Հինգշաբթի
- 25 Ուրբաթ
- 26 Շաբաթ
- 27 Կիրակի 1926 թ. Կոմկուսակց. Համամիութ. XV կոնֆերանսը Մոսկվայում:
- 28 Յերկուշաբթ.
- 29 Յերեքշաբթի 1918 թ. Յերևանի թվային I համագումարը Մոսկվայում:
- 30 Չորեքշաբթի 1905 թ. Հոկտեմբ. 17-ի մանիֆեստը:
- 31 Հինգշաբթի 1925 թ. Ռազմա-հեղափոխական կոմիտեի խախտ. և ՆՍՏ-ի գլխավորված ճակ. Ֆրունզեյի մահը:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԱՆԵԼ ԿԱՐՏՈՖԻԼՆ ՈՒ ԱՐ. ՄԱՍԱՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Անտառից հեռու գտնվող շրջանները, վորտեղ հատուկ ամբարներ պատրաստելը թանկ է նստում, ավելի լավ է կարտոֆիլն ու արմատապտուղները հենց դրանում փորված տաք հորում կամ փոսում պահել:

Ընտրում են մի հարթ բարձր տեղ, վոր անձրևների ու ձյան ջրերն՝ արմատապտուղները չփչացեն: Հետո փոսը յերկու մետր խորությամբ և 2 մետր լայնությամբ փորում են և արմատապտուղները զգուշությամբ (ցնում մեջն աշնայեա) վոր մեկը մյուսին չփխսի: Արմատապտուղները փորելուց առաջ պիտի լավ չորացնել:

Փոսը լցվելուց հետո հարկավոր է ծածկել, աշնայեա վոր թիթեղի կտուրի նման ստացվի (յերկու կողմից ել թեք): Արմատապտուղներն սկզբից հարկավոր է դարմանով կամ խոտով ծածկել ու նոր դրա վրայից ել հողածել:

Նոր լցրած շրջանում պիտի հողի շերտը բարակ անել, վոր արմատապտուղները չտաքանան ու չփչանան: Հողը պատրաստ պիտի պահել և հենց վոր ցրտերը սկսվեն, նոր հաստ շերտերը ծածկել:

Պետք է աշխատել, վոր փոսը չխոնավանա և արմատապտուղները փչանան: Դրա համար փոսի յերկու կողմերից մեկ քառորդ մետր խորությամբ ջրանցքներ են փորում, վոր անձրևների ջուրը հոսի, չկանգնի:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

1917 թ. հոկտեմբերի 25-ին, (նոյեմբերի 7-ին), Ռուսաստանի բանվորները բայելիկյան կուսակցության ղեկավարությամբ սապարեցին ժամանակավոր կառավարությունը յեվ սեղծեցին Խորհրդային իշխանություն:

- 1 Ուրբաթ
- 2 Շաբաթ
- 3 Կիրակի 1918 թ. Գերմանիայում հեղափոխություն:
- 4 Յերկուշաբթ. 1914 թ. Լենինգրադում 4-րդ պետական դուկայի բայլիկների ֆրակցիայի ձերբակալումը:
- 5 Յերեքշաբթի 1918 թ. Վիեննայի բանվորները կազմակերպեցին հեղափոխ. Գվարդիան:
- 6 Չորեքշաբթի
- 7 Հինգշաբթի 1917 թ. Պրուտարական հեղափոխության որը (Հոկտ. հեղափոխություն):
- 8 Ուրբաթ
- 9 Շաբաթ 1918 թ. Գերմանիայում հայտարարվեց հանրապետություն:
- 10 Կիրակի 1927 թ. ՆՍՏ-ի բարեկամների կոնգրեսը Մոսկվայում:
- 11 Յերկուշաբթ. 1917 թ. Կազմվեց խոր. կառավ. ընդ. Լենինի նախագահությամբ:
- 12 Յերեքշաբթի 1917 թ. Հեղափոխական բանակը ջարդեց Ցարսկոյե-Սելոյի մոտ Կերենսկու հակահեղափոխական զորքը:
- 13 Չորեքշաբթի 1927 թ. Հայաստանի Կոմկուսի 5-րդ համագումարը Յերևանում:
- 14 Հինգշաբթի
- 15 Ուրբաթ
- 16 Շաբաթ 1922 թ. Հայաստանի դուկատնետական I համագումարը Յերևանում:
- 17 Կիրակի
- 18 Յերկուշաբթ.
- 19 Յերեքշաբթի 1905 թ. Գյուլապլիական համագումարը Մոսկվայում:
- 20 Չորեքշաբթի
- 21 Հինգշաբթի
- 22 Ուրբաթ 1799 թ. Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության վերջը:
- 23 Շաբաթ 1917 թ. Հոկտ. հեղափոխության գոհների հանդիսավոր թաղումը Մոսկվայում:
- 24 Կիրակի
- 25 Յերկուշաբթ. 1922 թ. Կոմիտեների 4-րդ համագումարը Մոսկվայում:
- 26 Յերեքշաբթի
- 27 Չորեքշաբթի
- 28 Հինգշաբթի 1922 թ. Հայկենադրծկոմի ղեկերտն ընդհանուր ներման մասին:
- 29 Ուրբաթ 1920 թ. Հայաստ. խորհրդայնացման որը:
- 30 Շաբաթ 1925 թ. Հայաստանի Կոմկուսի 4-րդ համագումարը Յերևանում:

ՃԱԿՆԴԵՂՈՎ ԻՆՉՊԵՍ ԿԵՐԱԿՐԵԼ ԱՆԱՍՈՒՂՆԵՐԻՆ

Կաթնատու կովերին որական կարելի է 15—30 կիլո ճակընդեղ տալ:

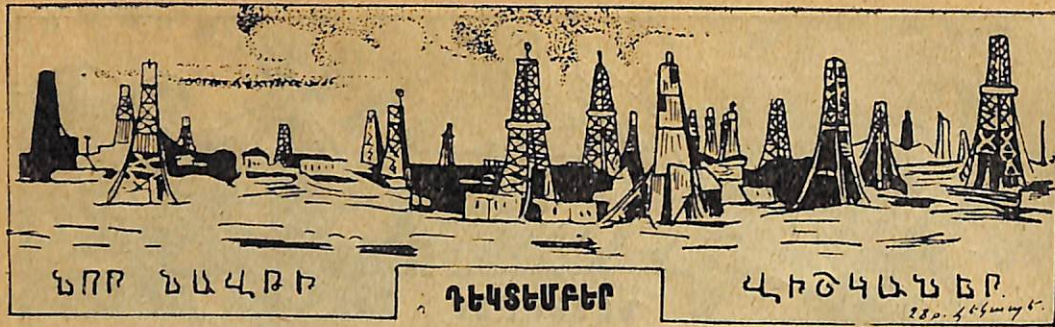
Յեթի ուղում ենք, վոր կովերը ճակընդեղն ախորժակով ուտեն ու ստամոքսային հիվանդություն չստանան, հարկավոր է ճակընդեղը տալուց առաջ ջրով լվալ վրայի հողը ու նոր տալ:

Կովերին ճակընդեղը պիտի հում հում տալ: Կարելի է յեթի միայն այն դեպքում, յերը ճակընդեղը սառած է լինում:

Ճակընդեղներից ամենաանհարարներն են համարվում շաքարի ու կիսաշաքարային ճակընդեղները. դադարն ել շատ լավ է և հոսուն կարգով պետք է կերակրել, Բացի այդ, լավ է նաև կերի ճակընդեղը:

Շաքարի ճակընդեղը կերի ճակընդեղից համարյա 3, իսկ դադարից՝ 2 անգամ ավելի անհարար է:

Ճակընդեղ ուտող կովը չտեսնված չափերով ավելացնում է իր կաթի քանակը: Դրա համար ել ով ուղում է անասնապահությանը զբաղվել, պետք է ճակընդեղ ցանի:

ՆՈՐ ՆԱԿԵՐ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՎԵՐԿԱՆԵՐ

28-րդ հոկտեմբեր

Նկարում ցույց են տրված Ազնեվթի նավթահանքերի պոստաձեղ փորման ամենանոր վիճակները, փորոնք կառուցված են ամերիկ. վիճակների ձևով:

- 1 Կերակի
- 2 Յերկուշարթ. 1927 թ. Կոմկուսի Համամիութ. 15-րդ համագումարը Մոսկվայում:
- 3 Յերկուշարթի
- 4 Չորեքշարթի
- 5 Հինգշարթի 1917 թ. Նոր. Ռուս. Բրեստ-Լիտովսկում զինադադարի համաձայնությ. ստորագրեց Գերմանիայի հետ:
- 6 Ուրբաթ
- 7 Շաբաթ 1920 թ. Լույս և տեսնում է Նորհրդային Հայաստանի № 1:
- 8 Կերակի
- 9 Յերկուշարթ.
- 10 Յերկուշարթի 1925 թ. Հայաս. հանրապետության անդրանիկ համագում. Ալլահիբերդիում:
- 11 Չորեքշարթի 1927 թ. Կանտոնի ապստամբությունը և խորհրդանություն հաստատումը:
- 12 Հինգշարթի
- 13 Ուրբաթ 1922 թ. Անդրկ. Հանր. խորհրդ. 1 համագ. ընդունվեց «Նոր. Հանր. Անդրկով. Մոցիլ. Ֆեդեր. սահմանադրությունը» (Հիմնական Որենքը):
- 14 Շաբաթ
- 15 Կերակի
- 16 Յերկուշարթ.
- 17 Յերկուշարթի
- 18 Չորեքշարթի 1925 թ. Համամիութ. Կոմկուսի XIV համագումարը Մոսկվայում:
- 19 Հինգշարթի
- 20 Ուրբաթ 1917 թ. Համառուս. Արտակարգ Հանձնաժողովի (Չեկայի) հիմնադրումը:
- 21 Շաբաթ
- 22 Կերակի 1917 թ. Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության բանակցությունները Ռուսաստանի և Գերմանիայի միջև:
- 23 Յերկուշարթ.
- 24 Յերկուշարթի
- 25 Չորեքշարթի 1921 թ. Մարսելում Ֆրանս. Կոմկուսի ցույցի 1 համագումարը:
- 26 Հինգշարթի
- 27 Ուրբաթ
- 28 Շաբաթ 1920 թ. Ն. Հայաստ. Հեղկոմի ղեկավարությամբ ընդունվեց Կոնստանդնուպոլիսում:
- 29 Կերակի
- 30 Յերկուշարթ. 1922 թ. Մոսկվայում ՆՍՏ 1 համագ.
- 31 Յերկուշարթի

ԱՇՆԱՆ ՀԵՐԿԸ

Հողի բերքատվությունը բարձրացնելու և տնտեսությունն ուժեղացնելու համար պետք է ուղղորդվեն դարձնել ամենից առաջ աշնան հերկին: Աշնան վարած հողը ձմրան ընթացքում հնարավորություն ունենում է իր մեջ հավաքել ձմրան ձյան, աշնան ու շուտ գարնան անձրևների ջրերը և բացի այդ ել վարած հողը ձմռան ընթացքում սառում է ու հալվելուց հետո շուտ է փխրանում:

Աշնան հերկից բացի, այն շրջանները, վորոնք մինչև հիմա աշնանացանին չեն անցել, պիտի սկսեն, վորովհետև արդեն Լենինականի, Նոր Բայազետի, Դիլիջանի և Լոռի-Փամբակի գավառների փորձադաշտերի և ագրոկայանների փորձերը ցույց են տալիս, վոր գարնանացանի 40—50 փուլ բերքի փոխարեն աշնանացանը մինչև 150 փուլ է տալիս: Աշնանացանը թեթևվաճում է գյուղացու գարնան ծանր դաշտային աշխատանքները:

Շարքահերկից հետո աշնացանը մեծ բերք է տալիս:

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՏՈՆԵՐ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 21—սգի ուր.—Այսօր ամբողջ աշխարհի, մասնավորապես Միության աշխատավորությունը մեծ վշտով հիշում է իր անփոխարինելի կորուստը: 1924 թվի հունվարի 21-ին, յերեկոյան ժամը 6-ին, մեռավ հեղափոխության անխնայ զինվոր, մեծ ուսուցիչ և սիրելի առաջնորդ Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը:

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 22—Արյունոտ կիրակի.—1905 թվի հունվարի 9-ին, իսկ նոր տոմարով հունվարի 22-ին, Պետերբուրգում—ցարի մայրաքաղաքում, վոր այժմ կոչվում է Լենինգրադ, տեղի ունեցավ անգն հարյուրավոր բանվորների կոտորածը, վորոնք Գապոն քահանայի առաջնորդությամբ գնում էին դեպի պալատ՝ ցարին ներկայացնելու իրենց խնդրագրերը, վոր թեթևացնի իրենց ծանր ու չարքաշ կյանքը: Այդ կոտորածը բաց արեց ամենաանգիտակից բանվորների աչքերը, վորոնք դեռ հավատում էին ցարի զթասրտությանը:

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 26—Վրաստանի խորհրդայնացման ուր.—Վրաստանի բանվորներն ու գյուղացիները, 1921 թվի փետրվարի 26-ին, տապալեցին վրաց մենշևիկների կառավարությունը և հաստատեցին խորհրդային իշխանություն—բանվորա-գյուղացիական կառավարություն:

ՄԱՐՏԻ 12—Փետրվարյան հեղափոխության ուր.—Այսօր Նորհրդային Միության աշխատավորները տոնում են միապետության տապալումը: Յարի տապալումը տեղի ունեցավ 1917 թ. փետրվարի 28-ին—նոր տոմարով մարտի 12-ին: Դրա

համար ել այս տոնը կոչվում է՝ Փետրվարյան հեղափոխութիւնը:

ՄԱՐՏԻ 18—Փարիզի կոմունայի ուրբ.—1871 թվի մարտի 18 ին Ֆրանսիական բանվորներն ապստամբեցին իրենց բուրժուազիայի դեմ և Ֆրանսիայի մայրաքաղաքում—Փարիզում—հիմնեցին իրենց բանվորական կառավարութիւնը, վորը կոչեցին «Կոմունայի գլխավոր խորհուրդ» կամ կարճ խոսքով՝ «Կոմունա»: Դա մարդկութեան ամբողջ պատմութեան մեջ առաջին բանվորական կառավարութիւնն էր: Բայց նա չկարողացավ դիմանալ բուրժուազիայի զորին և 2 ամսից հետո տապալվեց:

ԱՊՐԻԼԻ 28—Ադրբեջանի խորհրդայնացման ուրբ.—1920 թվի ապրիլի 28 ին Ադրբեջանի աշխատավորութիւնը, Բաքվի հեղափոխական բանվորութեան ղեկավարութեամբ, վերջնականապէս տապալեց մուսավաթականներին—թյուրք աղաւարների ու բեկերի իշխանութիւնը և հաստատեց Խորհրդային իշխանութիւնը:

ՄԱՅԻՍԻ 1—Ինստեքնացիոնայի ուրբ.—Սա կոչվում է նաև «Աւելասալոնիկեի միջազգային տոն», վորը հաստատվեց առաջին անգամ 1889 թվին: Այս տոնը նշան է բանվորների կւվի՝ իրենց ազատութեան համար, ընդդէմ շահագործողներին:

ՄԱՅԻՍԻ 10—Մայիսյան ապստամբության ուրբ.—1920 թվի մայիսի 10 ին Հայաստանի բանվորներն ապստամբեցին դաշնակցական կառավարութեան դեմ, պահանջելով «Իշխանութիւնը տալ բանվորներին և գյուղացիներին խորհուրդներին»: Այս առաջին ապստամբութիւնն անհաջող անցավ, բայց չխորտակվեց:

ՀՈՒՆԻՍԻ 6—Խորհրդային Միության Սահմանադրության ուրբ.—1923 թվի հուլիսի 6-ին Խորհրդային Միութեան Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն հաստատեց Խորհրդային Մի-

ութեան Սահմանադրութիւնը (հիմնական որենքը) և վորոշեց այդ որը հայտարարել ԽՍՀՄ-ի համաժողովրդական տոն:

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 7—Հոկտեմբերյան հեղափոխության ուրբ.—12 տարի առաջ, նոյեմբերի 7-ին (հին տոմարով հոկտեմբերի 25-ին), մեր յերկրի աշխատավորները հաստատուն կերպով իրենց ձեռքը վերցրին իշխանութիւնը: Բուրժուաների և կալվածատերերի իշխանութիւնը վերջացավ: Բանվորներն ու գյուղացիներն իրենք դառան իրենց կյանքի տնօրինողը:

Բանվորներն ու գյուղացիներն ամուր պահում են Հոկտեմբերի կարմիր դրոշակը:

Ամբողջ աշխարհի ճնշվածներն ու կեղեքվածները մեծ սիրով ու հավատով նայում են մեր Միութեան վրա: Խորհրդային Միութեան որեցոր աճող ուժը և հզորութիւնը տեսնելով՝ կապիտալիստները պատերազմ են պատրաստում նրա դեմ:

Մենք ուշի-ուշով կհետևենք մեր թշնամիներին ու մեր կրծքերով կպաշտպանենք մեր սոցիալիստական հայրենիքը:

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29—Հայաստանի խորհրդայնացման ուրբ.—Այն, ինչ վոր հիշողվեց անել մայիսյան ապստամբութեան ժամանակ, Հայաստանի բանվորն ու գյուղացին գլուխ բերին, ավարտեցին նոյեմբերին: 1920 թվի նոյեմբերի 29-ին Հայաստանում հաստատվեց բանվորի ու գյուղացու խորհրդային իշխանութիւնը, վորը վերջ տվեց դաշնակցական-բուրժուական տիրապետութեանը Հայաստանում:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 6—Հայկական Հրաձիգ Դիվիզիայի տոնը.—7 տարի առաջ այս օրը կազմակերպվեց Հայկական Հրաձիգ Դիվիզիան, վորն արթուն պահապանն է բանվորի և գյուղացու սոցիալիստական շինարարութեանը:

ՀԻՇԻՐ ՆԱԵՎ ՀԵՏԵՎՅ Լ ՆՇԱՆԱՎՈՐ ՈՐԵՐԸ

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 23.—Կարմիր բանակի որը:

ՄԱՐՏԻ 8.—Աշխատավոր կանանց որը:

ՄԱՐՏԻ 18.—ՄՈՊՐ-ի որը (հեղափոխականներին ոգնող միջազգային ընկերություն):

ՄԱՅԻՍԻ 5.—Մամուլի որը:

ՄԱՅԻՍԻ 15.—Կարմիր նախաորմի որը:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1.—Պատանեկության միջազգային որը:

Բալսյան Կարմիր նավաստին արձակուրդի ժամանակ գյուղում գուրբան է նորոգում

ԸՆԿ. ՍՏԱԼԻՆ
Համկոմկուսի
Կենտկոմի գլխավոր
խարտուղար.

«Յեւրը՝ գյուղացիական մանր, ցրված տնտեսություններից խոշոր, միացյալ տնտեսություններին անցնելն է՝ հողի հասարակական մշակման հիման վրա, հողի կոլլեկտիվ ձևով մշակման անցնելը՝ նոր, բարձր տեխնիկայի հիմունքներով:

Յեւրն այն է, վոր փոքրիկ ու մանր գյուղացիական տնտեսություններն աստիճանաբար, բայց անշեղորեն միացվեն խոշոր տնտեսությունների մեջ՝ հողը հասարակական-ընկերային հիմունքներով մշակելու համար, կիրառելով հողագործությունը բարձրացնելու գիտական ձևեր, սակայն վոչ թե ճնշում գործադրելով, այլ որինակի և համոզելու կարգով»:

ՍՏԱԼԻՆ

(15-րդ կուսհամագումար)

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Անհրաժեշտ է հետազայում գյուղում ե՛լ ավելի ամրապնդել պրոլետարիատի դասակարգային դիրքերը, սահմանափակել կուլակային կապիտալիստական տարրերը, անդադար աշխատանքի տանել ընդլայնելու սոցիալիստական տարրերը գյուղատնտեսության մեջ, կուսակցության, խորհուրդների ու կոոպերացիայի շուրջը կազմակերպելով մեր հեներանը—չֆալսությունը, միաժամանակ ամրապնդելով դաշինքը գյուղացիության միջին խավերի հետ»:

(ՀԱՄԱՍԿՈՒՄԻ ԿԵՆՏԿՈՍԻ ՆՈՅԵՄԲ. ՊԼԵՆՈՒՄԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻՑ)

Հոկտեմբերը պրոլետարիատի հեղափոխությունն է: Պրոլետարիատից բացի չկա մի ուրիշ դասակարգ, վորն ընդունակ լինե՞ր տապալելու կապիտալի տիրապետությունը: Ռուսաստանի գյուղացիությունը միացավ պրոլետարիատին և ապահովեց հեղափոխության հաղթությունը:

Գյուղացիական մասսայի ազատագրական ձգտումների հիմնական նըպատակը կալվածատիրական հողերի գրավումն էր: Բայց հողի ազգայնացումը կարող է աշխատավոր գյուղացիության շահագործման մի նոր աղբյուր դառնալ, յեթե իշխանությունը շարունակում է շահագործող դասակարգերի ձեռքում մնալ:

Պրոլետարական հեղափոխության ամենամեծ նվաճումը հենց այն է, վոր շահագործող դասակարգերը զրկվեցին և սեփականությունից և իշխանությունից, այն է, վոր իշխանությունը պրոլետարիատի ձեռքն անցավ իսկ պրոլետարիատը վոչ վորքի շահագործել չի կարող: Ընդհակառակը, պրոլետարիատի շահը պահանջում է, վոր պահպանվեն թե՛ հողի ազգայնացումը և թե՛ նրա ոգտագործման աշխատավորական իրավունքը:

Բայց հողի նվաճումն ինքնըստինքյան գյուղացու դրություն մեջ անշահան փոփոխում կմտցնե՞ր, յեթե արտադրության ձևերը նույնպես չհեղաշրջվեյին: Գյուղացու դարավոր դժբախտությունը, նրա ծանր վիճակի հիմնական աղբյուրը մանր գյուղատնտեսական արտադրությունն է: Պահպանելով արտադրության այդ յեղանակը, գյուղացին նորից կապիտալիզմի գաղափարն ու տիրապետության պայմանները կստեղծի: Այստեղ ել նրան ոգնություն են գալիս պրոլետարիատի ստեղծած խորհրդային կարգերը: Գյուղացու փրկության միակ միջոցը սոցիալիզմն է, իսկ պրոլետարական հեղափոխությունը սոցիալիստական հեղափոխություն է և նրա ստեղծած իշխանության միակ նպատակը սոցիալիզմի կառուցումն է: Պրոլետարական իշխանությունը ձեռք է առնում ամեն մի հնարավոր միջոց, վորպեսզի

ԸՆԿ. ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆ

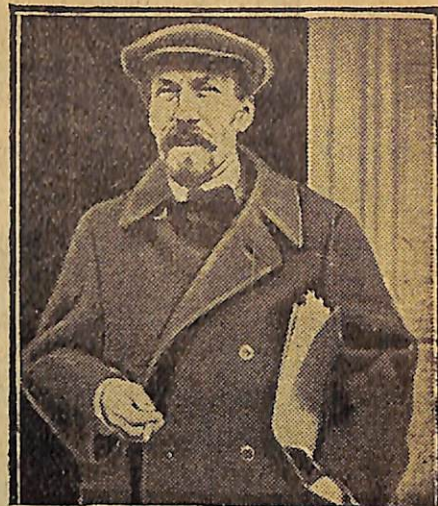
կուլեկտիվ տնտեսությունների և կոոպերացիայի այլ ձևերի միջոցով գյուղացիությունն աստիճանաբար իր արտադրությունը սոցիալիստական հիմունքներով կազմակերպի:

Կուլեկտիվացման շարժումը մեր գյուղում արդեն մասսայական բնույթ է ստանում: Գործարանային արդյունաբերության հետևողական մեքենայացումը գյուղացու համար ստեղծում է այն բոլոր միջոցները, վորոնք անհրաժեշտ են թե՛ կուլեկտիվ տնտեսության և սոցիալիստական արտադրության համար: Այդ միջոցները—կատարելագործված մեքենաներ, գործիքներ, պարարտանյութեր և այլն—գյուղացին կարող է ստանալ գործարանային արդյունաբերությունից միայն, վորը նույնպես ազգայնացրած է և պրոլետարիատի սեփականությունն է կազմում: Այս հանգամանքն ել ավելի յե ամրապնդում այն դաշինքը, վոր 11 տարի առաջ կնքվեց բանվորի և գյուղացու միջև: Խորհրդային իշխանության գյուղատնտեսական քաղա-

ԸՆԿ. Կորյունյան

Համամիութ. կենտրոնականի նախագահ

ԸՆԿ. Ռիկիով

Համամիութ. Ժողովուրդների նախագահ

քաղաքականության ամբողջ խմբատնայն է, վոր մասնավոր գյուղատնտեսությունը կողքից և սոցիալիստական ձևերով փոխարինի, այդ նպատակին հասնելու համար բարձրացնելով գյուղացու քաղաքական ու կուլտուրական զարգացման մակարդակը, նրան մատակարարելով անհրաժեշտ գործիքներ ու մեքենաներ և նրան ոգնելով այն կալված, վոր մղվում է գյուղի կուլակների, վաշխառուների և այլ շահագործողների դեմ:

Հեղափոխության 12-րդ տարում գյուղացիության հիմնական անելիքն է լինելու կողքից և սոցիալիստական ձևերով փոխարինելու Այդ նպատակին հասնելու համար գյուղացիությունը պետք է ուժեղացնի իր կռիվը թե կուլակների և թե իր սեփական անզրադիտության ու տգիտության դեմ, պետք է ուժեղացնի իր խորհուրդները, ել ավելի ամրապնդի իր դաշինքը բանվորության հետ և ամեն կերպ աջակցի Խորհրդային իշխանությանը՝ բարձրացնելու մեր գոյության նյութական ու բարոյական մակարդակը, պահպանելու մեր շինարարության խաղաղ պայմանները, պաշտպանելու Խորհրդային Միությունը միջազգային բուրժուազիայի հարձակումից:

Հեղափոխության Հեղափոխության բոլոր հաղթությունների հիմնական պայմանը բանվորի ու գյուղացու դաշինքն է: Այդ դաշինքն որ-որի վրա ամրապնդելով, բանվորն ու գյուղացին կշախջախեն իրենց ներքին ու արտաքին բոլոր թշնամիներին, կհաղթահարեն իրենց սոցիալիստական շինանարարության ճանապարհին բուսնող բոլոր արգելքները և կապահովեն Հեղափոխության վերջնական նպատակի հաղթությունը՝ սոցիալիզմի հաղթությունը քաղաքում և գյուղում:

ԸՆԿ. Մ. Ֆխակչյան

Անդրկենտրոնականի նախագահ

ԸՆԿ. Աղամալի-Պոլի

Անդրկենտրոնականի նախագահ

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նոյեմբերյան Հեղափոխությունը, վոր Հեղափոխության Հեղափոխության ճի անբաժան մասն է կազմում, Հայաստանի բանվորության և աշխատավոր գյուղացիության համար զարգացման մի նոր շրջան բացեց:

Նոյեմբերյան Հեղափոխության միջոցով Հայաստանի բանվորներն ու աշխատավոր գյուղացիներն ազատվեցին բուրժուաների, կուլակների, տերտերների, խանութպանների և մաուգերիստների «պետականությունից», վորը հիմնված էր ամերիկյան կաթի ու անդլիական շինիների վրա: Մինչև Նոյեմբերյան Հեղափոխությունը, դաշնակների տիրապետությունը մեր յերկրում ստեղծել էր սով, համաճարակ, ազգամիջյան արյունալի կռիվներ: Մաուգերի ուժով հողը խլվում էր գյուղացիներից, ջնջվում էին բազմաթիվ թրքական գյուղեր, ամերիկյան ու անգլիական գնեթալների մատի շարժումով Հայաստանի բանվորին ու աշխատավոր գյուղացուն քշում էին պատերազմի դաշտ, արյուն թափելու իր հայրենի և արտաքին կապիտալի շահերի համար:

Սակայն 1920 թվի նոյեմբերին Հայաստանի բանվոր ու աշխատավոր գյուղացիական մասսաների հեղափոխական հարվածների տակ ընկավ բուրժուաների և կուլակների տիրապետությունը:

Կուլակներն ու չարճիները և բոլոր տեսակի հակահեղափոխական տապալանները ուղեկցվեցին ոգտվել մեր սկզբնական զմալարություններից: Նրանք դաշնակցության ղեկավարությամբ կազմակերպեցին փետրվարյան ալմանայություն և փորձեցին վերականգնել իրենց նախկին խայտառակ տիրապետությունը:

Սակայն այդ հակահեղափոխական ուժերը հանդիպեցին Հայաստանի բանվորներին ու աշխատավոր գյուղացիներին ջախջախիչ հարվածներին և չարաչար պարտվելով ցիր ու ցան յեղան։

Նոյեմբերյան Հեղափոխության միջոցով մեր յերկրում խաղաղ ու շինարար աշխատանքի հնարավորություններ ստեղծվեցին։ Սկսեց զարգանալ ու ծաղկել մեր արդյունաբերությունը, գյուղատնտեսությունը, մեր դաշտերը պատեցին ջրանցքները, մեր հողերը սկսեցին հերկել տրակտորները ու յերկրի բոլոր կողմերում տարածվեց հեղրակայանների պայծառ լույսը։

Կոմունիստական Կուսակցության ղեկավարությամբ, Անդրկովկասի և Ռուսաստանի պրոլետարիատի ոգնությամբ Հայաստանի բանվորն ու աշխատավոր գյուղացիությունը այս ութ տարվա ընթացքում հսկայական աշխատանք են կատարել, զարգացրել են մեր յերկրի արտադրական ուժերը սոցիալիզմի կառուցման ուղիներով՝ կապված ամբողջ Խորհրդային Միության տնտեսության հետ։

Նոյեմբերյան Հեղափոխությունը կուլտուրական շինարարության հնարավորություններ ել ստեղծեց։ Համալսարանը, բանֆակները, մեր ժողովրդական լուսավորությունը, թատրոնները, կինոները, բազմաթիվ գիտական հաստատությունները, միլիոնավոր գիր ու գրականությունը, ակումբները, խրճիթ-ընթերցարանները, անգրագիտության վերացման գործի կազմակերպումը, այս ամենը մեր յերկրի բանվորների ու աշխատավոր գյուղացիների փայլուն նվաճումներն են։

Մեր առաջիկա խնդիրներն են՝ յերկրի ինդուստրացումը, սոցիալիզմի առաջավոր դիրքերի՝ կուլեկտիվ տնտեսությունների ծավալումն ու ամրացումը, բանվորության և աշխատավոր գյուղացիության դաշինքի ամրացումը ինքնաքննադատության միջոցով բյուրոկրատիզմի դեմ անխնա պայքար մղելը, կուլտուրական հեղափոխության ծավալումն և խորացումը՝ ահա այն հիմնական խնդիրները և զենքերը, վոր ոգտագործելու յեն Հայաստանի բանվորն ու աշխատավոր գյուղացին, Կոմկուսի ղեկավարությամբ մղվող նոր պայքարների և նորանոր նվաճումների ճանապարհին։

ԸՆԿ. Լ. ԿՈՍԱՆՅԱՆ

ՀԵՆ(Բ)Կ Կոմիտեյի ավագ քարտուղար

ԸՆԿ. Ս. ԿԱՍՅԱՆ

ՀՍԽՀ Կենտգործկոմի նախագահ

ԸՆԿ. Ս. ՏԵՐ-ԳԱՐԻԵՂՅԱՆ

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի նախագահ

ՄԱՅԻՍՅԱՆ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայ բուրժուազիայի կուսակցությունը՝ Դաշնակցությունը իր պետական իշխանության ամբողջ շրջանում շարունակելով մնալ իմպերիալիզմի հլու կամակատարը, շարունակեց արյունալի կոիվները մի կողմից Տաճկաստանի, Վրաստանի ու Ադրբեջանի հետ, մյուս կողմից Հայաստանի ներսում յեղած թուրք խաղաղ ազգաբնակչության հետ։

Անվերջ ու անընդհատ կոիվները, դաշնակցական մաուզերիստների սանձարձակ բռնությունները, իմպերիալիզմի սարքած դավադրությունները յերկրի դարձրել էյին ավերակների կույտ. ամեն տեղ տիրապետում էյին սոֆլ ու համաճարակը, հյուծվում, արնաքամ եր լինում Հայաստանի աշխատավորությունը։

Մյուս կողմից, այդ նույն աշխատավոր մասսաները լսում ու տեսնում էյին Ռուսաստանի պրոլետարիատի հաղթանակները և զգում էյին, վոր ստեղծված ծանր դրությունից դուրս գալու միակ ճանապարհն է դուրս գալ տիրող կարգերի դեմ, տապալել այն, իշխանությունն առնել իրեն ձեռքը։

Ահա այս պայմաններում սկսվեցին մայիսյան շարժումները Հայաստանում։ Դա մի հոյակապ շարժում էր, վոր կատարեցին Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացիները Կոմունիստական Կուսակցության ղեկավարությամբ։ Լենինականի բանվորությունն այդ ապստամբության մարտական ջոկատը դարձավ։ Շուտով արյունոտ ու վճռական ցույցեր կազմակերպվե-

ցին Ն. Բայադեան, Դարսում, Դիլիջանում և դասակարգային պայքարը շնչով ավելի սուր բնույթ էր ստանում:

Սակայն, կարճ ժամանակում հեղափոխական շարժումները ճնշվեցին: Սկսվեց կատաղի ուժեղացում. դաշնակցական մտադրություններն սկսեցին բանտերը լցնել ու գնդակահարել շարժման զինվար կոմունիստ ընկերներին ու հեղափոխական բանվոր-գյուղացիներին:

Բայց հեղափոխության կրակը Դաշնակցությունը մարել չեր կարող:

Մայիսյան ապստամբությունը խրատական դաս չեղավ: Հայաստանի աշխատավորության համար, վորը մի քանի ամիս հետո ավելի կուռ կադմակերպություն, ավելի հզոր ու վճռական հարված տվեց դաշնակցական տիրապետությանն ու տապալեց այն:

Այսպիսով Մայիսյան ապստամբությունը Նոյեմբերյան Հեղափոխության նախադուրը դարձավ:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՃ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կոմունիստական կուսակցությունը, վոր մինչև 1918 թիվը կոչվում էր Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական (բալլետիկներ) կուսակցություն, հիմք է դրվել 1898 թ. Բելոռուսիայի այժմյան մայրաքաղաք Մինսկում, յերբ տեղի յե ունեցել կուսակցության 1-ին համագումարը: Բայց կուսակցության պատմությունն իսկապես շատ ավելի առաջ է սկսում: Յերբ Ռուսաստանում բավական զարգացավ արդյունաբերությունը և առաջ յեկավ մեծաքանակ բանվոր դասակարգ, բանվորներն արդեն ըսկսեցին աստիճանաբար գիտակցության գալ և տեղ տեղ կազմվել սկսեցին հեղափոխական խմբավորումներ ու խմբակներ: Հենց այդ խմբակներն էլ փաստորեն հանդիսանում են մեր կուսակցության առաջին բջիջները:

1-ին համագումարում, 1898 թվին կուսակցության հիմքը դրվեց միայն, իսկ 1900 թվից սկսեց արտասահմանում հրատարակվել «ԻՍԿՐԱ» («ԿԿՑԾ») թերթը: Այդ թերթը, վորի գլխավոր ղեկավարն էր ընկ. Լենինը, շատ մեծ գործ կատարեց մեր կուսակցության կազմակերպման և գաղափարական ամրապնդման համար:

1903 թվին տեղի ունեցավ կուսակցության 2-րդ համագումարը: Վորն ընդունեց կուսակցության ծրագիրն ու ընտրեց կենտրոնական Կոմիտե: Յերկրորդ համագումարում տեղի ունեցավ կուսակցության պառակտումը — բալլետիկների և մենշևիկների: Բաժանման պատճառը վոչ թե միայն կասկածաբարության առաջին կետի շուրջը ծագած տարաձայնությունն էր, ինչպես շատերը կարծում են: Բաժանման պատճառն այն էր, վոր բալլետիկներն ու մենշևիկները տարբեր կարծիքներ ունեցին: Բալլետիկները կարծում էին, վոր կուսակցությունը պիտի լինի ամբողջով մի կազմակերպություն, վորի ամեն մի անդամը պիտի ակտիվ աշխատանք կատարի կոմկոմ ցարիզմի դեմ. կուսակցությունը պիտի զիջումներ չանի բուրժուազիային, այլ բուրժուազիայի հետ ժամանակավոր համաձայնություն կնքելով հանդերձ, իր ձեռքը

վերցնի Ռուսաստանի ամբողջ հեղափոխական շարժման ղեկավարությունը և գյուղացիությանն և առաջնորդի դեպի ազատագրում:

Մենշևիկներն, ընդհակառակը, կարծում էին, վոր կուսակցության մեջ կարող է մտնել ամեն մեկը, վոր անդամավճար է տալիս. կուսակցությունը չի կարող իր ձեռքը վերցնել հեղափոխական շարժման ղեկավարությունը, քանի վոր Ռուսաստանում դեռ չի կատարվել բուրժուական հեղափոխություն և ղեկավարությունը պիտի գտնվի բուրժուազիայի ձեռքին և ուրեմն նրա հետ հաստատ համաձայնություն պիտի կնքել: Այս բոլորից բացի, մենշևիկները գտնում էին, վոր գյուղացիության ազատագրման մասին խոսելուց վոչինչ չի դուրս գա, վորովհետև գյուղացիությունը դեռ շատ խավար և հետաձայն է: Այս հիմնական սկզբունքային տարաձայնությունները բաժանեցին բալլետիկներին ու մենշևիկներին:

Կուսակցության յերրորդ համագումարում արդեն, վորին մենշևիկները չեցին մասնակցում (այդ 905 թվի ամառն էր), քննության առնվեցին 1905 թվի հեղափոխության խնդիրները: 1905 թվի հեղափոխության շրջանում բանվորներին ու գյուղացիներին հեղափոխական կովի յեր առաջնորդում միայն բալլետիկյան կուսակցությունը: Բայց ցարիզմը, շնորհիվ բուրժուազիայի նրա կողմն անցնելուն և մենշևիկների դավաճանության, շնորհիվ ոտար կապիտալի ոգնության, շնորհիվ բանվոր դասակարգի դեռ լավ կազմակերպված չլինելուն և բալլետիկների կուսակցության դեռ շատ ուժեղ չլինելուն, կարողացավ ջախջախել հեղափոխությունը:

Սկսվեց ուժեղացում շրջանը, յերբ մենշևիկները խաչ դրին հեղափոխության վրա, իսկ բալլետիկներն անցան հեղափոխական ծանր ու դադարեցին աշխատանքի:

1914 թվի համագումարին, պատերազմի ժամանակ, ամբողջ աշխարհում միայն մեր կուսակցությունն էր, վոր ասում էր, թե այդ պատերազմի իմպերիալիստների, բուրժուազիայի պատերազմն է աշխատավորներին դեմ, բանվոր դասակարգը պիտի պատերազմ հայտարարի այդ պատերազմին և այն վերածի հեղափոխության:

Այդպես էլ յեղավ մեզ մոտ, պատերազմը վերջացավ հեղափոխությամբ: 1917 թվի փետրվարին տապալվեց ցարիզմը, իսկ հոկտեմբերին բանվորներն ու գյուղացիներն իրենց ձեռքը վերցրին իշխանությունը, հաստատելով պրոլետարիատի դիկտատուրան:

Բոլորին հայտնի յե մենշևիկների հակահեղափոխական դերը 1917 թվին և նրանից հետո. բոլորին հայտնի յե նաև, թե ինչպես բալլետիկները կուսակցությունը 1917 թվին բանվորներին ու գյուղացիներին առաջնորդելով դեպի հաղթանակ, հետագայում ղեկավարեց կոմիտե համաշխարհային հակահեղափոխության դեմ. թե ինչպես նրա ղեկավարությամբ բանվորներն ու գյուղացիները 1921 թվից ձեռնարկեցին քայքայված տնտեսության վերականգնմանը:

Իսկ ներկայումս բալլետիկների կուսակցությունն առաջնորդում է մեր յերկրում սոցիալիստական հասարակության հիմքերը կառուցելու, ինդուստրիալիզացիայի և գյուղատնտեսության վերակառուցման մեծ գործը, հիմ-

հաված բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիութեան անխախտ դաշինքի վրա:

Այդ աշխատանքը վոգեկորութիւն ու յեռանդ ե ներշնչում ամբողջ աշխարհի շահագործվող մասսաներին, վորոնք իրենք ևս պատրաստվում են զեն շարժել շահագործողների ծանր լուծն իրենց վզից ու յերկրագնդի յեռան հաստատել աշխատանքի թագավորութիւնը:

ԱՅԻԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՆՉ ԿԱԶ- ՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՆ

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՆՍԸ

Բանվորներն ավելի շատ բան գիտեն Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի մասին, քան թե գյուղացիները: Բանվորը քաղաքում է ապրում, ավելի շատ է կարդում, ավելի շատ է զեկուցուեցներ լսում Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի մասին:

Պետք է, վոր գյուղացին ել ծանոթ լինի և հասկանա, թե ի՞նչ է Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը:

Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը նշանակում է՝ բոլոր յերկրների Կոմունիստական կուսակցութիւնների միջազգային Միութիւնը, կենտրոն: Հաճախ նա կոչվում է նաև 3-րդ ինտերնացիոնալ: Կարձ խոսքով դա կոչվում է «Կոմիւնտերն»:

Բոլոր յերկրների գյուղացիութեան դրութիւնը կախված է Կոմիւնտերնի հաջողութիւնից կամ անհաջողութիւնից:

1919 թվի մարտի 2-ին Մոսկվայում բացվեց Կոմունիստական առաջին Միջազգային համագումարը:

Առաջին տարիները ընկ. Լենինն եր ղեկավարում Կոմիւնտերնը: Ընկ. Լենինն ասում եր, վոր Կոմիւնտերնը պետք է ձգտի բուրժուազիային տապալել և ամբողջ աշխարհում հաստատել պրոլետարիատի (բանվոր դասակարգի) ղեկատուութան, այսինքն բանվոր դասակարգի անտեսական և քաղաքական ղեկավարութիւնը: Յերբ բանվոր դասակարգը իշխանութիւնն իր ձեռքը վերցնի, նա կտանի բոլոր աշխատավորներին զեպի սոցիալիզմ:

Կոմիւնտերնի մյուս նպատակն է բանվոր դասակարգի միացյալ ճակատ ստեղծել ընդդէմ կապիտալիզմի:

Ամեն մի յերկրում կոմկուսակցութիւնը գնալով ավելի շատ բանվորներ է գրավում զեպի իրեն: Կոմիւնտերնը ինչքան շուտ իր կողմը քաշի բանվորների և գյուղացիների մեծ մասին, այնքան ել մենք շուտ կմոտենանք վերջնական հաղթանակին ամբողջ աշխարհում:

Բանվորն ու գյուղացին մեկ ընդհանուր թշնամի ունեն—դա՝ տարրեր բանգի կապիտալիստներն են, կալվածատերերը, գործարանատերերը և նրանց կուսակցութիւնները: Այդ կուսակցութիւնների շարքին է պատկանում նաև հայ բուրժուազիայի կուսակցութիւնը, մեր աշխատավորի թըշնամին՝ դաշնակցութիւնը:

Ընդհանուր թշնամու դեմ պետք է կռիւ միասին, ձեռք-ձեռքի տված: Ընկ. Լենինը սովորեցրեց, վոր բանվոր դասակարգը պետք է իր հետեից տանի գյուղացիութիւնը զեպի հեղափոխութիւնը և հաղթանակից հետո ել նրա հետ միասին պիտի կառուցի սոցիալիզմը:

Կոմիւնտերնը հենց այդ նպատակն է իրագործում:

Պ Ր Ո Ֆ Ի Ն Տ Ե Ր Ն

Պրոֆիտ եր — նշանակում է՝ բանվորական-արհեստակցական միութիւնների միջազգային կազմակերպութիւն, միութիւն:

Կ Ի Մ

ԿիՄ — նշանակում է Յերիտասարդութեան Կոմունիստական Ինտերնացիոնալ — միջազգային Միութիւն, վորը միացնում է բոլոր յերկրների հեղափոխական յերիտասարդութիւնը:

Գ Յ ՈՒՂ Ի Ն Տ Ե Ր Ն

Գյուղիւտերն — նշանակում է հեղափոխական գյուղացիութեան միջազգային կազմակերպութիւն-միութիւն:

Մ Ո Պ Ր

Գոյութիւն ունի հեղափոխութեան համար կռիւներին և նրանց ընտանիքներին ոգնող միջազգային ընկերութիւն, վոր կարճ բառով Մոպր է կոչվում: Մոպրը իր անդամներից հավաքած անդամավճարներով և հանգանակութիւններով ոգնութեան է հասնում քաղաքական բանտարկյալներին, հալածվածներին, նրանց ընտանիքներին և հեղափոխութեան գաղափարը տարածելու պրոպագանդիստական աշխատանք է կատարում:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԻՄԱՆԱԼ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԻՆՉ Ե ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Յերիտասարդութեան Համամիութենական Լենինյան Կոմունիստական Միութիւնը, (վորին կարճ ձևով ասում են Լենկոմյէրիտ միութիւն, կոմսոմոլ), ստեղծվեց 1918 թվին, սոցիալիստական և բանվոր-յերիտասարդութեան տեղական կազմակերպութիւնների Համառուսական համագումարում: Կոմյերիտմիութեան շուրջը համախմբվում է յերիտասարդ բանվորների և գյուղացիների ամենալավ և գործունէյա մասը:

1918 թվին կոմյերիտականների թիվը 22 հազար եր, իսկ հիմա 2 միլիոնից անցել է:

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԱՆԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Ընկ. Լենինն ասում ե.—

Կոմսոմոլը պետք է ամեն մի գործում ոգնության հասնի, իբր նախաձեռնությունը ցույց տա: Նա պետք է այնպիսի լինի, վոր ամեն մի բանվոր կամ գյուղացի, վորը գուցե և մեկ անգամից չի հավատում կամ չի հասկանում նրա գաղափարները, բայց կենդանի գործով տեսնի ու համոզվի. կոմյերիտականներն իսկապես ճիշտ ճամբան ցույց տվողներ են:

Գյուղի յերիտասարդությունը և ամբողջ գյուղացությունը խորհրդային և հասարակական աշխատանքի մեջ զբաղվելով՝ կոմյերիտությունը ոգնում է գյուղում սոցիալիզմ կառուցելուն:

Կոմյերիտությունը Կարմիր նավատորմի շեֆն է. Նա մեծ գործ է կատարել Կարմիր նավատորմը, մանավանդ նրա անձնակազմը, ամրապնդելու և զարգացնելու համար:

Համամիութենական վեցերորդ համագումարում (1924 թվին) Կոմյերիտությունը ընդունեց Լենինի անունը և այնուհետև կոչվում է «Լենինյան կոմյերիտություն»:

ԿԱՆԱՆՑ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

1918 թվի նոյեմբերի 16-ին Մոսկվայում հրավիրվեց բանվորունիանքի և գեղջկուհիների առաջին համագումարը:

Այս համագումարում ընկ. Լենինը ցույց տվեց, թե ինչ ճանապարհով պիտի գնա կանանց կոմունիստական շարժումը և ասաց, վոր «ամեն մի խոհարարուհի պիտի յերկիր կառավարել սովորի»:

Այս համագումարի վորոշմամբ կուսակցական կոմիտեներին կից կազմակերպվեցին կանանց մեջ աշխատող հանձնաժողովներ, սակայն փորձը ցույց տվեց, վոր դա բավական չէ, հարկավոր է ավելի հիմնական աշխատանք կատարել աշխատավոր կանանց շարքերում, վորպեսզի նրանք ել լայն չափով մասնակցեն սոցիալիստական շինարարությանը:

Յեվ ահա, 1919 թվից այդ հանձնաժողովների փոխարեն կազմակերպվում են կին-բաժիններ, վորոնք տարեց տարի աշխատելով մտնում են ամենախուլ գյուղերի աշխատավոր կանանց շարքերը, խոշոր աշխատանք տանում նրանց մեջ:

Կին-բաժինների աշխատանքների շնորհիվ մեր հասարակական ու պետական կյանքում սկսել է մեծ դեր խաղալ և աշխատավոր կինը: Այսօր խորհրդային Միության մեջ գյուղի ու քաղաքի խորհուրդներում աշխատում են 153,600 բանվորուհի և գեղջկուհի: Արհեստակցական միություններում կանանց թիվը հասել է 2 միլիոն 569 հազարի, կոոպերատիվներին անդամ են 3 միլիոն բանվորուհի և գեղջկուհի, բացի այդ, մեր յերկրի աշ-

խատավոր կանայք հազարներով մասնակցում են մեր մամուլին, ֆիկերին, կոլլեկտիվ տնտեսություններին, ՄՈՊՐ-ի, ՊԱՋԸ-Ավիաբեմի և այլ բազմաթիվ կազմակերպություններին:

8 տարի յե, վոր Հայաստանում ել կազմակերպվել են կին-բաժիններ, վորոնք խոշոր աշխատանք են կատարել Հայաստանի բանվորունիաների ու գեղջկուհիների շրջանում: Այսօր Հայաստանի խորհուրդների մեջ 1598 կին կա, արհմիությունների մեջ 6119, կուսակցության մեջ 467, տնայնագործ. կոոպերացիայում՝ 1500 հոգի, իսկ պատգամավորունիաների թիվը հասնում է 8 հազարի:

Այսպիսով խորհրդային կարգերում կինն ել դարձել է լիակատար իրավահավասար քաղաքացի և սկսել է աշխատել կերպով մասնակցել մեր պետական ու հասարակական բոլոր աշխատանքներին:

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԿԱՐՃ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պիոներական շարժումն սկսվեց առաջին անգամ Զվիցերիայում, 1919 թվին: Խորհ. Միության մեջ այդ շարժումը սկսեց զարգանալ 1922 թվին «Պատանի Սպարտակյաններ» անվան տակ:

1922 թվի աշնան պիոներների թիվը 10 հազար եր, իսկ 1925 թվի մայիսին արդեն մեկ միլիոնից ավելի պիոներներ կային:

Խորհրդային Միության մեջ գտնվող պիոներական կոմունիստական կազմակերպությունները կոչվում են «Լենինի անվան պատանի պիոներներ»:

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ

Պիոներական կազմակերպության նպատակն է՝ պատանի սերունդից պատրաստել հուսալի փոխարինողներ Կոմունիստական կուսակցության համար: Դրա համար ամեն մի պիոներ պետք է հաստատուն կերպով կատարի հետևյալ որենքները.—

1. Պիոները — բանվոր զասակարգի գործին հավատարիմ է:
2. Պիոները — կոմսոմոլի և կոմունիստի կրտսեր (փոքր) յեղբայրն ու ոգնողն է:
3. Պիոները — ամբողջ աշխարհի պիոներների և մանուկների ընկերն է:
4. Պիոները — աշխատասեր է և հաստատակամ:
5. Պիոները — համարձակ, ախտիվ ու ճշմարտախոս է: Նրա խոսքը հաստատուն է, ինչպես ժայռը:
6. Պիոները — առողջ է և զիմացկուն: Նա վոչ մի զեպքում չի հուսահատվում:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Մեր պետությունը խորհրդային է կոչվում հենց նրա համար, վոր ամբողջ իշխանությունը, սկսած գյուղականից մինչև կենտրոնը, պատկանում է խորհուրդներին:

18 տարեկան դառած ամեն ամեն մի աշխատավոր իրավունք ունի ընտրելու և ընտրվելու խորհրդի մեջ:

Գյուղական հասարակության ընդհանուր ժողովը ընտրում է գյուղ-խորհուրդ և պատգամավորներ և ջոկում՝ խորհուրդների գավառակային համագումարի՝ համար:

Գավառակային համագումարն ընտրում է գավառակային գործադիր կոմիտե և պատգամավորներ և ուղարկում խորհուրդների գավառային համագումարին:

Գավառային համագումարն էլ ընտրում է գավառային գործադիր կոմիտե (գավգործկոմ) և պատգամավորներ և ջոկում խորհուրդների հանրապետական համագումարի համար:

Հանրապետական համագումարն էլ ընտրում է հանրապետության բարձրագույն իշխանություն՝ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտե, վորն իր միջից ընտրում է Կենտգործկոմի նախագահությունը:

Քաղաքներում ապրող աշխատավորներն ընտրում են քաղաքային խորհուրդ, վորը իր միջից ջոկում է քաղաքային գործադիր կոմիտե՝ քաղաքում իշխանությունը վարելու համար:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամեն մեկ հանրապետության բարձրագույն իշխանությունը խորհուրդների համագումարն է: Այս համագումարն ընտրում է կենտրոնական գործադիր կոմիտե (Կենտգործկոմ), վորը խորհուրդների մեկ համագումարից մինչև մյուս համագումարը դառնում է բարձրագույն իշխանությունը, վոր որենքներ և դեկրետներ է հրատարակում:

Կենտգործկոմի նստաշրջանները տարեկան 3 անգամ են լինում:

Կենտգործկոմը իր միջից ընտրում է նախագահություն և նշանակում և ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ (Ժողկոմխորհ):

Ժողկոմխորհը կատարողական բարձրագույն մարմինն է հանրապետության մեջ:

Ամեն մի ժողովրդական կոմիսար կառավարում է առանձին կոմիսարիատ (լուսավորության, հողագործության, առողջապահության, սոցալ, ներքին գործերի և արդարադատության): Մրանք կոչվում են տեղական կոմիսարիատներ: Կան նաև միացյալ կոմիսարիատներ (Ֆինանսների, բան-գյուղատնտեսության, ժողտնտեսության, առևտրի և աշխատանքի), վորոնցից թե առանձին հանրապետություններն ունեն և թե Սորհրդային Միությունը: Բացի այդ կան այնպիսի ժողովրդական կոմիսարիատներ, վորոնք ընդհանուր միութենական են, իսկ առանձին հանրապետությունների մեջ զրանց

իազորները կան, վոր մտնում են Ժողկոմխորհի մեջ: Դրանք են՝ արտաքին գործերի, ռազմա ծովային, ճանապարհների, փոստ-հեռագրի և պետքազ-վարչության ժողովրդական կոմիսարիատները:

Դատական ամենաբարձր մարմինը Գերագույն դատարանն է, վորին նշանակում է Կենտգործկոմը:

Սորհրդային Միության բարձրագույն իշխանությունը խորհուրդների Համամիութենական Համագումարն է, վորը ընտրում է Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտե: Միութենական Կենտգործկոմը կազմված է Միութե-նական Սորհրդից և Ազգությունների խորհրդից:

Միութենական Կենտգործկոմը իր միջից ընտրում է նախագահու-թյուն և ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ

Ընտրելու և ընտրվելու իրավունք ունեն 18 տարին լրացրած աշխա-տավորները միայն, առանց ազգի ու սեռի խտրության: Նրանց ըն-տանիքի տնային տնտեսությամբ պարապող չափահաս անդամները նույն պես ընտրական իրավունք ունեն:

Ընտրել և ընտրվել չեն կարող (ձայնագուրկ են) ուրիշի աշխատանքը շահագործողները, իրենց դրամագլխի տոկոսներով, սեփական ձեռնարկու-թյան և կարողության (հողի, տան) յեկամուտով ապրողները, մասնավոր առևտրականները, ամեն տեսակի հոգևորականները և կրոնական ծառայող-ները, նախկին ցարական վոստիկանություն, ժանդարմերիայի, գաղտնի վոստիկանության մեջ ծառայածները, նախկին Թաղավորական գերդաստանի անդամները և ցարական ու դաշնակների իշխանության ակտիվ գործիչները, խեղադարները և դատարանի վճռով ընտրական իրավունքից զրկվածները:

Ձայնագուրկ ճանաչվել չեն կարող այն գյուղացիները, արհեստավոր-ներն ու տնայնագործները, վորոնք իրենց հետ միասին աշխատեցնում են մեկ վարձու բանվոր կամ 2 աշկերտ:

Ձայնագուրկ չեն նույնպես աշխատանքի և պատերազմի հաշմանդամ-ները, վորոնք առանց պատենտի առուտուրով զբաղվելու իրավունք ունեն և այն բանվորներն ու աշխատավոր գյուղացիները, վորոնք ցարական բա-նակում ծառայել են զորակոչի ուժով:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ

Սորհուրդների ընտրությունները ղեկավարում են Կենտրոնական և տեղական Ընտրական Հանձնաժողովները:

Ընտրական Հանձնաժողովների պարտականությունն է՝ ընտրողների և ձայնագրողների ցուցակները կազմել:

Ձայնագուրկ նախկին կալվածատերերը, բուրժուաները և կրոնավոր-ները կարող են նորից ընտրական իրավունք ստանալ այն դեպքում, յեթե նրանք ամենաքիչը 5 տարի իրար վրա արտադրական և հասարակական ոգտակար աշխատանքով են ապրել և ապացուցել են, վոր կողմնակից են Սորհրդային իշխանության:

Ձայնագործներին ընտրական իրավունք տալու վորոշումը հանում է ընտրական Հանձնաժողովը և այդ վորոշումը հաստատում է Գործադիր Կոմիտեն: Գաղափարական Գործադիր Կոմիտեյի վորոշումը, ձայնագործներին բողոքները վերաբերմամբ, վերջնական է:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Խորհուրդներին անդամներին ընտրում է ընտրողների ընդհանուր ժողովը: Այդ ժողովները հրավիրում են ընտրական հանձնաժողովները, ժողովի տեղի և ժամանակի մասին հայտնելով բոլոր ընտրողներին առնվազն 5 օր առաջ:

Ընտրութունը կարող է կատարվել թեկնածուների ամբողջ ցուցակներով և ամեն մի թեկնածուի համար առանձին-առանձին: Այդ կարգը վորոշում է ընտրողների ընդհանուր ժողովը: Ընտրութունը կատարվում է բաց ձևով, ձեռները բարձրացնելով: Խորհրդի մեջ ընտրված են համարվում ընտրական ժողովում ամենաշատ ձայն ստացողները:

Ընտրական ժողովի արձանագրութուն է կազմվում:

Յեթե ընտրութունը կատարելիս՝ ընտրական օրենքի կամ հրահանգների վորեկ հետը խախտվել է, ճշտությամբ չի գործադրվել, այդ դեպքում ընտրութունը բեկանվում է և նոր ընտրութուն է նշանակվում:

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԻ ՅԵՏ ԿԱՆՁԵԼԸ

Խորհրդի մեջ ընտրված պատգամավորները պետք է ամեն անգամ հաշիվ տան իրենց ընտրողներին, իրենց կատարած աշխատանքների մասին: Յեթե ընտրողները տեսնեն ու համոզվեն, վոր իրենց ընտրած այս կամ այն պատգամավորը վոչ մի աշխատանք չի կատարել, անգործության յեյեղել, նրանք կարող են ցանկացած ժամանակը յետ կանչել խորհրդից այդ պատգամավորին և նոր ընտրութուն կատարել:

ԻՆՉ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՆ ՄՏՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութունների Միութունը (ԽՍՀՄ) բռնում է 21 միլիոն 210 հազար քառակուսի կիլոմետր (մոտ 19 միլիոն 800 հազար քառակուսի վերստ) տարածութուն, վորը կազմում է յերկրագնդի վրա յեղած ցամաքի վեց մասից մեկը:

Խորհրդային Միության բնակչւթյան թիվը հասնում է 145 միլիոնի, 100-ից ավելի ազգութւթյուններով:

Խորհրդային Միութւթյունը կազմված է 6 ինքնուրույն խորհրդային հանրապետութւթյուններից.—

1. Ռուսաստանի խորհրդային ֆեդերատիվ սոցիալիստական հանրապետութւթյուն (ՌԽՖՍՀ):

2. Ուկրաինայի խորհրդային սոցիալիստական հանրապետութւթյուն (ՈՒԽՍՀ):

3. Բելոռուսիայի խորհրդային սոցիալիստական հանրապետութւթյուն (ԲԽՍՀ):

4. Անդրկովկասյան սոցիալիստական խորհրդային ֆեդերատիվ հանրապետութւթյուն (ԱՍԽՖՀ):

5. Ուզբեկստանի խորհրդային սոցիալիստական հանրապետութւթյուն (ՈՒԶԽՍՀ):

6. Թուրքմենստանի խորհրդային սոցիալիստական հանրապետութւթյուն (ԹԽՍՀ):

Խորհրդային Ռուսաստանն ունի 19 միլիոն 500 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և 100 միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Մոսկվան:

Խորհրդային Ուկրաինան ունի 480 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և 29 միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Խարկովը:

Խորհրդային Բելոռուսիան ունի 110 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և մոտ 4 ու կես միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Մինսկը:

Խորհրդային Անդրկովկասն ունի 164 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և 5 ու կես միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Թիֆլիսը:

Խորհրդային Ուզբեկստանն ունի 322 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և 5 միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Սամարղանդը:

Խորհրդային Թուրքմենստանն ունի 473 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածութւթյուն և մոտ մեկ միլիոն բնակիչ: Կենտրոնն է Պոլտարացկը (Ասխաբադը):

Խորհրդային Միության մայրաքաղաքը (կենտրոնը) Մոսկվան է:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՖԵԴԵՐԱՅԻԱՆ

Հոկտեմբերյան հեղափոխութւթյունից յերկու-յերկու և կես տարի անց, Անդրկովկասյան ժողովուրդներն ու գյուղացիները ապստամբվելով իրենց ազգայնական կառավարութւթյունների դեմ, տապալեցին նրանց, և յեղբայրական Կարմեր Բանակի աջակցությամբ հաստատեցին բանվոր-գյուղացիական խորհրդային իշխանութւթյուն ամբողջ Անդրկովկասում: Խորհրդային իշխանութւթյան հաստատմամբ Անդրկովկասի բոլոր ժողովրդների համար սկսվեց ազգային համերաշխության և տնտեսական ու կուլտուրական շինարարութւթյան փառավոր շրջանը:

Անդրկով. յերեք խորհրդային հանրապետությունների՝ Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի քաղաքական շահերը կատարելապես համերաշխ են միմյանց:

Ամեն մի բանվորի և գյուղացու համար արևի լույսի պես պարզ է, թե ինչպես մեր յերկրի ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը բոլոր ճյուղերը հազար և մեկ թելերով կապված են միմյանց հետ և նրանց միմյանցից անջատել, առանձացնել անկարելի է:

Ցարի և ազգայնական կառավարությունների որով ազգային թշնամությունը և ատելությունը Կովկասի ժողովրդների մեջ այն սատիճան սրվել էր, վոր նրանց վերացումը հնարավոր էր միմիայն խորհրդային իշխանություն յերկարատև ու համառ աշխատանքի շնորհիվ և հատկապես անդրկովկասյան կենտրոնացած կազմակերպություն ստեղծելու միջոցով:

Ահա այս հիմնական պայմաններն էին, վոր ստիպեցին Անդրկովկասի աշխատավորության լիազոր. ներկայացուցիչներին, անդրկովկասյան բանվորների, գյուղացիների և կարմիր բանակայինների խորհուրդներին առաջին համագումարին կազմել Անդրկովկասյան Հանրապետությունների Ֆեդերացիան:

1922 թվի դեկտեմբերի 13-ին անդրկովկասյան յերեք հանրապետությունները՝ Հայաստանը, Վրաստանը և Ադրբեջանը, պահպանելով իրենց ինքնուրույնությունը իրենց բոլոր ներքին գործերում (լեզուն, կուլտուրան, ժողովրդական լուսավորության գործը, դատարանը, միլիցիան, հողաշինարարությունը և այլն), ժողովրդական տնտեսությունը պլանավորելու և արտաքին քաղաքականությունը միասին վարելու նպատակով կազմում են մեկ Անդրկովկասյան Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետություն և այս վերջինի միջոցով միանում են Խորհրդային վողջ Միության հետ:

Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի շնորհիվ այսօր մենք ունենք ընդհանուր յերկաթուղի, միասնական փոստի և հեռագրի ցանց, արտաքին առևտուր, ընդհանուր բանակ, ընդհանուր բյուջե և ֆինանսներ ու արդյունաբերություն ու գյուղատնտեսության պլանավորում, մի բան, վոր առանձին հանրապետություններն անջատ կերպով չէին կարող զարգացնել:

Անդրկովկասյան Խորհրդային Ֆեդերացիայի մեջ մտնելով՝ Անդրկովկասի ժողովրդներն այսօր մոռացել են փոխադարձ ազգային թշնամությունն ու տարաձայնությունները և իրականացրել են Լենինի ավանդը թե՛ «Կովկասյան Խորհրդային Հանրապետությունների սերտ միությունը կստեղծի ազգային խաղաղության մի որինակ, վորի նմանը չի տեսված բուրժուազիայի ժամանակ և վորի նմանը չի կարող լինել բուրժուական հասարակարգում»:

ԵԼԵՔՏՐԻՖԻԿԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Դաշնակցական Հայաստանում բառիս իսկական իմաստով, ելեքտրիֆիկացիա գոյություն չունի, յեթե չհաշվենք Լենինականում և Յերևանում յեղած քար ու քանդ վիճակում մեզ հասած մի յերկու խղճուկ մեքենաներ:

«Խորհրդային իշխանություն» գումարած ելեքտրիֆիկացիա՝ հավասար է սոցիալիզմ» — Լինինի այս լուրենգն իրականացնելու աշխատանքներում, Խորհրդային Հայաստանը ջանք չխնայեց և այժմ կարող ենք արձանագրել մի շարք նվաճումներ:

1928—29 տնտեսական տարում Հայաստանում յեղած ելեքտրոկայանների թիվը հավասար է 23-ի՝ 42 շարժիչով և 10676 ձիու ուժով:

Գործող ելեքտրոկայաններից ամենամեծը, Լենինականի հիդրոկայանն է, վորն առայժմ ունի 3000 ձիու ուժ: Այդ հիդրոկայանը լրիվ աշխատեցվելու դեպքում կտա 7500 ձիու ուժ: Յերևանի հիդրոկայանում աշխատում են 2 շարժիչ մեքենաներ 2800 ձիու ուժի, այս կայանը ևս պետք է ընդարձակվի:

Քուլագերան կայարանի մոտ կառուցվում է Ձորագետը՝ մի հսկայական ելեքտրոկայան, վորն ունենալու է 18.000 ձիու ուժի կարողություն և լինելու է ԽՍՀՄ լավագույն ելեքտրոկայաններից մեկը: Ձորագետը հնարավորություն կտա հիմնել ելեքտրական յերկաթուղի, շարժիչ ուժ մատակարարելու մի շարք հիմնված և հիմնվելիք գործարանների և լուսավորելու է Լոռվա ամենահեռավոր գյուղերը:

ՄԵՐ ՏԵՔՍՏԻԼ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լենինականը գտնվելով յերկաթգծի վրա և բամբակի պաշարով ապահովված լինելով, ուներ բոլոր հնարավորությունները տեքստիլ արդյունաբերության կենտրոն լինելու: Հայաստանն իր ուժերով անկարող կլինեք տեքստիլ արդյունաբերություն հիմնել, յեթե ոգնություն չհասնի իվանովազյան սուկու բանվորությունը, վորը նվիրեց մի գործարան իր սարք ու կարգով: 1924 թ. հիմք դրվեց տեքստիլի շենքը՝ նախատեսված 40.000 իլիկների համար: Գործարանը հետագայում ընդարձակվեց և Լենինականի հիդրոշենի աշխատելուց հետո իլիկների թիվը հասցրեց 80.000-ի, վորը սակայն հնարավորություն ունի ընդարձակվելու մինչև 100.000-ի: Առաջիկա 5 տարում տեքստիլի արտադրանքը 605 տոննից հասցվելու է 7.128: Գործարանն ունի իրեն կից ջուլհականոց, վորի զաղգյահների թիվը 166-ից հասնելու է 2520, տրիկոտաժային բաժին, վորի արտադրանքի պահանջը մեծ է և այլ բաժիններ: Այժմ գործարանում աշխատում են 1219 բանվոր: 28—29 տնտեսական տարում այդ թիվը կհասնի 2260-ի, իսկ 32 թվին 6216-ի: Բանվորների վորակավորման համար 1929—30 թ. բացվելու է ֆարգավուչ, վորին առաջին տարում արամադրվելու է 25.000 ու., իսկ հետագայում տարեկան 40.000 ուրի:

1928—29 թ. կառուցումների համար ծախսվելու է 804.000 ուրի, վորից 200.000 ուրի չի հատկացվելու է ավումը և մանկական մսուր և հրապարակ կառուցելու գործին:

ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՈՐ. ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հիմա Խորհրդային Հայաստանում 14 բամբակագործական կոոպերատիվ կա: Կոոպերացիան, ինչպես առևտրականներին, այնպես էլ կուլակին ու հարչուն զրկեց բամբակի տված հասույթից: Հիմա մեր յերկրի բամբակն, առանց բացառության, կոոպերացիայի միջոցով է մթերվում: Մթերումից բացի, կոոպերացիան կազմակերպել է նաև բամբակի արտադրության գործը: Բամբակացաններն ստանում են սերմ, տրակտոր, բուժիչ նյութեր, պարտանյութեր, ցորեն, մանուֆակտուրա և այլն:

Այդ մեծ նվաճումներից բացի, բամբակագործական կոոպերացիան իր առաջ նպատակ է դրել լայնացնել մեր յերկրի բամբակի ցանքսերի տարածությունն ու բարձրացնել բամբակի ցանքսերի բերքատվությունը: Հիմա այդ հաշվով էլ կոոպերացիան իր աշխատանքները դասավորում է: Որինակ, 5 տարվա ընթացքում բամբակի ցանքսերը լայնացնելով, 32 թվին հասնելու յե 23,500 հեկտարի (ամբողջ Հայաստանում հիմա միայն 14 հազար 422 հեկտար է): Այդ թվին մեր յերկրի բոլոր ցանքսերը տեսակավոր սերմով է կատարվելու: Մինչև 32 թիվը մեր յերկրի բերքատվությունը պարարտացման միջոցով բարձրանալու յե 17 տոկոսով: Այդ թվին մեր յերկրում 14 հազար 150 հեկտար բամբակ շարքացանով պիտի ցանված լինի, այսինքն, մոտ 60 տոկոսը և շարքացանի միջոցով բերքատվությունը 17 տոկոսով բարձրանալու յե: 5-ամյակի վերջին մեր յերկրի բամբակի ցանքսերի 40 տոկոսն աշնան հերկ է լինելու, վորից էլ ամեն մի հեկտարի բերքատվությունը 12 կիլոյով ավելանալու յե: Արորը գութանով փոխարինելու հետևանքով բամբակի բերքատվությունը մեկ հեկտարից 15 կիլոյով է ավելանալու, իսկ այդ թվին մեր յերկրի արորների 70 տոկոսը գութանով պիտի փոխարինվեն: Գոմադրի պարարտացումից ավելանալու յե բերքատվությունը մոտ 2 տոկոսով:

Ինչպես տեսնում ենք, միայն կոոպերացիան է, վոր հնարավորություն է տալիս մեր գյուղացուն բարձրացնելու բամբակի բերքատվությունը:

Լինինականի տեքստիլ գործարանն ու տեքստիլ ֆաբրիկաները

ԻՆՉՊԵՍ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑԵԼ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈԼԼԵԿՏԻՎ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐՈՎ

«Յեթե մենք մոտենում ենք գյուղացիությունը ընդհանուր բացատրություններով հողագործական կոմունաներ կազմակերպելու ոգտակարության մասին և չենք կարողանում դրա հետ միասին գործով ցույց տալ այն ոգուտը, վոր տալիս են ընկերային արտելական տնտեսությունները, գյուղացիությունը հավատ չի ընծայի մեր պրոպագանդին»: ԼԵՆԻՆ

Ի Ն Զ Ի Ց Ս Կ Ս Ե Լ

Ամեն մի գյուղացի ցանկանում է բարելավել իր տնտեսությունը և գուրս գալ տնտեսական հետաճաց գրությունից, իսկ դրա համար առաջին հերթին հարկավոր է լավ բերք. բայց մենք գիտենք, վոր լավ բերք ստանալու համար անհրաժեշտ է ինչպես հարկն է հողը մշակել, պարարտացնել և ամբողջ տնտեսությունը վարել մեքենաներով, Մի չուլով և փայտե տափանով առաջ գնալ չի լինի և այդպիսի գյուղատնտեսական ինվենտարով լավ բերք յերբեք չի ստացվի. ուրիմն, հարկավոր է ձեռք բերել գութան, շարքացան, սերմազտիչ մեքենա, տրակտոր և այլն: Բայց կարո՞ղ է արդյոք անհատ չըրավոր ու միջակ տնտեսությունը ձեռք բերել այդպիսի մեքենաներ: Ի հարկե, վոչ. և անգամ, յեթե վարկի միջոցով էլ ձեռք բերի, պիտեւանալիվ տրակտորի կամ շարքացանի ծախսերի տակից զժվարությունը կկարողանա գուրս գալ:

Վերցնենք՝ որինակ՝ շարքացանը, վորը տարեկան ցոնում է մոտ 70 գեսյատին, իսկ մեր գյուղացին ունի միջին հաշվով մեկ ու կես գեսյատին վարելահող:

Պարզ բան է, վոր այդ մեքենան անհատական տնտեսության մեջ պահել բոլորովին միտք չունի, և ոգուտ էլ չկա դրանից: Այստեղից է յեղրակացություն՝ վոր գյուղացին իր տնտեսությունը բարձրացնելու համար, պիտք է միանա մի քանիսի հետ և կուլեկտիվ ուժերով ձեռք բերի գյուղագործիչներ ու մեքենաներ:

Բացի դրանից, յուրաքանչյուր գյուղացի իր տնտեսությունը վարում է անհատորեն, իսկ նրա հողը բաժանված է մի քանի մասերի. լավ մեքե-

նան—տրակտորը և շարքացանը, այդ մի քանի թիզանոց հողերի վրա, ի հարկե, չի կարելի բաց թողնել. դրա համար անհրաժեշտ է հողերը միացնել—կոլեկտիվացնել, վորովհետև միայն մեծ հողամասի վրա կարող է տեխնիկան գործել, մեծ ոգուտներ տալ գյուղացուն և թեթևացնել նրա շարքաշ աշխատանքը: Ուրեմն, միակ յեղքը՝ կոլեկտիվն է:

Կան յերեք տիպի կոլեկտիվ տնտեսություններ՝ հողը համայնորեն մշակող ընկերություն, գյուղատնտեսական արտել և կոմունա: Յեթե կոլտնտեսության անդամները միացնում են միայն իրենց հողը, իսկ տնտեսության մնացած ճյուղերը վարում են անհատորեն, այդ դեպքում ավելի լավ է կազմակերպել հողը համայնորեն մշակող ընկերություն. դա ներկայումս կոլեկտիվներից ամենաձեռնառու և պարզ ձևն է, վորը գյուղացու տնտեսությունը ամբողջովին վերափոխման չի յենթարկում: Իսկ հետագայում, յերբ այդ կոլեկտիվների անդամներն ավելի կընտելանան կոլեկտիվ աշխատանքին և ավելի կմտերմանան միմյանց հետ, այդ դեպքում ընկերությունը շատ հեշտությամբ կարելի յի վերածել գյուղատնտեսական արտելի:

Այդ կոլեկտիվի ձևը համեմատաբար ավելի բարդ է, քան հողը համայնորեն մշակող ընկերություն, բայց ավելի ոգտավետ է:

Իսկ, յեթե կոլեկտիվը կազմակերպվում է բատրակներից և լծկանազուրկ չքավոր գյուղացիներից, այդ դեպքում ավելի նպատակահարմար է կազմակերպել գյուղատնտեսական արտել, վորովհետև նրանք համարյա թե վռչենչ չունեն, իսկ արտել կազմակերպելով ձեռք կբերեն լծկաններ, գյուղագործիքներ ու մեքենաներ, կկառուցեն ընդհանուր գույք և այլն: Մի խոսքով, կղենեն նոր տնտեսություն հիմք: Ահա այս բոլորը հաշվի առնելով է, վո

Կոլտնտեսությունը կարճովի ֆուգանում է

Կոլտնտեսությունը արտի բերքը հավաքում է

պետք է ընտրել կոլեկտիվի տիպը: Առ 15 դեկտեմբերի 28 թ. Հայաստանում կոլեկտիվների թիվը հասնում է 96-ի, վորից հողը համայնորեն մշակող ընկերություն՝ 13, գյուղատնտեսական արտել՝ 78, կոմունա՝ 5: Ի հարկե, հրդային իշխանությունը և գյուղկոոպերատիվ բարձրագույն որգանները ամեն միջոց ձեռք են առնում ուժեղացնելու յեղած կոլեկտիվները: 1929 թ. դրանց թիվը նախատեսվում է հասցնել 200-ի:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԲ Ե ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԿՈԼԼԵԿՏԻՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Մինչև կոլեկտիվի կազմակերպումը, պետք է տանել գյուղացիության մեջ լայն բացատրական աշխատանք և այնպես պետք է անել, վոր կոլեկտիվում անդամագրվող յուրաքանչյուր գյուղացի հասկանա, թե ինչու համար է մտնում և ինչ ոգուտ ունի դրանից:

Նախապատրաստական աշխատանքը կարող են սկսել ակտիվ գյուղացիներից մի փոքր խմբակ—կուսակցական, խորհրդային և կոոպերատիվ մարմինների աջակցությամբ:

Յեթե մտադրվում է կազմակերպել հողը համայնորեն մշակող ընկերություն, նախաձեռնող խմբակը պետք է դիմի Հողբաժին կամ կոոպերատիվ մարմիններին և տեղեկանա, թե յերբ պետք է կոլեկտիվը ստանա միացյալ հող, աշխատանքները սկսելու համար պահանջվող միջոցներ և ինչպիսի արտոնություններով է ոգտվում կոլեկտիվը և այլն: Իսկ կոլեկտիվում անդամագրվածներն իրենց պարտականությունների ու անելիքների հետ ավելի լավ ծանոթանալու համար, պետք է ձեռք բերեն իրենց ընա

բաժնի կողմից կանոնադրութիւնը և մանրամասնորեն ծանոթանան նախ քան թողոր կետերի հետ: Համաձայն կանոնադրութեան, կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Բոլոր տիպի կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Կանոնադրութեան մեջ կա բաց թողած տեղ, վորտեղ կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Այդ նախապատրաստական աշխատանքներից հետո, նախաձեռնող խմբակը հրավիրում է գյուղի հասարակական ժողով, վորտեղ վորոնք կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Միաժամանակ պետք է աշխատել կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Նախաձեռնող խմբակը հինգ հոգու պարզ ստորագրութեամբ լրացնում է 3 որինակ կանոնադրութիւններ, կազմում է դիմում և այդ բոլորը հիմնադրների ցուցակի և ժողովի արձանագրութեան պատճենի հետ ներկայացնում է Գավառապետին՝ ընդհանուր կարգով ստորագրելու համար: Այսպէս պետք է նույնպէս ստորագրութիւններ և փաստաթղթեր հաստատված լինեն շրջապատի կողմից:

ԱՌՍՋԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Կանոնադրութիւնը ստորագրելուց հետո, հրավիրվում է առաջի ընդհանուր կազմակերպչական ժողով. այդ ժողովին պետք է հրավիրել Գործհամի, կուսկոմի, վարկային ընկերութեան ներկայացուցիչներին, շրջապատի և այլ շահագրգռված մարդկանց: Այդ ժողովը քննում ու լրացնում է ներքին կանոնները, վորտեղ պարզ կերպով շեշտվում է գյուղագործիքները ու մեքենաները ոգտագործելու, ստացած արդյունքը բաշխելու կարգը և այլն: Դրա հետ միասին ընդհանուր ժողովը քննութեան է առնում հետևյալ հարցերը.

1. Հիմնադր անդամների հաշվետու զեկուցումը— իրենց տարած աշխատանքների մասին, 2. աշխատանքի ծրագրի և ներքին կարգ ու կանոնների քննումն ու հաստատումը, 3. ստանալիք վարկի քանակի վորոշումը, 4. խորհրդի և վերստուգիչ հանձնաժողովի ընտրութիւնը և ընթացիկ հարցեր:

Ամեն մի կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

Կողմից անգամ մէկը կ'են լինել 16 տարեկան և նրանից բարձր տարիք ունեցող բոլոր այն քաղաքացիները, վորոնք կապում են գյուղատնտեսութեան հետ, չեն զբաղվում առևտրով և վորոնք ոգտվում են ընտրական իրավունքով:

«Անհրաժեշտ է, վոր գյուղացին յուրաքանչյուր կուսկոմի, յուրաքանչյուր արտելում տեսնի միայնակի բան, վորին ոգնում է պետութիւնը և վորի մեջ գտնի հողագործութեան նոր ձևեր, վորոնք վոչ թե գրքերով, այլ գործնական կյանքում ցույց են տալիս իրենց առավել լինելը հնից»:

Լ Ե Ն Ի Ն

ԳՅՈՒՂ, ՀԱՌԱՋ ԴԵՊԻ ԽՈՇՈՐ ԿՈՒՆԵԿՏԻԿ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԸ

ԻՆՉԴԵՍ ՍՏԱՆԱԼ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԸ

Գյուղատնտեսական վարկը կարելի չի ստանալ միայն գյուղվարկային ընկերության միջոցով:

Ամեն անգամ ընկերության մեջ նոր անդամ ընդունելիս՝ ընդհանուր ժողովը սահմանում է, թե ինչ գումարի վարկ կարելի չի տալ հիշյալ անդամին, կամ այլ խոսքով, վարկ են բացում նրա համար:

Վարկերը տրվում են կարճատև, մինչև 12 ամիս ժամանակով՝ 8—10 տոկոսով և յերկարատև՝ մինչև 5 տարի, 6 տոկոսով: Ֆերկարատև վարկ տրվում է գլխավորապես չքավորությանը:

Վարկը տրվում է փողով կամ ապրանքով (նայած, թե ինչ է խնդրել վարկավորողը):

Ընկերության վարչությունը պարտավոր է խիստ կերպով հետևել, վոր ատացած վարկը իր նպատակին ծառայի, բարելավի վարկավորվողի տնտեսությունը և վոչ թե ծախսվի նրա անձնական պահանջների (հագուստ, հարսանիք և այլն) բավարարման համար:

ԻՆՉԴԵՍ ԲԱՐԵԼԱՎԵԼ ԳՅՈՒՂՎԱՐԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԲՆԵՐԸ

Ընկերության վարչության մեջ պետք է ընտրել հուսալի և գործունյա անդամներին և խստիվ հետևել վերջ տալու վատնումներին և զեղծումներին ու ավելորդ ծախսերին, վորոնք ընկերությանը մեծ վնասներ են հասցնում և հաճախ քայքայում նրան:

Ընկերության սեփական դրամագլուխը գոյանում է անդամների փալավճարներից և ընկերության ստացած ոգտից. ուստի պետք է հետևել, վոր անդամները մոծեն իրենց փալավճարները վորոշված ժամկետին և միայն չքավորներին թույլ տալ մաս-մաս մուծելու:

Մի քանի գյուղվարկային ընկերություններ գործադրում են վարկա-

Պաթնարտերը կտրի յուզի տոկոսը վորոշելու ցենսորֆուդ է ստացել վարկով:

Գյուղացին ստացած վարկով գութան է գնել

յին միջոցները սխալ ուղղությամբ, վարկավորելով կուլակներին: Նրանք մոռանում են, վոր պետք է վարկավորել բացառապես չքավորներին և միջակներին: Այդ սխալներն անպայման պետք է վերացնել, հակառակ դեպքում վերջ կտրվի նման ընկերություններին վարկ տալը և նրանց դեկավարները պատասխանատվության կենթարկվեն:

Գյուղվարկային ընկերության աշխատանքները կանոնավորելու և ուժեղացնելու համար անհրաժեշտ է ժամանակին վերադարձնել վերցրված վարկը, հակառակ դեպքում կխանգարվի ընկերության աշխատանքների ձրագիրը և գյուղատնտեսական վարկի ճիշտ բաշխումն ու զարգացումը:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆ Ե ՎԱՐԿԱՎՈՐԵԼ ԿՈԼԼԵԿՏԻՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԶԲԱՎՈՐՆԵՐԻՆ

Համ. հկ (բ) 15-րդ համագումարը վորոշել է ուժեղացնել գյուղատնտեսական կոոպերացիայի ցանցը, ներգրավելով նրա մեջ բոլոր չքավորներին և միջակների մեծամասնությունը: Գյուղատնտեսական վարկային սխտեման պետք է վարկի միջոցով նպաստի և ոժանդակի գյուղական տնտեսության կոոպերացմանը և նրա կոլլեկտիվացմանը:

Յուրաքանչյուր գյուղվարկային ընկերության պարտականությունն է իր ցանցի մեջ ընդգրկել բոլոր կոլլեկտիվ տնտեսություններին և կազմակերպել նրանց վարկավորելու գործը:

1) Ամեն մի ընկերություն պետք է կազմակերպի չքավորական տնտեսությունների կոոպերացման և վարկավորման ֆոնդեր, հատկացնելով դրանց իրենց ոգտից 15 տոկոս:

2) Ընդունել գյուղվարկային ընկերության մեջ շրջանի բոլոր չքավոր տնտեսություններին, տալով նրանց յերկարատև ժամկետ (3—5 տարի) փալավճարները մուծելու համար, լրացնելով փալավճարների արժեքը չքավորության կոոպերացման ֆոնդից:

3) Ճիշտ հիմքերի վրա դնել չքավորության վարկավորման ֆոնդից վարկ տալը, առաջին հերթին վարկավորելով կոլլեկտիվ տնտեսություններին և ապա ընկերության չքավոր անդամներին: Չքավորական ֆոնդերը ճիշտ բաշխելու նպատակով նշանակել խիստ հսկողություն, չքավորների կողմից:

4) Նպաստել և ոգնել չքավորներին կոլլեկտիվ տնտեսություններում ու հողի միացյալ մշակման և մեքենաների ընկերությունների մեջ կազմակերպվելու, առաջին հերթին նրանց վարկավորելով:

5) Ակտիվ և գործունյա խորհրդի և վերահսկիչ հանձնաժողովների մեջ, ոգնելով ընտրել վարչության խորհրդի և վերահսկիչ հանձնաժողովների մեջ, ոգնելով նրանց, ըստ հնարավորին կարճ ժամանակամիջոցում ծանոթանալու աշխատանքների հետ: Առաջ քաշված չքավորներին ուղարկել կոոպերատիվ հաշվետարական դասընթացներ:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԳՅՈՒՂՎԱՐԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Գյուղավարկային ընկերությունը կազմակերպվում է այն դեպքում, յերբ հիմնադիրները թիվը 50-ից պակաս չեն և չեն զրկված խորհուրդների ընտրելու իրավունքից: 1927/28 տնտեսական տարում պետությունը վարկային ընկերություններին բաց է թողել 4,034,000 ռուբլի, վորից յուրաքանչյուր անդամին միջին թվով ընկնում է 110 ռուբլի:

Այժմ Հայաստանում գոյություն ունեն 41 վարկային ընկերություններ 37057 անդամներով: Իսկ 5-ամյա պլանով 1933 թվին դրանց քանակը պետք է հասնի 80-ի—80,000 անդամներով:

Հիմա տեսնենք թե ինչպես են կազմակերպվում գյուղավարկային ընկերությունները և ինչ պայմաններ են հարկավոր դրա համար:

ՊԱՅՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ. պետք է ստեղծել մի քանի հոգուց բաղկացած նախաձեռնող խմբակ, վորոնք ընկերությունը կազմակերպելու համար ազգաբնակչության մեջ տանում են բացատրական աշխատանք, ստեղծում են հասարակական կարծիք, նախապատրաստում են բոլոր նյութերը և քննություն են դնում գյուղերի հասարակական ժողովներում:

ՊԱՅՄԱՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ. նախաձեռնող խմբակը կապվում է Գյուղատնտեսական Կոոպերատիվների Միության «ՀԱՅԳՅՈՒՂԿՈՈՊ»-ի և Գյուղատնտեսական Բանկի հետ, ստանում է նրանցից համաձայնություն և համապատասխան ոժանդակություն:

ՊԱՅՄԱՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ. ընկերության կազմակերպման գործին անպայման պետք է մասնակցի Հայգյուղկոոպի հրահանգիչը կամ Գյուղընկերության ղեկավարը, վորոնք իրենց խորհուրդներով պետք է ոգնեն հիմնադիրներին:

ՊԱՅՄԱՆ ՉՈՐԻՐՈՐԴ. հրավիրվում է ընկերության հիմնադիրների ժողով, վորտեղ քննվում ու արձանագրվում են հետևյալ հարցերը.

ա) Ընկերությունը կազմակերպելու անհրաժեշտությունը:

բ) Կանոնադրության ընդունումը:

գ) Լիազորում է 5 հոգու՝ կանոնադրությունը ստորագրելու և համապատասխան մարմիններում տոմարագրելու տալու համար:

դ) Քննում է կազմակերպչական աշխատանքների համար միջոցներ ստեղծելու հարցը և այլն: Կանոնադրությունը կազմելու մեջ գյուղացիները շատ են դժվարանում, դրա համար ել գյուղկոոպերատիվ բարձրագույն օրգանները մշակել ու հրատարակել են որինակելի կանոնադրություն, վորի մեջ կան չափազանցած տեղեր, վորը լրացնում են ընկերության հիմնադիրները: Կանոնադրության 2-րդ կետում պետք է պարզ կերպով շեշտել այն, թե վոր գյուղերի գյուղացիները կարող են լինել ընկերության անդամ և վորտեղ պետք է գտնվի ընկերության վարչությունը:

ՊԱՅՄԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ. կանոնադրության տոմարագրումը, Լիազորված 5-յակը լրացնում է կանոնադրությունից 4 որինակ, ստորագրում է, կազմում է հիմնադիրների (50-ից վոչ պակաս) ցուցակը, ստորագրել է տալիս և այդ բոլոր ստորագրությունները շրջագործի մի կողմից հաստատում:

տելուց հետո, ներկայացնում է Հայգյուղկոոպ—համապատասխան մարմիններին կողմից հաստատելու համար: Կենտրոնը պարտավոր է մի ամսյա ընթացքում կանոնադրությունը հաստատել կամ մերժել: մերժման դեպքում պարտավոր է պատճառները հայտնել ղեկավարներին, իսկ, յիթի մի ամսյա ընթացքում համապատասխան մարմինները վոչ հաստատել են և վոչ ել մերժել, այդ դեպքում ընկերությունը իրավունք ունի առանց սպասելու սկսել իր աշխատանքները:

Կանոնադրությունը տոմարագրելուց հետո, հրավիրվում է անդրանիկ կազմակերպչական ժողովը, վորտեղ ընդունվում են նոր անդամներ, ընտրվում են վարչական մարմիններ (վարչություն, խորհուրդ և վերստուգիչ հանձնաժողով), հաստատվում է ընկերության աշխատանքների ծրագիրը, ծախսերի և յեկամուտների նախահաշիվը, գործառնություններ տանելու կանոնները, փայավճարների և վարկերի սահմանումը և այլն:

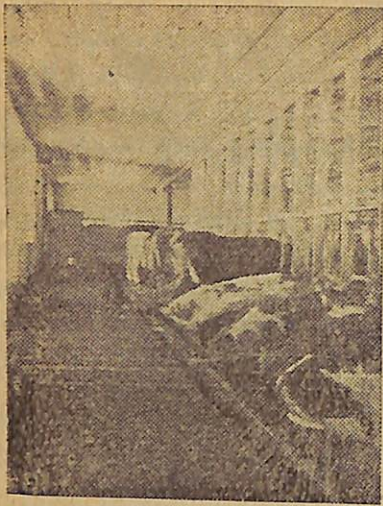
Ի Ն Չ Կ Ա Ր Դ Ա Լ

1. Լ. ԶԱԼԿԻՆԴ.— «Ինչ պետք է իմանա կոոպերատիվի ամեն մի անդամը» 15 կոպ.
 2. Ռ. Գ. ՇՄԻԴՏ.— «Ինչ պետք է իմանա գյուղացին վարկ. ընկ. մասին» 15 կոպ.
 3. ՀԱՅԳՅՈՒՂԿՈՈՊԻ ՀՐԱՏ.— «Փող ես վերցրել ընկ., ժամանակին վերադարձրու» 10 կոպ.
 4. ՀԱՅԳՅՈՒՂԿՈՈՊԻ ՀՐԱՏ.— «Հայգյուղկոոպի հաշիվ» 1 ռուբ. տվությունը 1926/28 թ.»
- Վերոհիշյալ գրքերը կարելի յե գուրս գրել Հայգյուղկոոպից:

ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Կաթն այնպիսի ապրանք է, վոր գյուղացին չի կարող յերկար պահել: Կամ պետք է վաճառել կամ վերամշակել, պանիր և յուղ դարձնել: Գյուղացին մենակ չի կարող գործարան ունենալ, վոր կաթից բարձր վորակի ապրանք ու յուղ ստանա: Դրա համար ել ստիպված է հին, պապենական ձևերով նիր ու յուղ ստանա: Դրա համար ել ստիպված է հին, պապենական ձևերով կաթը վերամշակել, վորի պատճառով ել ցածր վորակի մթերք է ստացվում: Կաթը վերամշակելուց ել ավելի քիչ մթերք է ստացվում: Բացի այդ ել, յիրը թը վերամշակելուց ել շուկա գուրս գալիս, նրան առևտրականները խեղդում գյուղացին մենակ է շուկա գուրս գալիս, պակաս գնով մթերքը գյուղացուց և աշխատում են, վորքան հնարավոր է, պակաս գնով մթերքը գյուղացուց իրել:

Ի՞նչ պիտի անել, վոր ամենաբարձր վորակի և ավելի շատ քանակով մթերք ոտանաք կաթից: Այդ հարցի միակ պատասխանն այն է, վոր հարկավոր է կաթնարտել կամ անասնաբուծական կոլտնտեսություն կազմակերպել: Գյուղի չքավոր ու միջակ գյուղացիներն իրենց բոլոր կովերը

Կարնարսելի գոմը

Հենրիականի Ալեքսանդրովկայի մանկա-
կան քաղաքը յեզիպտացորենի և մշակում

պետք է միացնեն ու ստացված ամբողջ կաթը կաթնարտելի միջոցով վե-
րամշակեն ու վաճառահանեն: Կաթնարտելը հնարավորություն կտա, ինչ-
պես լավ վարպետ վարձելու, այնպես էլ գործարան կառուցելու:

Հիմա Խորհրդային Հայաստանում 95 կաթնարտել կա: Կաթնարտել-
ների մեծ մասը գտնվում է Փամբակ-Լոռու գավառում:

Կաթնատնտեսական կոոպերացիայի մեջ 8,300 տնտեսություն է մըտ-
նում 23,000 կովով: Կաթնարտելներից 10 տոկոսը թարմ կաթ հանձնող են,
իսկ մնացածներն ունեն իրենց սեփական գործարաններն ու արտադրու-
թյունը: Պետք է ասել, վոր մեր յերկրի կաթնարտելների արտադրած կաթ-
նամթեքների քանակը տարեկան տարի ավելանում է և միայն 28 թվին մեր
յերկրի բոլոր կաթնարտելներն միասին արտադրել են:

1. Թուշի պանիր	.	.	.	.	40.000	փութ
2. Շվեյցարական պանիր	.	.	.	.	12.839	»
3. Յուգ	.	.	.	.	2.200	»
4. Թարմ կաթ (վորը քաղաքներին և մատակարարվել) 100.000	.	.	.	.		»

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԿԱԹՆԱՐՏԵԼ

Լավ կլինի կաթնարտելը կազմակերպելուց առաջ կազմակերպվող
խմբակը մի փոքրիկ երեկուրսիա կազմակերպել զեպի հարևան կաթնարտել-
ներն ու տեղում ծանոթանա նրանց աշխատանքների հետ:

Հետո կազմակերպիլ խմբակը պետք է գլխավորը բացատրական ազի-
տացիա տանի, ոպտագործելով բոլոր հավաքույթներն ու հասարակական ժո-
ղովները: Ցանկալի չէ, վոր ազիտացիան տարվի նաև մոտ հարևան գյու-
ղերում և այդ գյուղերից էլ անդամներ ընդունվեն: Այս ամենը կատարելուց

հետո, կազմակերպիլ հանձնաժողովը հրավիրում է հիմնադիրների ժողով՝
քննում է կանոնադրությունը, ընդունում և ուղարկում է համապատասխան
մարմիններին (Պանիր-յուղ կենտրոնին) հաստատելու համար:

Հիմնադիր ժողովում վորոշում են նաև մուտքի ու փայտվածարների
չափը:

Փայտվածարը պետք է այնքան սահմանել, վոր չքավորների համար
մտնելի լինի: Սակայն փայտվածարների գումարը 5 ուլբուց պակաս չպետք
է լինի: Շատ լավ է լինում, յերբ կաթնարտելին անդամագրվում են մի
ամբողջ կոմմունա կամ կոլտնտեսություն: Նրանք իրենց ինվենտարով,
շենքով և ունեցած կաթի մեծ քանակով ոգնություն են գալիս նոր կազմ-
ակերպվող կաթնարտելին: Կաթնարտելի կազմակերպման աշխատանքները
հարկավոր է աշնանից սկսել, վոր մինչև գարնան բացվելը բոլոր արտադ-
րության միջոցները կազմակերպված լինեն:

Պետք է ասել, վոր կաթնարտելի հաջողությունը մեծ մասով կախված
է նաև լավ վարպետ վարձելուց: Յեթե կաթնարտելի վարպետը չկարողա-
ցավ գործը կանոնավոր դնել, կաթնարտելը հաջողություն չի ունենա:

ԿՈՎԵՐԻ ԿԱԹՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՏԲ Ե ԲԱՐՁՐԱՅՆԵԼ

Շատ ու թարմ կաթ ստանալու համար, անհրաժեշտ է բարձրացնել
կովերի կաթնատվությունը: Այդ գործն էլ հնարավոր է միայն կոնտրոլ
միությունների միջոցով կազմակերպել: Դրա համար մի քանի կաթնար-
տելներ իրար հետ են միանում ու մի կոնտրոլ ասիստենտ (մասնագետ
անասնաբույժ) պահում: Կոնտրոլ ասիստենտն էլ շրջելով գյուղերը, տեղում
անդամներին գործնական ցուցմունքներ է տալիս, թե ինչպես պիտի կե-
րակրել կաթնատու կովերին: Լենինգրադի նահանգի փորձը ցույց է տվել,
վոր այն կաթնարտելներում, վորտեղ կոնտրոլ ասիստենտ է աշխատում,
այնտեղ կովերի տարեկան կիթը 150 փթի յ հասնում, իսկ վորտեղ կոնտ-
րոլ ասիստենտ չի աշխատում, այնտեղի կովերի տարեկան կիթ քանակը
50—60 փթից չի բարձրանում:

Կաթնարտելների ու կոնտրոլ միությունների միջոցով կոոպերացված
գյուղացիությունը հնարավորություն կունենա կրկնապատկել կովերի կաթ-
նատվությունն ու բարձրացնել տնտեսությունը:

«Իսկապես մեզ մնացել է «միայն» մի բան—մեր ժողովուրդն
այնքան կույսուբաղան դարձնել, վորպեսզի նա հասկանա կոոպե-
րացիային գլխովին մասնակցելու ոգուսը յեվ կարգավորի այդ
գործը: «Միայն» այդ գործը յեվ էլ ուրիշ «խմասուրբյուններ»
մեզ հարկավոր չեն սոցիալիզմին անցնելու համար»: ԼԵՆԻՆ

բանջարաբուծական), Նոր-Բայազետում (գավհողբաժնի ինը՝ անասնաբուծական), յերկու հատ Լենգավառում; մեկը քաղաքում բանջարաբուծական, յերկրորդն էլ 4-րդ գավառամասում՝ մեղվաբուծական:

Խորհրդային տնտեսությունները լավ սարքավորված գյուղատնտեսական ձեռնարկություններ են: Նրանց նպատակն է արտադրել մեծ քանակով գյուղատնտեսական մթերքներ (գլխավորապես հումուս) ու բացի այդ էլ որինակ ծառայել և ոգնել շրջանի կոլեկտիվ ու գյուղատնտեսական տնտեսություններին:

Կարակալայի խորհրդային
սնտեսությունում կաթի ա-
մանները մեքենայով են
լվանում

և կամպանիաների համար արունքը պատրաստելն ու տարածելն է: Տեղական նշանակութուն ունեցող խորհրդային տնտեսություններից Նոր-Բայազետինը վերջին 2, տարվա ընթացքում գավառում մի քանի հարյուր ազնվացեղ խող է տարածել: Լենինականի մեղվաբուծական տնտեսությունը տարեկան մինչև 2000 կիլո մոմաթերթ է բաժանում գյուղացի մեղվաբուծներին: Մո-

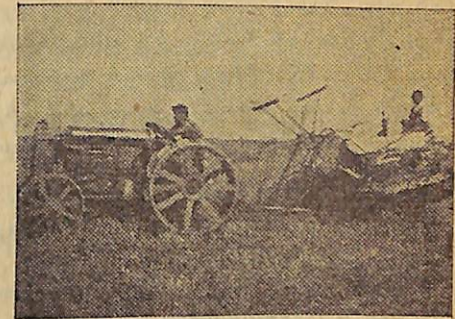
Որինակ, 3-րդ խորհրդային տնտեսությունն իր գոյության ընթացքում շրջանի գյուղացիներին մոտ 100 հազար խաղողի մատեր է բաժանել, իսկ 1 տնտեսությունը մինչև 30 հազար հատ: Ինչպես 2-րդ, այնպես էլ 3-րդ խորհրդային տնտեսությունը ամեն գարնան՝ շրջանում սերմագտման կամպանիա յե կազմակերպում: Նույն խորհրդային տնտեսությունների տրակտորներն իրենց հողերից բացի, վարել են նաև շրջանի չքավոր ու միջակ գյուղացիների հողերը: Ամեն տարի խորհրդային տնտեսությունների ավելցուկ սերմացուն բաժանվել է գյուղացիներին: Ամեն տարի 2-րդ խորհրդային տնտեսությունը մի քանի տասնյակ հազար ծխախոտի սածիլ է տարածում: Կարակալայի և Դիլիջանի անասնաբուծական և պետ-ձիաբուծական տնտեսությունների նըպատակն է՝ ազնվացնել անասուններն ու բեղմնավորման կայանների

ռացանք ասել, վոր Լենգավառում՝ Աղբաբայի շրջանում գավհողբաժինը հատուկ ցուլաբուծարան էլ ունի, վորտեղից ամբողջ Հայաստանը պատրաստի մեծացրած ցուլեր է ստանում: Ինչպես Յերևանի գավհողբաժնի, այնպես էլ Լենինականի բանջարաբուծական տնտեսությունը տարեկան մի քանի տասնյակ հազար բանջարեղենների սածիլներ են բաժանում շրջանի կոլեկտիվ և գյուղացիական չքավոր ու միջակ տնտեսություններին:

Նոր-Բայազետում նոր կազմակերպված խորհրդային տնտեսությունում բուծվելու յեն մեր յերկրի տարբեր տիպի բալբաս, մազղ վոշխարներ և այնտեղից ազնվացրած անասունները բաշխվելու յեն գյուղացիներին: Խորհրդային տնտեսության ստացած բուրդը գնալու յե արդյունաբերության կարիքների համար:

Լենինականում կազմակերպված խորհրդային տնտեսությունը մշակելու յե գլխավորապես շաքարի ձակնդեղ նոր կառուցվելիք շաքարի գործարանի համար և մշակելու յե հացաբույսեր: Այդ տնտեսությունն իր սերմերն ստանալու յե Լենինականի փորձադաշտից, ապա տնտեսությունում պիտի բազմացնի և տարածի մեր յերկրի բոլոր նախալեռնային շրջանները:

Ղարաքիլիսայում հիմնվող խորհրդային տնտեսությունն էլ գլխավորապես կերի բույսեր է մշակելու, վորոնց թվում չատ մեծ տեղ է տրվելու յեգիպտացորենի մշակությանը. որինակ, հենց այս գարնանը 50 հեկտար յեգիպտացորեն է մշակվելու:

Խորհրդային սնտեսության արտա-
մեքենան է հավաքում

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԻՄԱՆԱԼ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱ- ՑԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Սպառողական ընկերությունը բանվորների և գյուղացիների կամավոր հասարակական կազմակերպություն է, վորի նպատակն է՝ բավարարել իր անդամների կենսական կարիքները սպառողական ապրանքներով և տնտեսության անհրաժեշտ գործիքներով ու նյութերով: Բացի այդ, նա կարող է մթերել ու վաճառահանել իր անդամների արտադրած ապրանքներն ու մթերքները:

ՈՎ ԿԱՐՈՂ Ե ԱՆԴԱՄԱԳՐՎԵԼ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆԸ

Համաձայն խորհրդային որենքների՝ սպառողական ընկերությունը կա-
րող են անդամագրվել ձայնի իրավունք ունեցող բոլոր բանվորներն ու
գյուղացիները, բանվորուհիներն ու գեղջկուհիները: Առևտրականները և
գյուղական կուլակները չեն կարող անդամագրվել սպառողական ընկերու-
թյանը:

Ընկերություն ամեն մի անդամ պարտավոր է մասնակցել ընկերու-
թյան տնտեսությանը մուտքի վճարով (50 կ.) և փայավճարով (10-15 ռ.):
Բացի այդ, նա կարող է պահ տալ իր խնայած դրամները ընկերության մի-
ջոցով, վաճառքի հանել իր տնտեսության արտադրած մթերքներն ու նյու-
թերը: Նա ամեն կերպ պիտի աշխատի բոլոր գնումները կատարել ընկե-
րության խանութներից և ակտիվ կերպով մասնակցի ընկերության բոլոր
գործերին ու հատկապես նրա հասարակական, կուլտ-կրթական աշխա-
տանքներին:

ԶՔԱՎՈՐՆԵՐԻ ԿՈՈՊԵՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Շատ պարզ է, վոր չքավոր գյուղացու կամ բաղադրի համար դժվար
է 10—15 ռ. միանգամից կամ կարճ ժամանակում վճարել: Ուրեմն՝ ան-
հրաժեշտ է նրանց համար ստեղծել այնպիսի պայմաններ, վոր նրանք կա-
րողանան հեշտությամբ անդամագրվել գյուղական սպառողական ընկերու-
թյանը:

Արդեն 4-րդ տարին է, վոր մեր գյուղական սպառողական ընկերու-
թյունները ամեն տարի իրենց ոգուտներից 10 տոկոս հատկացնում են
չքավորներին կոոպերացիայի ֆոնդին (այս տարվա ոգուտ-
ներից հատկացվելու է 15 տոկոս): Հարյուրավոր չքավոր տնտեսություն-
ներ ու բաղադրիներ այդ ֆոնդից կոոպերացիային են յենթարկվել և դեռ ելի
յենթարկվելու յեն:

ԻՆՉՊԵՍ ՈՒՅՎԵԼ ԶՔԱՎՈՐՆԵՐԻ ԿՈՈՊԵՐԱՑՄԱՆ ՖՈՆԴԻՑ

Ամեն մի չքավոր գյուղացի և բաղադրի, յեթե ցանկանում է ոգտվել
«չքավորների կոոպերացիայի ֆոնդից», պետք է կատարի մեր հետևյալ
խորհուրդները. ա) պետք է գրավոր դիմում տա սպառողական ընկերու-
թյան վարչությանը և խնդրի իրեն անդամագրել «չքավորների կոոպե-
րացիայի ֆոնդից». բ) պետք է իր միջոցներին մուծի կոոպերա-
տիվին 50 կոպեկ մուտքի վճար և գ) պետք է կոոպերատիվի վարչությանը
գրավոր ստորագրություն տա, վոր նա պարտավորվում է ընկերությանը
մուծել լրիվ փայավճարը 2—3 տարվա ընթացքում՝ նայած թե ընկերու-
թյունն ինչ պայմաններով է չքավորական ֆոնդից փոխառություններ
տալիս:

Այսպիսով, ամեն մի չքավոր գյուղացի և բաղադրի պետք է լավ գի-
տակցի, վոր նա պետք է սպառողական ընկերությանն անդամագրվի՝ միայն
թե նա իր փայավճարը մուծելու է վոչ թե 2 կամ 3 ամսում, ինչպես մի-
ջակ տնտեսության տեր գյուղացիները, այլ 2—3 տարում: Ուրիշ խոսքով

ասած, կոոպերատիվն ոգնում է չքավորին և բաղադրին կոոպերատիվի ան-
գամ դառնալ, նրան փոխարինարար պարտք է տալիս, իսկ չքավորն ու բաղ-
ադրակ պարտավորվում են վերադարձնել այդ պարտքը մաս-մաս (ամսական
30—40 կոպեկ մուծելով):

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՆՉ ԿՈՒՆՏ-ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
Ե ՏԱՆՈՒՄ

Սպառողական ընկերությունը պետք է զբաղվի նաև իր անդամների
կուլտուրական ու կենցաղային կարիքները բավարարելու գործով: Յեղնե-
ղով դրանից, ամեն մի սպառողական ընկերություն, նայած իր միջոցներին,
հիմնում է կուլտ-կրթական ու կենցաղային ֆոնդ: Այս
աշխատանքը տանում են կուլտ-հանձնաժողովները, կոոպերատիվ ակտիվի
մասնակցությամբ և Հայկոոպի ղեկավարությամբ: Կուլտ. հանձնաժողովնե-
րը գործում են գյուղական խրճիթ-ընթերցարաններին կից, նրանք կարող
են կազմակերպել՝ ա) կոոպերատիվ խմբակներ, ուսումնասիրելու համար
կոոպերացիային վերաբերվող խնդիրները. բ) ռադիո և կինո ընկերություն-
ներ—սպառողական ընկերության շրջանում ձրի կամ եժան համերգներ,
գաղախոսություններ և կինո նկարներ ցույց տալու համար. գ) անգրագի-
տության վերացման կայաններ. դ) ցուցահանդեսներ և եքսկուրսիաներ.
յե) մանկական հրապարակներ և մանկական պարտիզներ և զ) «Մոր և
Մանկան» կոոպերատիվ անկյուններ (այստեղ վաճառվում են մորը և ման-
կանն անհրաժեշտ առարկաներ և դեղորայք):

Բացի այդ, քանի վոր սպառողական ընկերությունները գյուղին ապ-
րանք մատակարարող գլխավոր կազմակերպություններն են՝ անհրաժեշտ է,
վոր գյուղկոոպները զբաղվեն նաև գրքի և գրենական պիտույքների վա-
ճառքով: Այս գործը լավ կազմակերպելու համար գյուղկոոպները հիմնում
են գրքի վաճառքի բաժանմունքներ կամ (յեթե դրա համար նրանք հար-
մարություններ չունեն) զբաղարաններ: Այս գործը դեռ նոր է սկսվելու.
պետք է մեծ ուշադրություն դարձնել նրա զարգացմանը:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՎՈՒՄ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սպառողական ընկերությունները հասարակական կազմակերպություն-
ներ են և պարզ է, վոր նրանց լավ կամ վատ աշխատանքը ամբողջովին
կախված է ընկերության անդամների ակտիվությունից:

Սակայն ինչքան էլ սպառողական ընկերությունը լավ լինի աշխատե-
լիս, նա կարող է ունենալ մի շարք թերություններ և բացեր, վորոնց վե-
րացման համար ամեն մի անդամ կարող է վորոշ աշխատանք տանել:

Սպառողական ընկերության գործերը ղեկավարում է վար-
չությունը, վորն ընտրվում է ընկերության անդամների ընդհանուր
կամ լիազորական ժողովում: Վարչության գործունեությունն ստու-
գում է կերտոստիչ հանձնաժողովը, ընկերության ա-
ռևտրի ու ապրանքի գործերի ընթացքին, խանութների սարք—ու կար-
գին, մաքրությանը և ապրանքների զննքին հետևում են խանութ-

թաղի ինչ հասնա՞ծ ժողովները: Այսպիսով սպառնալից ընկերությունների անդամները, համաձայն կանոնադրության, իրենք են կառավարում սպառնալից ժողովները՝ աշխատանքը բաժանելով ընտրովի մարմինների մեջ: Սակայն, յեթե այդ մարմինները լավ չեն աշխատում—ընկերության ամեն մի անդամ շատ հնարավորություններ ունի կոոպերատիվին ոգնելու նրա բացերն ու թերությունները վերացնելու: Մեկ-մեկ բերենք այդ հնարավորություններից գլխավորները:

1. Կոոպերատիվի ամեն մի անդամ կարող է իր բողոքը կամ նկատողությունը հայտնել վարչությանը կամ վերստուգիչ հանձնաժողովին՝ գրասենյակում աշխատանքի բոլոր ժամերին: 2. Նույնը նա կարող է անել և գրավոր դիմում տալով: 3. ամեն վոք իրավունք ունի կոոպերատիվ խանութում պահանջել բողոքն և իր գիրքը և նրա մեջ գրել իր բողոքները: 4. Կոոպերատիվի ընդհանուր (կամ լիազորական) ժողովներում կոոպերատիվի ամեն մի անդամ ձայնի իրավունք ունի և կարող է քննադատել սպառնալից գործունեությունը: 5. յեթե տեղում կա պատի թերթ, կարելի է գրել պատի թերթում և վերջապես, 6. ամեն մի գյուղացի թափափվել կարող է գրել կենտրոնի տպագիր օրգաններին իր կոոպերատիվի մասին:

Բացի այդ, սպառնալից գործունեությունը հսկում է նաև սպառողական ընկերությունների կենտրոնական միությունը «ՀԱՅԿՈՈՊԸ» իր գաղափարական հրահանգիչների միջոցով:

ՆՈՐ ՈՐԵՆՔ ՀՈՂԻ ՄԱՍԻՆ

Մեր հողային հարաբերությունների հիմքը հողի ազգայնացումն է:

Հողային օրենքի մեջ ասված է.

Խորհրդային Միության հողաշինարարության հիմքը՝ վորն ապահովում է գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը, ինչպես նաև հողաշինարարություն կատարելը հողում գյուղացիության հիմնական մասի՝ չքավորների ու միջակների, դա հողի ազգայնացումն է:

Հողի ազգայնացումը խախտել—նշանակում է չքավոր և միջակ գյուղացիության շահերի դեմ դուրս գալ: Դրա համար ել այդ օրենքը խախտողները պետք է ամենախիստ պատիժը կրեն:

Նոր օրենքն ասում է, վոր հողից ոգտվել կարող են առանց սեռի, կրոնի և ազգի խտրության բոլոր նրանք, վորոնք ցանկանում են իրենց աշխատանքով մշակել հողը:

Նախապատվությունը տրվում է չքավոր և կոլեկտիվ տնտեսություններին:

Հողաշինարարությունը դեռ մինչև հիմա շատ դանդաղ է կատարվում:

Պետք է հողաշինարարության ամենահասարակ ձևերին դիմել, վոք պեսզի մոտակա տարիներին ընթացքում այդ աշխատանքը գլուխ դա:

Գյուղական տնտեսությունների մանրանալու, բաժան-բաժան լինելու դեմ չի կարելի կռվել զուտ վարչական միջոցներով:

Բաժան-բաժանության դեմ պետք է կռվել տնտեսական միջոցներով:

Պետք է ուժեղացնել միությունները, կոոպերացումը, արտադրական, հողագործական, անասնաբուժական և այլ տեսակի ընկերությունները:

Դրա հետ միատեղ՝ Միությունական հանրապետությունների օրենքների մեջ պետք է այնպիսի միջոցներ նախատեսվեն, վորոնք ապահովեն հողագործության կայունությունը:

Որինակ՝ պետք է վորոշ սահման դնել բաժանման համար, վարկավորել տնտեսությունները՝ իրենցից բաժանվողների բաժինը վճարելու համար, հողաշինարարության և հողաբաժանության ժամանակ առաջին հերթին տնտեսության մեջ ֆնացողներին թողնել այն հողամասերը, վորոնց վրա բարելավումներ են կատարված յեղի:

Սահմանափակել այն մասնավոր հողաբաժանությունները, վորոնք վոչ տնտեսության մեջ բարելավում մտցնելու հետ են կապված և վոչ ել կուլտիվացիայի դեմ կռվելու անհրաժեշտության հետ:

Հողաշինարարությունը

Մեզանում հողաշինարարության ձևի ընտրությունն ազատ է:

Պետք է շտապեցնել չքավոր ու կոլեկտիվ տնտեսությունների հողաշինարարության գործը:

Պետք է միջոցներ ձեռք առնել, վոր կոլեկտիվ տնտեսությունը տնտեսական հաստատուն բազա (հիմք) ունենա, վոր նրա կազմը ֆնայուն լինի, շարունակ չփոփոխվի:

Հողային նոր օրենքի 33-րդ հոդվածում ասված է, վոր հողային հասարակությունների ընդհանուր ժողովներում՝ հողամշակության ձևերի, բազմազաշտյան ձևին անցնելու, և ուրիշ խնդիրների մասին վորոշումները յեթե ընդունվում են ներկա յեղողների յերեք մասից 2-ի մեծամասնությամբ, դրանք պարտադիր են նաև փոքրամասնության, հակառակ յեղողներին համար:

Պետք է կանոնավորել հողի վարձկալության խնդիրը և գյուղխորհուրդները պետք է ուղի-ուղով հետևեն, վոր այդ վարձկալությունը վաշխավական կերպարանք չստանա:

Ժամանակն է, վոր մենք գյուղխորհուրդների գործունեությունը զարգացնելու ճամբան բռնենք:

Գյուղխորհուրդը պետք է տնտեսական կառավարչություն իր ձեռքը վերցնի:

Առայժմ հողային հասարակությունը և գյուղխորհուրդը միացնել չենք կարող:

Բայց պետք է վորոշ տնտեսական կապ հաստատվի նրանց միջև:

Գյուղխորհուրդը պետք է ղեկավարի հողային հասարակության աշխատանքը, նա պետք է հաստատի հողաշինարարության և հողագործության մասին հանված վորոշումները, նա պետք է կազմի այն հողագործործողներին ցուցակները, վորոնք իրավունք ունեն ոգտվելու հողաշինարարական և հողաշինարարության ծախսերի արտոնություններից:

Արսաղուսյան միջոցներից պետք է ավելի լավ ոգտվել

Ներկայումս մեր առաջ խիստ սուր ձևով դրված է ցանքսերի տարածությունն ընդարձակելու բերքատվությունը բարձրացնելու և խնդիրը:

Մի կողմից մենք պետք է գյուղատնտեսական մեքենաներ և պարարտանյութ հասցենք գյուղին, իսկ մյուս կողմից՝ ինքը՝ գյուղացիությունը պետք է լավ իր ուժերը և միջոցները՝ հողամշակության նոր ու լավ ձևեր գործադրելու և արտադրության միջոցներից (մեքենաներից) ավելի լավ ոգտվելու համար:

Մեր գյուղատնտեսական քաղաքականության ամենակարևոր խնդիրներից մեկն է՝ աշխատանքի վորակը լավացնել և բերքատվությունը բարձրացնել:

Պետք է բարելավել չխավոր ու միջակ անհատական
սնեսությունները

Մեզանում խոշոր մեծամասնությունը կազմում են անհատական տնտեսությունները: 25 միլիոն գյուղական տնտեսություններ ունենք և միմիայն 32 հազար կոլեկտիվ տնտեսություն:

Նշանակում է՝ գյուղատնտեսությունը բարձրացնել—նշանակում է մեծամասնակ բարձրացնել անհատական տնտեսությունները: Առանց դրան ընդհանուր տնտեսության բարձրացում լինել չի կարող:

Տեխնիկայի, տնտեսության ձևերի, աշխատանքի բարելավումը պետք է կատարվի ներքեից վերև:

Գյուղատնտեսական ավելի մեծ յեկամուտ, մեկ հեկտարից ավելի շատ արդյունք ստանալու համար, մենք պետք է բարելավենք նաև անհատական գյուղացիական տնտեսությունը:

Բայց դրա հետ մեկտեղ վոչ մի բույս չպետք է մոռանանք խոշոր տնտեսությունների դարգացման խնդիրը, չպետք է աչքաթող անենք կոլեկտիվ տնտեսությունները:

Կուլակին պետք է հաղթել սնեսապես

Անհատական, կոլեկտիվ, խորհրդային և կոոպերատիվ տնտեսություններին զարկ տալով՝ մենք հենց դրանով ամենավճռական կերպով կը կոլեկտիվ կուլակության և գյուղի կապիտալիստական տարրերի դեմ:

Մենք պետք է հաղթենք տնտեսապես, ապացուցելով, վոր կարող ենք տնտեսություն վարել:

Դրա համար ել մենք պետք է բարձրացնենք քաղաք ու միջակ անհատական տնտեսությունները, պետք է ամրացնենք կոլեկտիվ ու խորհրդային տնտեսությունները: Մեր ամբողջ ժողովրդական տնտեսության առաջ սուր կերպով դրված է գյուղական տնտեսության ընդհանուր բերքի և առաջին հերթին հացահատիկների բերքի ավելացման խնդիրը:

ԻՆՉՈՒ ՅԵ ՊԵՏԲ ՄԵՋ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Բուրժուական պետությունները պատրաստություն են տեսնում պատերազմի համար: Նրանք հսկայական չափերով ավելացնում են իրենց ռազմական ուժերը՝ բանակը, զինքերը, դրահանավերը, ողանավերը: Այդ պատրաստությունները մի կողմից ուղղված են մեկը մյուսի դեմ, մյուս կողմից՝ խորհրդային Միության դեմ:

Բուրժուական պետություններն առում են խորհրդային Միությունը: Այդ առեկտությունն, իհարկե, ամենից առաջ տնտեսական հիմք ունի:

Հայտնի յե, վոր Հոկտեմբերյան Հեղափոխությունից առաջ ցարական Ռուսաստանը թիկ անկախ եր, բայց ոտար կապիտալիստները ռուսական կապիտալիստների և կալվածատերերի հետ միացած սարսափելի կերպով շահագործում էին Ռուսաստանի բանվորներին և գյուղացիներին:

Հոկտեմբերյան Հեղափոխությունը վերջ տվեց այդ դրությունը: Այժմ վոչ ոտար և վոչ ներքին կապիտալիստները չեն կարող շահագործել մեր աշխատավորությունը: Աշխատավոր մասսաների աշխատանքով շինված գործարանները, յերկաթուղիները, հանքերը այժմ պատկանում են աշխատավորությանը:

Ահա դրա համար ել բուրժուազիան ամեն միջոցի դիմում է այդ բոլորը հետ խելու, նորից իր շահագործումը վերահաստատելու, քաղցի ու սովի տարիները վերադարձնելու համար: Մանավանդ վերջին 2—3 տարվա ընթացքում կապիտալիստական յերկրներում արդյունաբերությունն անցել է նախապատերազմյան չափից. նրանք այնքան կապիտալ և ապրանք ունեն, վոր չեն կարողանում ոգտագործել և վաճառել: Նրանք շուկաներ են փնտռում: Շուկաների համար պայքարում են իրար դեմ: Նրանց նպատակն է խորհրդային Միությունը ջախջախել և 150 միլիոն ժողովուրդ ունեցող մի շուկա ձեռք բերել: Կապիտալիստները խորհուրդների իշխանություն տեղի ուրիշ շատ պատճառներ ել ունեն: խորհրդային Միության միջպրոլետարիատի և գյուղացիության նվաճումները հեղափոխականացնում են ուրիշ յերկրների աշխատավորներին և գաղութների ճնշված ժողովրդներին: Դրանք մտածում են, վոր իրենք ել կարող են բուրժուազիային տապալել և սկսում են պայքարը սաստկացնել նրանց դեմ:

Մի խոսքով իրար դեմ կանգնած են յերկու աշխարհ, մի կողմից սոցիալիստական հասարակարգը, մյուս կողմից կապիտալիստականը: Մի կողմում զարգացող, աճող սոցիալիզմը, մյուս կողմում՝ քայքայիչ, մահվան մոտեցող կապիտալիզմը: Պարզ է, վոր կապիտալիզմն ամեն միջոցի կգիմ ազատվելու համար և այդ միջոցներից մեկը՝ հակախորհրդային պատերազմն է:

Իմպերիալիստները վաղուց մեղ վրա հարձակված կլինեյին, յեթե միշտ քաղաքական չլիանգարեյին նրանց: Այդ պատճառներն են. բուրժուական յերկրների աշխատավորների համակրությունը դեպի խորհրդային Միությունը, բուրժուական յերկրների միջև գոյություն ունեցող հակամարտությունները, բանվորների պայքարը բուրժուազիայի դեմ, գաղութա-

թային ժողովրդների ապստամբությունը, հակախորհրդների պատերազմից առաջանալիք հեղափոխությունը սարսափը, բայց մանավանդ Կարմիր Բանակի գոյությունը:

Նորհրդային Միությունն աշխարհի միակ յերկիրն է, վոր խաղաղություն է ցանկանում: Սակայն հենց այդ խաղաղությունն ապահովելու համար նա ուժեղացնում է իր Կարմիր Բանակը:

Մեր Կարմիր Բանակը Կոմկուսի ղեկավարությամբ պատրաստվում է վոչ թե պատերազմների, այլ խաղաղություն պաշտպանելու: Այդ պատճառով էլ, համեմատած ցարական բանակի հետ, Կարմիր Բանակի թիվը պակաս է:

Բայց աշխարհում չկա մի ուրիշ բանակ, վոր այնպես միաձույլ լինի, ինչպես Կարմիր Բանակը: Բուրժուական յերկրներում բանվորներին և գյուղացիներին զուով քրում են զորանոցները կամ պատերազմի դաշտ, բուրժուազիայի շահերը պաշտպանելու համար: Իսկ մեր յերկրում սարդ բանվորները և գյուղացիները գնում են Կարմիր Բանակ, պաշտպանելու համար սոցիալիստական հայրենիքը: Մեր բանակում խորթ տարրեր չկան, այն ինչ բուրժուական բանվորների բացարձակ մեծամասնություն կազմող աշխատավորները պատերազմի դաշտ են բռնում հակառակ իրենց կամքի կամ անգիտակցաբար: Այդ պատճառով էլ իմպերիալիզմը վախենում է, վոր հակախորհրդային պատերազմի ղեկավարում նրանք վոչ թե կկրակեն Կարմիր Բանակի վրա, այլ հայրենի բուրժուազիայի դեմ կդարձնեն իրենց զենքերը: Հակախորհրդային պատերազմի պատրաստության այս օրերին անհրաժեշտ է ել ավելի մեծ ուղադրություն դարձնել Կարմիր Բանակի վրա, ուսումնասիրել ռազմական գործը, պատրաստ լինել սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանության համար:

ՊԱՅԲԱՐԸ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Նորհրդային իշխանությունը նպատակ է դրել առաջին հերթին անգրագիտությունը վերացնել 16-ից—30 տարեկանների միջից: Այդպիսիններ թիվը Ն. Հայաստանում 1926 թվին 117 հազարից ավելի յեր: Բացի այդ, 12—15 տարեկան հասակ ունեցող 43 հազարից ավելի անգրագետներ կան, վորոնք տարեց-տարի մեծանալով լցվում ու շատացնում են հասակավոր անգրագետների թիվը: Այս հսկայական մասսայի անգրագիտությունը վերացնելու համար շատ խոշոր գումարներ ու աշխատանք է հարկավոր:

Հաշված է, վոր, յեթե անգրագիտության վերացման աշխատանքը այնպես գնա, ինչպես մինչև հիմա յե յեղել, անգրագիտությունը լիովին վերացնելու համար 40 տարի հարկավոր կլինի, Բայց, մենք հո չենք կարող 40 տարով հետաձգել մեր ժողովրդի գրագիտության գործը: Անգրագետ յերկրում սոցիալիզմ կառուցել չի կարելի,—ասել է մեր մեծ առաջնորդը:

Մեր արդյունաբերությունն ու գյուղատնտեսությունը տարեց-տարի

շարժանում են արագ թափով ու խոշոր քայլերով: Զարգացած արդյունաբերությունը, մեքենայացված գյուղատնտեսությունը, կոլեկտիվ տնտեսություններին անհրաժեշտ են գրագետ ու գիտակից աշխատավորներ:

Դրա համար է, վոր անգրագիտության վերացումն այսօր մեր ամենախոշոր ու ամենաշատադ խնդիրներից մեկն է: Այդ աշխատանքը պահանջում է, վոր հասարակական բոլոր կազմակերպությունները, մեր ամբողջ աշխատավոր մասսան ոգնություն գան Նորհրդային իշխանությունը:

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ կազմակերպությունները մինչև այժմ վոչինչ չեն արել անգրագիտության վերացման համար: Նրանք չգիտեն ել, թե իրենց անդամներից քանիսն են գրագետ և քանիսն են անգրագետ: Ռուսաստանի շատ կոոպերատիվ կազմակերպությունները իրենց կուլտ ֆոնդերի 15 տոկոսը ծախսել են անգրագիտության վերացման համար, իսկ մեզ մոտ այդ նպատակի համար վոչ միայն վոչ մի կոպեկ չեն ծախսել, այլ շատ անգամ կուլտ ֆոնդերը ծախսել են բոլորովին ուրիշ նպատակների համար:

Կոոպերատիվների Համամիութենական կենտրոնը վերջերս հրահանգ է տվել տեղերին, վոր շտապ կերպով հաշվառում կատարեն և մասնակցեն անգրագիտության վերացման գործին:

ԳՅՈՒՂՓՈԿԵՐԸ նույնպես անտարբեր են յեղել դեպի անգրագիտության վերացման գործը: Ռուսաստանում այդպես չէ: Այնտեղ փոկերը չըքալորու բատրակ անգրագետներին գրքեր, տետրեր, մատիտներ են բաժանում, լիկկայաններին վառելիք են տալիս, ոգնում են անգրագիտության վերացմանը: Իսկ մեզ մոտ, շատ անգամ լիկկայանը դադարում է աշխատելուց փայտ չլինելու պատճառով, իսկ գյուղփոկի համար կարծես դա հեշտ իրեն չի վերաբերում:

ԿՈՄՍՈՄՈՒԼ 8-րդ համագումարը վորոշեց, վոր ամեն տարի կազմակերպվի անգրագիտության վերացման կամպանիա: Յեվ իսկապես, կոմսոմոլը, վորպես յեռանդուն տարր, ամենամեծ աշխատանքը կարող է կատարել անգրագիտության վերացման գործում: Ամբողջ կոմսոմոլը պիտի լցվի «Կորչի Անգրագիտությունը» ընկերության մեջ և նրա միջոցով կազմակերպի անգրագետների անհատական ու խմբակային պարապմունքներ:

«ԿՈՐՉԻ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ» ընկերությունը կազմակերպվել է անգրագիտության վերացման գործում պետության ոգնելու նպատակով: Դժբախտաբար, այդ ընկերության մասին շատերը տեղեկություն ել չունեն: Հայաստանում կան դավաճներ, վորտեղ «Կորչի Անգրագիտությունը» ընկերության վոչ մի բջիջ չկա: Դրա պատճառն այն է, վոր այդ ընկերությունը կանոնավոր աշխատանք չի տարել: Սակայն այս տարի արդեն նոր բնորոշված կենտրոնական վարչությունն սկսել է աշխույժ աշխատանք տանել:

Աշխատավորության լայն մասսաները պիտի լցվեն այդ ընկերության շաքերը և ամեն մեկն իր ուժերի չափով պիտի ողնի ու նպաստի անգրագիտության վերացմանը:

ՆՐՃԻԹ-ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆՆԵՐՆ և իրենց հերթին պիտի նպաստեն անգրագիտության վերացմանը: Նրանք հաշվառման պիտի յենթարկեն իրենց գյուղի անգրագետներին, կազմակերպեն «Կորչի Անգրագիտությունը» ընկերության բջիջներ, գրույցներ և այլն:

ԻՆՉԻ՞ ՅԵՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՈՒՄ ԱՆԱՍՏՎԱԾՆԵՐԻ ԽՍԲԱԿՆԵՐԸ ՅԵՎ ԻՆՉՊԵՍ ՊԻՏԻ ԱՇԽԱՏԵՆ ՆՐԱՆՔ

Կոմունիստական Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ մեր բանվորութեան ու աշխատավոր գյուղացիութեան միահամուռ ուժերով կառուցվող սոցիալիստական շինարարութեան ծակումն է մեր դասակարգային թշնամու աչքը, սարսափեցնում է կուլակներին, քաղաքի առևտրական մանր բուրժուազիային: Դրա համար ել նրանք աշխատում են ամեն կերպ խանգարել մեր աշխատանքներին:

Բացարձակ պայքարի հնարավորություններ չունենալով, նրանք սկսեցին դիմել աշխատավորությանը խաբելու ավելի նուրբ միջոցներով: Յեվ ինչպես միշտ, այնպես ել այժմ, կրոնը, յեկեղեցին ու հոգևորականությունը իր ամբողջ ուժերով ու գաղափարներով ոգնութեան և գալիս մեր դասակարգային թշնամուն: Ահա այս և պատճառը, վոր վերջերս գյուղի կուլակները, քաղաքի կոտոր ընկած առևտրական-խանութային սպեկուլյանտները պինդ կպել են կրոնի պոչից ու աշխատում են նրա միջոցով բխցնել աշխատավորության միտքը, գցել իրենց ազդեցութեան տակ և ոգտագործել իրենց նպատակների համար:

Ահա այս ամենի դեմ պայքարելու համար ե, վոր կազմակերպվել է անաստվածների միութեանը:

Անաստվածների միութեանն ուժեղ պայքար մղելով կուլակների և հոգևորականների դեմ, միաժամանակ աշխատում է իր այդ պայքարը գիտական հիմքերի վրա դնել:

Անգրագիտությունը կրոնի ամենամոտ բարեկամն է: Անգրագիտմարդն ավելի հեշտ է ընկնում կուլակների ու հոգևորականների ազդեցութեան տակ, ավելի դժվար է հասկանում իր դասակարգային շահերը: Դրա համար ել անաստվածների միութեան ամենազլխավոր աշխատանքներից մեկն էլ անգրագիտության վերացումն է:

Անաստվածների միութեան բջիջ կարելի չէ կազմակերպել այն բոլոր գյուղերում ու գործարաններում, ուր կա կոմբջիջ և անաստված լինել ցանկացողների խմբակ 7 հոգուց վոչ պակաս: Գյուղական բջիջները կազմակերպվում են խրճիթ-ընթերցարաններին կից և ամեն շաբաթ պարտադմունք են ունենում կրոնական ու բնագիտական խնդիրների շուրջը: Բջիջի աշխատանքները ղեկավարում է շրջկոմի կողմից նշանակված մի փորձված ընկեր:

Բջիջն իր հավաքած անդամավճարների կեսը (50 տոկ) պահում է իրեն՝ հակակրոնական գրքեր, պլակատներ գնելու, ձրի ներկայացումներ կազմակերպելու համար և այլն:

Անաստվածների միութեան բջիջի անդամ կարող են լինել 18 տարեկանից բարձր բոլոր աշխատավորներն առանց սեռի խտրութեան, վորոնք ընտրելու և ընտրվելու իրավունք ունեն:

ԻՆՉՊԻՍԻ ԴԵՂԱԲՈՒՅՍԵՐ ԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Կան մոտ 250 տեսակի դեղաբույսեր, վորոնք բացի բժշկական նշանակություն ունենալուց, գործ են ածվում նաև ներկեր, անուշահոտ յուղեր պատրաստելու համար:

Պետք է ասել, վոր մեր գյուղացու անտեսութեան համար այդ դեղաբույսերը հավաքելը շատ մեծ նշանակություն կունենա, վորովհետև նրանց գինը ցածր է: Կարելի չէ նույնիսկ այդ դեղաբույսերը մշակել և ոգուտ ստանալ:

Մեզ մոտ ամենատարածված դեղաբույսերը հետևյալներն են.

ԱՍՏՐԱԳԱՆ, — վորին հայերը ընդհանրապես ասում են գազ կամ կյազ, դարբաղցիք՝ ցակ, դարալագյաղցիք՝ վոս, հոս, վոսի, հարևան թուրքերը՝ գեվեն: Յերը սրա ճուղիքը կոտրում ենք, նրա միջի հյութը հոսում է, տաքութեանից չորանում, դառնում կիսաթափանցիկ խեղ: Սա մեծ չափով գործ է ածվում նաև գործարաններում կտափներ հարթելու համար: Ամենից առատ գտնվում է Դարալագյաղում: Արժե կիլոն 3 ռուբլի:

ԱՐՍԻՆՏ, — վոր գրական լեզվով կոչվում է ոչինդր, ժողովուրդն ասում է լենտերև յավշան: Շատ է տարածված դաշտերում և լեռնային շրջաններում: Գործածելի մասն է տերևը, վոր թույլ ստամոքսի համար ուժեղ զեղ է: Յեվրոպայում գործ են ածում նաև «արսինտ» կոչված խմիչքի համար: Չորացրած տերևն արժե կիլոն 25 կոպեկ:

ԳԼԻՑԻՐՀԻՉԱ, — հայերեն՝ մատատուկ, ասում են նաև քաղցր մարուխ, չայաստանում և Ադրբեջանում ծանոթ է շիրիս բիտան անունով: Սա տարածված է Արաղայանի դաշտերում: Պետք է գալիս արմատը, վոր հագի դեմ լավ դեղ է: Սա կարելի չէ նույնիսկ հերկելու ժամանակ արմատները հավաքել մի քանի սայլ միանգամից: Չորացրած մաքուր արմատի կիլոն արժե 25 կոպեկ:

ՀԻՍԻԱՄ, — վորին ն. բայաղեղցիք՝ շանքիլամ, վանեցիք՝ հապըպուկ, բիթլիսեցիք՝ կոտուկ: Սա մի թմրեցուցիչ թունավոր բույս է, վորի տերևներն են պետք գալիս: Մճում է ամեն տեղ, մանավանդ պարսրտ և աղբոտ հոգերում: Չորացրած տերևն արժե կիլոն 60 կոպեկ:

ՖԻԼԵՔՍ. ՄԱՍ. — հարևան թուրք գյուղացիներն անվանում են այ դոշգի, զանգեղուցիք՝ դաճարի թև: Յերկար, փետրածե, սիրուն կանաչ տերևով, անձաղիկ անտառային բույս է: Արմատը յեղիպտացորենի մեծութեան ունի: Ազդու զեղ է աղիքների տափակ ճիճուն հանելու համար: Լավ չորացրած արմատի կիլոն արժե 25 կոպեկ:

ՍԱԼԵՓ. — առհասարակ արևելքի ժողովուրդը սալեփ է կոչում այս բույսի արմատներին: Առատ կա Ն. Բայաղեղի կողմից (Գրիճոր-Քյաբիմ-քենդ), Չանդեղուրում Տաթև և Լոր գյուղերի ճանապարհին: Սիրուն կարմիր ծաղիկ ունի: Պետք է գալիս փոքրիկ կարտուլի նման արմատները, վորի կիլոն արժե 8 ռուբլի:

ՌԱՄՆՈՒՍ ԿԱՍԱՐՏԻԿ. — հայերեն՝ դժնիկ: Ժողովուրդը կոչում է ա-

լ ա ժ ա հ ը ե կ ա մ ժ ա հ ը ե Մ ի փոքրիկ ծառ ե: Շատ կա լոռում: Աշնան
այդ ծառի վրա փոքրիկ սև պտուղ է հասնում, վորը թունդ լուծողա-
կան է: Լուծողական է նաև այդ ծառի ճյուղերի կեղևը: Բացի այդ, պտուղը
շատ լավ նյութ է ներկարարության համար: Կեղևի գինն է կիլոն 25 կո-
պեկ, իսկ չորացրած պտուղինը՝ 2 ուրբլի:

ՎԱԼԵՐԻԱՆ, — վորն հայերեն ասում են կատվախոտ: Մի քիչ նման է
դանթափայլի: Գործ է անում արմատը, վոր փնջիկի ձև ունի: Շանաչվում
է իր սուր և առանձնահատուկ հոտով: Տարածված է Լոռի-Փամբակում,
Նոր-Բայազետի, Ախտայի շրջաններում, Զանգեզուր (Տաթև), Դիլիջան, Ա-
րագածի փեշերը և այլն:

Սրա պահանջը շատ է և արժե մշակել: Լավ դեղ է սրտի և ջղայնու-
թյան: Չորացրած արմատն արժե կիլոն 1 ուրբլի 20 կոպեկ:

Այս բոլոր դեղաբույսերի հավաքելու, չորացնելու և մշակելու մասին
կարելի չէ տեղեկություն ստանալ Հայ բույսագիտության հրահանգ-
չական բաժնից:

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

ԼՈՆԴՈՆ. — Անգլիայի մայրաքաղաքն է, խոշորագույն ֆինան-
սական, արդյունաբերական ու առևտրական կենտրոնն է: Ունի 7
միլիոն բնակչություն: Աշխարհիս ամենախոշոր նավահանգիստնե-
րից մեկն է, Յեվրոպայում այդ կողմից առաջին տեղն է բռնում:

ՓԱՐԻԶ. — Ֆրանսիայի մայրաքաղաքն է: Յերկրի ֆինանսա-
կան, արդյունաբերական և առևտրական կենտրոնն է: Ունի 4
միլիոն բնակչություն:

ԲԵՐԼԻՆ. — Գերմանիայի մայրաքաղաքն է: Խոշորագույն ար-
դյունաբերական և առևտրական կենտրոնն է: Ունի 3 ու կես մի-
լիոն բնակչություն:

ՎԻԵՆՆԱ. — Ավստրիայի մայրաքաղաքն է: Ունի 2 միլիոն բն-
ակչություն:

ՀՈՒՄ. — Իտալիայի մայրաքաղաքն է: Յերկրի քաղաքական
կենտրոնն է: Ունի մեկ միլիոնից պակաս բնակչություն:

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ. — Վենգերիայի մայրաքաղաքն է: Ունի մեկ մի-
լիոն բնակչություն:

ՀԱՄԲՈՒՐԳ. — Գերմանիայում առաջին և ամբողջ աշխարհում
յերկրորդ նավահանգիստն է: Մեկ միլիոնից ավելի բնակչություն
ունի: Առևտրական ու արդյունաբերական խոշոր կենտրոնն է:

ԳԼԱԶԳՈ. — Անգլիական նավագնացության կենտրոնն է: Ու-
նի մեկ միլիոնից ավելի բնակչություն: Խոշոր նավահանգիստ է:

ԼԻՎԵՐՊՈՒԼ. — Անգլիական նավագնացության կենտրոնն է:
Մեկ միլիոնից պակաս բնակչություն ունի:

ՄԱՐՍԵԼ. — Ֆրանսիայի առաջնակարգ նավահանգիստն է: Ու-
նի 600 հազար բնակչություն:

ՆՅՈՒՅՈՐԲ. — Ամերիկայի խոշորագույն նավահանգիստն է:
Ունի 8 միլիոն բնակչություն: Թեպետ Ամերիկայի մայրաքաղաքը
Վաշինգտոնն է համարվում, բայց յերկրի իսկական կենտրոնը
Նյու-Յորքն է:

ՉԻԿԱԳՈ. — Ամերիկայի ամենակարևոր արդյունաբերական-ա-
ռևտրական կենտրոններից մեկն է: Ունի մոտ 3 միլիոն բնակչու-
թյուն:

ՏՈՒՆԻՍ. — Յապոնիայի մայրաքաղաքն է: Ունի 2¹/₄ միլ. բնակ-
չություն:

ՊԵԿԻՆ. — Չինաստանի մայրաքաղաքն է: Ունի մեկ միլիոն
300 հազար բնակչություն:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Ե ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

== ՄԱՃԿԱԼ ==

գյուղացիական պատկերազարդ թերթի

Հուլիս և տեսնում շաբաթը 2 անգամ

ՄԱՃԿԱԼ-ն ոգնում է գյուղացուն իր տնտեսությունը բարձրացնելու:

ՄԱՃԿԱԼ ը սովորեցնում է, թե ինչպես պիտի կուտնտեսություններ կազմակերպել:

ՄԱՃԿԱԼ-ն ոգնում է գյուղում աշխատող ընկերներին:

ՄԱՃԿԱԼ ը պարզաբանում է, թե ինչ է կատարվում մեր յերկրում և արտաքին աշխարհում:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1 ամիսը 20 կոպ.

3 ամիսը 60 կոպ.

6 ամիսը 1 ռուբլի

12 ամիսը 2 ռուբլի:

Բաժանորդագրվելու համար
գիմել-Յերեան, Արուսյան
փող. № 5, Կենտրոնական
Ներսիսյանի և զավառներում
== գործակալներին: ==

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0140980

428

14244

Գրանցվածք 1688-ը

Տիրած 7000

Տպարան ՀԵՐՄԵՍ հրատարակչության, Մարտի, փ. 29.